

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

**SLÆGTEN
THOMAS LAURIDSEN LUND**

SLÆGTEN
THOMAS LAURIDSEN LUND

**FRA KROGSTRUP I SKRAVE SOGN
SØNDERJYLLAND
OG DENS SLÆGTSFORBINDELSER**

**SAMLET OG UDARBEJDET AF
AAGE THOMAS LUND
1956**

*Som dybest Brønd gir altid klare Vand,
og lifligst Drik fra dunkle Væld udrinder,
saa styrkes Slægtens Marv hos Barn og Mand
ved Folkets Arv af dybe, stærke Minder.
Din egen Dag er kort, men Slægtens lang!
læg Øret ydmygt til dens Rod forneden:
Aartusind toner op i Graad og Sang,
mens Toppen suser imod Evigheden!*

Jeppé Aakjær.

FORORD

Vi Mennesker har den Ejendommelighed, at vi altid tænker os fremover. Denne Egenskab kan være Aarsag til mangt og meget, men denne Higen og Uro, dette fremadvendte er ogsaa i høj Grad Aarsag til, at vi glemmer, ja ofte helt udsletter de Dage og den Tid, som har gaaet. — Selvom meget fra Fortiden nu ligger i det store Mørke, saa er det uhyre interessant hver Gang, man faar et Lysglimt, en Solstraale som i Mørket kan lyse op og give os et skønt Billede af den Tids Levemaade, som kan fortælle os om Fred og Harmoni, og ogsaa om kristen Kærlighed imellem hinanden. — Dette at gøre sig kendt med sin egen Slægt og sætte sig ind i hvordan Forfædrene levede, vil bringe os en rig Glæde og gøre vort Liv mere indholdsrigt, det vil skabe noget af den Hygge, som vi i vor rastløse Tilværelse netop trænger. —

Mit Arbejde med denne Sag har givet mig mange Timers rig Glæde, og med Tak tænker jeg paa den store Velvilje, jeg har mødt hos Slægtens Medlemmer, Tak for de mange gode Mindeord om en Mor eller Far, derved har vi ogsaa lært at føle mere for hinanden, Bogen er derved ogsaa blevet en Slægtens Bog, og ikke en enkelts Arbejde.

Til Hjælp ved Udarbejdelse af Slægten har Landsarkivar Frode Gribsvad ved Landsarkivet i Aabenraa ydet et stort og interesseret Arbejde, som jeg er ham meget taknemlig for, han har ogsaa gennemlæst det færdige Manuskript til Bogen.

Saa vil jeg ogsaa rette en hjertelig Tak for Interesse, Forstaaelse og Vejledning jeg har mødt hos: Pastor Gudmund Kelstrup, Malt, Pastor Th. Aaholm, Vojens-Jegerup, Højskoleforstander Arne Fog Pedersen og Provst P. Filtenborg, Fole samt fra Rentenist A. J. Marcussen, Rødding, som har givet Tilladelse til at benytte Uddrag af hans Faders Bog »Rødding By og Sogn« og »Optegnelser fra Skrave Sogn«.

Det vil være mig kært, om denne Bog kunde bidrage til at bevare Mindet om Slægten frem i Tiden. —

Aage Thomas Lund.

— »*Hans Barmhjertighed varer fra Slægt til Slægt
over dem, der frygter ham*«. Luk. 1. 50.

Ovenstaaende Ord, som danner Indledning til Slægtsbogen, er hentet fra Marias Lovsang. — Vi vil lade dem staa som Overskrift over Lund-Slægts Historie gennem de skiftende Tider.

Kaarene har skiftet gennem Slægts Gang. For nogle gælder det, at de levede under trange Kaar, for andre var det lettere. Nogle oplevede svære Tider i Grænselandet med Kamp, Sorg og Savn, medens andre kun kendte lidt til det svære.

Saadan har Tiderne og Kaarene skiftet og vil stadig skifte; men midt i alt det foranderlige er der eet, der staar fast, og det er Guds Barmhjertighed i Jesus Kristus.

Tiderne forandres; men han er den samme, og hans Barmhjertighed varer fra Slægt til Slægt over dem, der frygter ham. Saadan har de oplevet det, som er gaaet forud for os, saadan kan vi opleve det, og saadan kan de kommende Slægter opleve det.

Guds Barmhjertighed viser sig i, at han forbarmede sig i Jesus Kristus over os. Saadan kom han til Slægten, under de skiftende Tider, med sin Barmhjertighed, med Tilgivelse, Glæde, Fred, Kraft og Taalmodighed, ja, med sin Trøst, og saadan vil han blive ved at komme til os, og til dem der følger efter os, for hans Barmhjertighed varer fra Slægt til Slægt, over dem der frygter ham.

Saadan var hans Barmhjertighed over Slægten! Han mødte dem gennem sit Ord, naar de sad i Fædrenes gamle Kirke til Gudstjeneste, naar de unge lovede hinanden Troskab for hans Ansigt, naar de bar deres smaa til Daaben, eller naar Børnene paa Konfirmationsdagen bekræftede deres Daabs Pagt. Og saadan mødte han dem, unge og gamle, naar de bøjede Knæ og Hjerter ved Nadverbordet og bekendte deres Synder for ham, som ene kan tilgive. — Ogsaa ud i Hverdagen fulgte hans Barmhjertighed med, han lod deres Gerning lykkes. Og naar deres sidste Time kom, var han ved deres Side for at føre dem frelst hjem! Saadan var, er og vil hans Barmhjertighed altid være. Det er det eneste sikre, Tiderne og Kaarene skifter; men hans Barmhjertighed varer fra Slægt til Slægt over dem, der frygter ham!

-- over dem, der frygter ham! Hans Barmhjertighed var rettet mod alle i Slægten, mod dem før os, mod os og mod dem, der kommer efter os, og den varer over dem, der frygtede ham, det vil sige, den bliver ved at være over dem, der tager imod ham, aabner Hjerter og Sind for Jesus Kristus.

Hvordan Slægten gennem Tiderne, vi og den kommende, lytter til »Tonen fra Himlen«, som aldrig forstummer, saa det bliver til evig Glæde, det er vort Ansvar.

Maatte saa vor Slægt mere og mere faa Øje for Nødvendigheden af at leve Livet under Guds Barmhjertighed, som varer fra Slægt til Slægt over dem, der frygter ham, saa denne Barmhjertighed ikke skal være forgæves mod os.

*Tider skal komme, Tider skal henrulle,
Slægt skal følge Slægters Gang;
aldrig forstummer Tonen fra Himlen
i Sjælens glade Pilgrimssang.*

Aage H. Lund.

Slesvigs Vaabenmærke, de to Løver.

Billedet gengiver en Afstøbning af Reversen af Hertug Valdemar (V.) Eriksens Segl. Af dette kendes i alt 8 Eksemplarer, hvoraf 3 i Rigsarkivet og 5 i Landesarchiv, Gottorp; Afstøbningen gengiver et af de sidstnævnte. — De bevarede Segl stammer fra Tiden 1336—54. Aversen viser et Billede af Hertugen til Hest, med Fane og Skjold.

Hertug Valdemar (V.) Eriksen var født ca. 1315, blev Hertug ved Faderens Død 1325, blev af Grev Gerhard gjort til dansk Konge 1326—30, derefter atter Hertug. Lige til sin Død tog han livligt Del i dansk Politik, i 40'erne som Forbundsfælle af Valdemar Atterdag, der ægtede hans Søster Helvig, senere som Modstander af Kongen.

(Foto og Tekst fra Rigsarkivet i København.)

— Det har glædet mig at gennemlæse Manuskriptet til denne Bog. Der gaar igennem hele Arbejdet en saa smuk og pietetsfuld Tone.

Aabenraa den 27. Maj 1955.

Frøde Gribsvad. (sign.)
Landsarkivar.

INDLEDNING

Vil vi søge vor Slægts Oprindelse, maa vi ned paa Sønderjyllands Jord, paa Steder nær Kongeaens Bred, baade Nord og Syd for denne.

Det er derfor ogsaa givet, at det i et Grænseland som der, med sin mangeaarige Nationalitetskamp i høj Grad har influeret paa Slægten, nogen maatte gaa i tysk Militærtjeneste, andre faldt i fremmede Lande og atter andre blev udvist fra sit eget Land, for mange blev den sønderjydske Sag en Hjertesag, som trofast blev bevaret hele Livet. Og fremfor alt har vi Grund til at sige Tak for trofast Udholdenhed i de 56 Aar under tysk Herredømme, vi ved, det blev mange tunge Sorgens Aar, ikke mindst i den første Verdenskrigs Dage, da mange Tusinde Sønderjyder maatte gaa med i en Krig, som ikke var deres, og hvoraf mange faldt i fremmede Lande, ogsaa nogle fra vor Slægt.

Derfor blev Glæden saa uendelig stor den 10. Februar 1920, da Sønderjylland stemte sig hjem til vort gamle Fædreland. — Jeg har talt med flere Sønderjyder om denne Dag og alle er enige om, at det er den største Dag i deres Liv. Er det i Grunden saa mærkeligt, i hele deres Liv har Haabet levet, at en Dag maa det komme, det har været deres stille Bøn og Længsel igennem mange Aar. — Og en Dag blev saa alle Flagene hejst til Tops, Sønderjyderne kunde samles til den afgørende Dag, der var højtidelig Fest over Sønderjylland. De mange Forsamlingshuse var om Aftenen fuldstoppet med Folk, og der blev holdt mange Taler, og fremfor alt Sang, ja man sang sig hjem med Glædestaarer i Øjnene. — Det blev den største Dag i deres Liv og vel ogsaa i hele Danmarks Historie.

Det er derfor med den største Ærefrygt og Taknemlighed, vi vil mindes vore Fædre, naar vi paa denne Maade vil søge Kendskab til alle os, som er rundet af samme Blod. — For vi er tilbøjelige til at leve i Nuet, og reflekterer sjælden eller aldrig over de Generationer, som har levet foran os, og dog er der meget interessant at se og lære. Det mest iøjnefaldende er vel nok den store Forandring, som Levestandarden har gennemgaaet i den forløbne Tid, men derfor er det ikke givet, at det i og for sig er en positiv Fremgang. Det er muligt, at den Ro og Fred og Harmoni i Tilværelsen, som vi søger, lettere var at finde før i Tiden i de lavloftede Stuer, selvom der var Nøjsomhed og smaa Kaar.

Saa vil vi ogsaa med Ærefrygt mindes vore første Foregangsmænd, som med Livsvilje og smaa Skillinger tog de første Rydningstag for vor Velstand. — De var selvhjulpne paa mange Maader, malte sit Korn og bagte selv sit Brød. Og ved at tage et Blik tilbage og tænke os vore Forfædres tunge Slid med Jorden, — saa vil vi jo mere værdsætte

baade deres Kamp og den Arv, de os gav, ved at vi arbejder videre med den Pligtfølelse og Troskab, som de lagde for Dagen.

De Undersøgelser, som blev foretaget ved Arkiver og Præstegaarde, var meget interessante, men har heller ikke været uden Vanskeligheder, særlig bør nævnes, at Præstegaarden i Rødding brændte den 4. Januar 1809, hvorved Kirkebøgerne fra Tiden før 1797 blev ødelagt. Det har derfor været vanskeligt at faa de nødvendige Datoer og ligeledes andre konkrete Holdepunkter, men ved Hjælp af Retsprotokoller o. lign. har det lykkedes alligevel. — Om forhen omtalte Brand berettes det: Da Branden opstod, var Præsten paa Besøg et Sted. Da han kom hjem, var det første, han spurgte efter sine Børn og derefter Kirkens Bøger. Børnene var reddet, men Kirkebøgerne var brændt.

Efter en Tids Søgen lykkedes det at spore Slægten til Ødis og Vonsild, det er to af de Sogne Syd for Kolding, som forblev ved Danmark efter 1864, men som oprindeligt havde hørt til Hertugdømmet Slesvig, og ved en Undersøgelse i Vonsild Kirkebøger blev der gjort et Fund, som satte os ret ind paa selve Hovedstammen. Dette Fund lød saaledes:

»Den 18. December 1730 blev Tomes Smeds Søn døbt og kaldet Tomes«.

Ved yderligere Undersøgelser viste det sig, at Tomes Smed stammede fra Ødis Bramdrup, som er Nabosognet til Vonsild, og i Ødis Kirkebog finder vi i Trolovelsesregistret følgende:

Anno 1713 d. 30. Martij Tammes Hindrichssen Schmidt af Bramdrup og Elsabe Hansdatter, samested, detit 1 Rdl. 1 sk.

Og i Vielsesregistret:

Anno 1713 d. 23. May Tammes Hendrichsen Schmid og Elsabe Hansdatter begge af Bramdrup, dedit cum cons. 3 Rdl. 13 sk.

Tammes Hinrichssen's er altsaa blevet viet i 1713, men faar ingen Børn i Ødis Sogn, hvorfor de vel maa antages at være flyttet til Vonsild kort efter Brylluppet, hvor de boede hele sit Liv, de fik 8 Børn, som alle er født der. — Desværre er Ødis Kirkebøger ikke bevarede fra Tiden før 1696. Tammes Hinrichssens og Elsabe Hansdatters Fødsel kan derfor ikke findes. — Af samme Grund er det heller ikke lykkedes at finde Tammes Hinrichssens Forældre. Der er foretaget flere Undersøgelser baade ved Landsarkivet og ved Rigsarkivet i København og i Dødsregistret fra Ødis fandt man:

Den 18. April 1706 blev Hendrich Schmid begravet.

Det maa anses som meget sandsynlig, at han er Faderen til Tammes Hinrichssen, men noget konkret foreligger ikke.

Paa Grundlag af de Oplysninger, som vi nu er kommet frem til, vil vi tage en Opstilling:

Tammes Hinrichssen Schmidt

af Ødis Bramdrup

begravet i Vonsild den 6. September 1755.

Trolovet 30. Marts 1713 og viet 23. Maj 1713 i Ødis til

Elsabe Hansdatter

af Ødis Bramdrup

blev begravet den 5. Søndag efter Paaske, 1758 (d. e. den 30. April).

I Ægteskabet 8 Børn, som alle er født i Vonsild:

Hindrich Thomssen,

Hans Thomssen,

Helene Thomasdatter,

Niels Thomssen, født i 1722, død i Ødis den 15. November 1784, 62 Aar og 2 Maaneder gammel, uden Livsarvinger.

Jens Thomssen, Smed, født i 1724, overtog Forældrenes Hus i 1755. Den 15. Juli 1756 blev han gift med Catrine Jenses. — Den 24. Juli 1799 døde Jens Thomssen Smed, 75 Aar gammel. Hans Enke døde den 23. December 1801, »alle hendes Børn var allerede forhen gaaet ud af Verden«.

Jerk Thomssen, døbt 13. Januar 1728. (Jerk = Erik).

Tomes Thomssen, døbt 18. December 1730, begravet i Rødding den 23. Oktober 1808, 78 Aar gammel. (Se Side 15).

Gunder Maria Thomasdatter, døbt 19. Januar 1734.

Det har lykkedes at finde et Aktstykke, en gammel Kontrakt, som blev skrevet, da Thomes Smed var gammel, og hvor han overlader sit Landbolsted til Sønnen Jens Thomsen og Datteren Gunder Maria. — Kontrakten er skrevet i Hjemmet og undertegnet af Thomas Hinrichssen Smed, alle Sønnerne og Døtrene Kuratorer. Ved at studere Kontrakten grundig igennem vil man faa et klart Billede af Forholdene og det lille Hjem:

UDSKRIFT

af Bibog Nr. 3 til Tyrstrup Herreds Skyld- og Pantebog, Side 101—103.

Gjøres hermed Vitterligt, at i dags dato er imellem Thomas Hinrichsen Smed som afstander og overlader paa dend eene og sin Søn Jenss Thomassen tilligemed een af sine 2de Døttre, naunlig Gunder Maria Thomasdatter cum curatore som begge antagere paa dend anden Siede, oprettet, indgaaet og sluttet effterskrevene bestandige og U-igienkaldelige Contract, og det med sine, overladerens og sin Hustrues Elsabe Tomasses, saa og med deres øvrige 4re selv mündige Sønners, naunlig Hinrich — Hans — Thomas og Niels Thomasens samt deres anden Datters Helene Thomasdatters cum curatore marito Jürgen Nielssens i Wonsyld deres alles velbehag, villie og Samtycke, saaledes.

1.

At ovenbemelte afstanderes Thomas Hinrichssens Søn Jenss Thomassen og Datter Gunder Maria Thomasdatter, for sig og deres arvinger alleene skal være berettiget, udi Communion og Lige fællig med hverandere nu straxen ved denne Contracts fuldkommen sluttelse og Underskrivelse, at i besid tage, Eye, nyde, bruge og beholde, deres begge Kiere Forælderes, Faders Thomass Hinrichssen Smeds og Moders Elsabe Thomasses hidindtil med hverandere paaboede og eyede paa Christian Hanssens Eyendoms Grund staaende Landbohls Huuss med hvad som dertil med Rette Ligger og henhører, og ligesom det nu inden og uden Dørre med en og anden slags Boeskaber og Løsører, Levendes og død, besatt og i Stand findes, dog at de derhos til lige Lod og Deel, skal være skyldig, som de ogsaa hermed antager, belover og tilsiger, ey alleene af dette Landbohls-Huuss og Sted, paa vedkommende Steder, rigtig at afholde, svare, gjøre og betale, alt hvis deraf afholdes, svares, gjøres og betales bør, og sig til saadan Ende paa behørige Steder endogsaa i henseende til Huuss-Bygningerne i det anordnede Brand-Register, at lade indskrive, men ogsaa at gjøre reede og Rigtighed for ald Gield, der baade deres Forældre eller Landbohl Stedet selv med Rette maatte findes til een eller anden at stande bortskyldig, uden at deres forbemelte Brødere og Søstere cum curatore marito dertil med ringeste Udgifft skal besværes. Ved hvilken foranførte Huusses og Boeskaber overladelse forælderne Thomas Hinrichssen og Elsabe Thomasses sig imidlertid udtrykkligen forbeholder, i deres Livstied at føre Overhaanden i Huuset, følglig at saaledes forbemelte antagere deres Søn og Datter alle-tieder i deres forhandlinger skal indhente og tage deres begge Forælderes Raad og Gotbefindende, endogsaa i Henseende til deres vil Gud at treffende ægteskaber an og med. Imod denne nu paa forrestaaende Maade skeede Overladelse af Huus og Boeskaber

2do

skal og vil forbemelte Søn og Datter Jens og Gunder Maria, saalenge de ere sammen, være forpligtet, endogsaa Sønnen Jens alleene, effter at sin Søster Hannem ved Herrens forsiün er bleven fragifft, og hende eller hendes Arvinger af Broderen Jens hendes Lod og andeel af Huuset og Boeskaberne efter Billighed og Huussets samt Boeskabernes fuldkommen wardie, er vorden medgivet, eller og i fald Datteren Gunder Maria alleene, om saa er og bliver, at Broderen Jens Thomassen U-gifft og uden Livs arvinger førend hun ved døden skulde afgaae, ved

forbemelte Huusses cum pertinentiis samt deres øvrige havendes og fangendes rørendes og U-rørendes Godses og Formues Pandsettelse, forsvarlig at underholde og forsiune deres gamle Forældre med fornøden Klæde og Føde i alle Maader U-paaklagelig, samt dennem ligesom de ved Døden afgaaer, Christhæderlig at lade begrave, uden, at i saa Maade, de andre Sødskende, det ringeste skal være skyldig, at hid give eller at udbetale, og denne deres forpligt nöye at effterkomme, saafremt de ikke vil have forbrudt, hvis dennem herudi af deres Forældre og Sødskende er bleven tilstanden. I henseende

3to

til alle forbenevnte 4re Brødere og eene Søsters Fæderne og Møderne Arv, der dennem kunde tilkomme, da declarere de hermed en hver for sig og deres arvinger resp. cum curatore marito, for ald Fæderne og Møderne Arv, allereede forhen tilfulde at være affunden og udbetalt, takende end ydermeere deres alles Elskelige Forældre, for alt det gode, hvormed de dennem have pleiet, allerheldst for den dennem givene Børne Lærdom, at de nu saaledes findes i stand selv at kunde erhverve deres Brød og Underholdning. Men paa det og

4.

Forældrene om deris herudi tilskrevne oppehold og begravelses bekostninger fuldkommen i sin tiid kunde være forvaret. Saa skal dennem begge, eller een af dennem, effter den andens dødelige afgang, alletiid stande frie, denne Contract udi Skyld og Pandte Protocollen til forsikring at lade indføre naar forlanges, endogsaa udi Sønnen Jens og Gunder Maria c.c. deres fraværelse og uden nogen viedere advarsel. Skulde og

5.

dette Huuss cum pertinentiis af een eller anden til nogen tiid selges for Penge, da til bydes det først Christian Hanssen eller sin fremtiidige Gaards besiddere, for det samme, som en anden derfor sandfærdig sig tilbyder, derfor at ville give og betale.

Saaledes nu som foran beskrevet findes, imellem samtl. vedkommende Contrahenterne resp. cum curatoribus velbefunden og overlagd at være aftalt, indgaaet og sluttet, Sligt stadfeste de samme, ved deres egne Hænders Underskrifter, Ligesom de og derhos af Kongel. May^{ts} officiales udi Tyrstrup Herred ere begierende, denne Contract og forening med dennem til Vitterlighed at underskrive.

Sluttet Wonsyld den 3. Januari i 1755.

Thomas Hinrichssen Smed
med førte Hand.

Hindrich Thomssen.

N. Thomsen.

Til vitterlighed
M. Brand.

Jürgen Nielssen
med førte Hand.

Jens Thomssen.

Thomas Thomsen-Wonsyld.

Til vitterlighed
Rasmussen.

Den 9de Julii 1755 protocollert udi Tyrstrup Herreds Skyld og Pandte Protocollo pag. 1189, og udi Neben-Bogen Nr. 3 indført pag. 101, 102 et 103 test.

Bruhn.

Det fremgaar bl. a. af Kontrakten, at det Landbolsted, som de ejede, laa paa

Christian Hansens Ejendoms Grund. Ved nærmere Undersøgelse viser det sig, at Gaarden hedder »Langkærgaard«. — Vi besøgte Gaarden i 1954, men den nuværende Ejer var forholdsvis ny, saa det var ikke let at faa Forbindelse med Fortiden. Men det var meget interessant at se Omgivelserne, for de bølgende Marker og Naturen var den samme som for 200 Aar siden.

Vi lægger ogsaa Mærke til, at Sønnen Jens og Datteren Gunder Maria overtager Landbolstedet uden Vederlag, og at de andre Søskende godtager dette, idet de erklærer, at de allerede forhen har modtaget og yderligere takker de deres elskelige Forældre for alt det gode, hvormed de er blevet plejet, og allerhelst for den dem givne Børnelærdom.

Naar de to af Børnene saaledes faar overtaget Landbolstedet med alt hvad dertil hører uden Vederlag til de andre Søskende, og at disse allerede forhen tilfulde har faaet udbetalt sit, faar man samtidig et lille Indblik i de økonomiske Forhold. — Af det, vi senere faar høre har ihvertfald en af Sønnerne, ham som fører vor Slægt videre, først gaet paa Latinskolen i Kolding og senere 6 Aar paa Universitetet i København. Naar man tager i Betragtning den Tids Forhold, saa giver det ihvertfald en Pegepind i Retning af, at det har ikke været et daarligt stillet Hjem, naar der var Anledning til at koste saa meget paa Børnenes Uddannelse. Det kan yderligere nævnes, at der er adskilligt, der taler for at en anden af Sønnerne, nemlig Hans, har faaet samme Uddannelse som foran nævnt.

Vi maa altsaa tænke os, at Thomas Hinrichssen Smed har været godt økonomisk stillet. Det ligger da ogsaa nær at tænke paa, hvad han har haft som Stilling. — Man vil jo straks gætte paa, at han var Smed. Dette er imidlertid ikke absolut sikkert, selvom der nok er meget, der taler for det, fordi han benævnes Smed, (Schmitt, Schmied). Det er vanskeligt tit at afgøre, om et saadant Navn er et Ejenavn, eller om det betegner en Stilling. Oprindeligt har et saadant Navn sikkert været Betegnelsen for en Stilling, men ofte er det saa gaaet over til at blive et Ejenavn, som godt kan nedarves til Efterkommere, som ikke længere beklæder Stillingen. Det er ikke fundet noget Sted, hvoraf det tydelig fremgik, at det var en Stillingsbetegnelse. — Som Ejenavn er ogsaa den tyske Form »Schmidt« almindeligere end den danske »Smed«. Forøvrigt skal man ikke lægge megen Vægt paa, at Ordet er stavet forskelligt. Stavemaaden laa dengang ikke saa fast som nu.

Naar vi nu ser paa Opstillingen af de otte Børn, finder vi snart ham, som fører vor Slægt videre, nemlig Thomas Thomsen. Paa den Kontrakt, som vi nylig har set, viser det sig, at han har tilføjet Wonsyld til sit Navn. Det er nemlig konstateret, at han i 1751 blev immatrikuleret ved Københavns Universitet som Student, og det er sandsynligt, at det er her, han allerede fra Begyndelsen, naar han er kommet ind blandt de mange Hundrede andre Studenter, har tilføjet Wonsyld, som var Navnet paa hans Fødesogn. —

Vi maa ogsaa erindre, at Navne i den Tid ikke ligger i saa fast Form som nu og særlig ikke Efternavne. — Det viser sig da ogsaa noget senere, at han forandrer Wonsyld til *Wonsild*, som han brugte til sin Død, vi vil derfor benytte dette ved Opstillingen og i det følgende:

Thomas Wonsild

Degn til Rødding og Skrave, døbt i Vonsild 18. December 1730. Begravet 23. Oktober 1808 i Rødding, 78 Aar gammel. (Var Søn af Tammes Hinrichssen Schmidt i Vonsild, se Side 11).

Blev i 1759 viet til:

Anne Sophia Julius

født 1742. Død i Rødding den 20. Marts 1832, 90 Aar gammel.

Børn i Ægteskabet:

Thomas Wonsild, født i Rødding omkring 1760, død i Hygum 5. Juli 1818 (se Side 26).

Sophia Elisabeth Wonsild, blev den 1. December 1798 gift i Rødding med Nis Sørensen af Nørre-Bølling.

Detlef Wonsild, død i Rødding 11. Februar 1829, 52 Aar gammel.

Hans Wonsild, blev den 8. Juli 1809 gift i Fole med Enken Malen Thorup.

THOMAS WONSILD

Degn til Rødding og Skrave.

Som tidligere nævnt er Thomas Wonsild født i Vonsild Sogn, der er et af de Sogne Syd for Kolding, der indtil 1864 hørte til Hertugdømmet Slesvig, men som ved Fredsslutningen blev ved Danmark. I sine unge Aar har han gaaet paa Kolding Latinskole, for ved Immatrikuleringen ved Københavns Universitet benævnes han som »Coldingensis«, d.v.s. fra Kolding. — Han begyndte altsaa paa Universitetet i 1751, han var da 21 Aar gammel. Han blev Degn i 1757 og tog samme Aar theologisk Eksamen, efter denne har han antagelig straks faaet Ansættelse som Degn ved Rødding Kirke. Vi hører nemlig, at han allerede 1759 blev gift med Jomfru *Anne Sophia Julius*, hun var Datter af Kromand Friederich Julius i Rødding og Hustru Anne Marie. Hun kaldtes deres eneste Datter og Arving.

Men forinden vi gaar videre, lad os da et Øjeblik se lidt paa den Livsgerning og det Sted, hvor Thomas Wonsild kom til at virke hele sit Liv, nemlig ved Rødding Kirke. Det skal dog bemærkes, at helt siden Reformationen og op til 1902 har Skrave været Anneks til Rødding Kirke, vi maa derfor ogsaa regne med, at Thomas Wonsild har haft Tjeneste som Degn i Skrave Kirke.

Vi har ingen bestemt Aarstal for, hvornaar Rødding Kirke er bygget, udover at den er bygget samtidig med de gamle Landsbykirker, altsaa omkring Aar 1100. — Den er bygget udvendig med Granitsten og indvendig med Munkesten, Rummet derimellem er fyldt med smaa Sten og Kalk. Derved har den saaledes frembragte henved 3 Alen tykke Mur, bundet sig saa fast sammen, at den næsten er umulig at gennembryde.

Om Rødding Kirke har man to Sagn. I den østre Ende i godt Mandshøjde og i den sydlige Kant ser man i en Granitsten tydelig Mærke af en Fod. Nogle har deraf villet udlede, at Bygmesterens Navn har været Fod, og har derefter kaldt Kirken for »Fods Kirke«. Efter Sagnet har andre villet mene, at en Trolde har prøvet paa at trykke Muren ind. Trykket har da været saa kraftig, at Mærket af Foden blev synlig, men Kirken blev heldigvis staaende.

Desværre har Kirken ned igennem Tiderne ikke blevet behandlet med Pietetsfølelse. Saaledes kan nævnes, at en Altertavle, som vistnok var 500 Aar og stammede fra langt ned i den katolske Tid, nu forlængst er forsvunden fra Kirken. Altertavlen var udskaaret i Træ med frit staaende Træfigurer, forestillende de 12 Apostle, de 4 Evangelister, Jomfru Maria med Jesusbarnet, den kronede Kristus og Alfader og nogle Mindetavler over Præster og en Figur med Kristus paa Korset i Legemsstørrelse. — Kirkeklokken er støbt i Rendsburg 1774 og har en latinsk Indskrift, der i Oversættelse lyder:

»Denne Klokke blev paa ny istandsat ved den hellige Forsamling i Rødding under Omsorg af Pastor Tøxen og Kirkeværge Jørgen Pedersen«.

Klokken er altsaa ophængt, imedens Thomas Wonsild var Degn der. Vi kan nu forestille os den gamle Kirke, som har været hans Virkeplads.

Søndag efter Søndag har han mødt op der, til Jul og andre Højtider, til Bryllupper og Konfirmationer, til Barnedaab og Begravelser, det maa have været et rigt og afvekslende Liv, i nær Kontakt med alle i Sagnet.

Et gammelt Mundheld siger: Naar det regner paa Præsten, saa drypper det paa Degnen. Det er med Henblik paa den Tids Skik, da der blev ofret i Kirken ved Bryllupper og Barnedaab og ved andre Lejligheder. Men det var ikke det eneste, efter den Tids Lov maatte hver Gaard svare Tiende baade til Præsten og Degnen, og det bestod da i et vist Antal Tønder og Skæpper af Rug, Byg og Havre.

Denne Kirketiende indbragte en ganske god Løn, det er vel derfor ogsaa sandsynlig, at Thomas Wonsild har haft en god Indtægt, desuden blev han jo ved sit Giftermaal med Anne Sophia Julius Medejer i det, hun arvede efter sine Forældre, og det har ikke været saa lidt. Ved Undersøgelse i Skyld- og Panteprotokollerne er det fundet, at Thomas Wonsild bl. andet havde en Ottendedels kongl. Fæstegaard i Rødding, kaldet »Wamtrupgaard«. — Desuden ejede han et Hus i Rødding, som hans Søn Detlef Wonsild fik efter ham.

Vi hørte, at Thomas Wonsilds Svigerfar Friderich Julius var Kromand i Rødding. Den Kro han ejede var den, som blev kaldet for Østerkroen. Friderich Julius ejede den fra 1741 til 1768, da han paa Grund »af Alderdom og Skrøbelighed« solgte den. Den gamle Rødding Østerkro skal, iflg. A. J. Marcussen, have

ligget hvor nu Skorstensfejerens Hus ligger (1912). Bestandig er man her stødt paa Murrester, og efter at der er blevet bygget et Hus der og gravet dybere i Jorden, fandt man en Stenbrolægning i ikke helt lille Omfang. Det var sandsynligvis Brolægningen fra Kørestalden. Den Vej som fra det Sted, hvor Kroen har ligget, fører over til Kirken, er ogsaa kun ca. 150 Aar gammel. — Kroen blev senere flyttet mere ind i Midten af Byen, men blev i Foraaret 1869 ødelagt af Brand. Det fortælles, at Rødding i Tiden fra 1869 til 1900 var hjemløst af 34 Ildebrande, derved er mange af de gamle interessante Gaarde gaaet tabt. —

Friderich Julius's Kone hed Anne Marie Sørensdatter, hun var fra Bastrup i Vamdrup Sogn. — Den 15. November 1731 blev hun gift i Ødis med Otto Ottosen i Ødis-Bramdrup. — Den 2. Januar 1733 blev Ottosen (som ogsaa kaldtes for Taarning og et andet Sted for Schødt), begravet i Ødis Kirke, 40 Aar gammel.

Den 19. Marts 1738 trolovedes i Ødis, Friderich Julius fra Røddinggaard og Marie Ottosenke af Bramdrup. Samme Aar solgte Friderich Julius Gaarden, den blev lavbudt paa Gram Herreds Ting. Ved den Lejlighed siges Friderich Julius at være fra Gram. Røddinggaard hørte paa den Tid vistnok Kongen til. Hvilken Stilling Friderich Julius har indtaget paa Røddinggaard, siges ikke, men det er sandsynligt, at han har været Forpagter af Gaarden. Hvis dette er Tilfældet, synes han at have fratrukket Forpagtningen o. 1740, og han har da formodentlig opholdt sig i Gram en kortere Tid, indtil han overtog Kroen i Rødding.

I 1750 klagede Hans Juhl fra Haderslev paa Frøs Herreds Ting over, at Friderich Julius drev Høkeri, skønt Hans Juhl havde forpagtet Høkerirettigheden i Frøs og Kalvslund Herreder. Det bemærkes her, at Friderich Julius indleverede sit Forsvarsskrift paa Tysk, hvad enten han nu selv havde skrevet det, eller en Advokat havde gjort det.

Efter at Friderich Julius havde solgt Kroen, flyttede han saa sammen med sin Kone til Svigersønnen Thomas Wonsild, men da de ikke kunde komme overens, blev der i 1774 indgaaet en Aftægtskontrakt, som her gengives in ekstenso:

UDSKRIFT

af Bibog A til Frøs og Kalvslund Herreders Skyld- og Panteprotokol, pag. 217—19.

Nr. 2 C7^{tlmus}

Acht Schilling.

Vitterlig giøres hermed, at i Mellem Friderich Julius og hans sviger Søn Degnen Thomas Wonsild, som har hans Enneste Datter og Arving til Egte, begge af Rødding, effterskrevene Opholds Contract og Foreening er indgaaet og sluttet som følger.

1mo

Da ieg Friderich Julius for alderdom og Skröbelighed ikke med min Kone har kundet finde vors Regning ved, selv at besidde vores forhen beboede Kroestæd her i Rødding, saa har ieg udi Aaret 1768 Solt samme og derpaa inddraget til min sviger Søn med alt hvad ieg eyedede og havde imod at han skulde give mig Ophold (med min Kone) mens vi levede; Mens da vi nu ikke effter samme accort kand kome overeens, saa

Lover og forpligter ieg Thomas Wonsild mig for mig og mine Arvinger eller effterkommer paa min paaboende $\frac{1}{4}$ part Kongl. Hadersleffhuus Fæstegrd. udi Rödning sub hypothea bonorum, at give mine svigerforældre Friderich Julius og Hustruc Anna Maria til Aftægt som følger:

1. 3 Fag Huus som er opbyggt östen Byen aldtiid i forsvarlig stand vedliiigholt med fornöden Kaal- og Krudgaard ved, stedse indhegnet.
2. Holde aftægtstagerne 1 Koe i samme Huus fri paa Foder og græs, som stedse skal leve og aldrig döe.
3. fornöden Brændsel til skikkelighed leveres udi Huuset aarlig, nok aarlig.
4. 24 Skiepper reen sund Rug, 4 Skiepper Boghvede Gryn, 1 Skieppe Havregryn, 10 Skip. Malt, $1\frac{1}{2}$ Lispund tør Flæsk, 2 feede slagtet Gies og 1 Faar,
5. til Humle, Salt og offer og Hand Penger udi reede Penger, item aarl. 3 Rigsdaler samt af de 40 Rdl. aftægtstageren har til gode hos aftægtsgiveren aarl. 2 Rdl., som giör ialt 5 Rdl. hvilke betales i 3 terminer, neml. 5 Mark hver Jüul, 5 Mk. hver St. Hans Dag og 5 Mk. hver Michels Dag. Dog bekommer Aftægtstagerne dette Aar nu strags naar de drager paa Aftægt 4 Rigsdl., hvorfor de ikkuns udi de 3 næste terminer faae 3 RM neml. 1 Rdl. hver Termin.
6. Naar nu Aftægtstagerne drager paa Aftægt, leveres dem skikkelig og til deres behövende fornödne Boskaber samt Kiedel og Koe udi Hr. Pastor Töxens og Jörgen Pedersens overvværelse.
7. Tager og Aftægtstagerne med sig deres egne Henge Skaf samt det Henge Skab som var udi Tingstuen, saa og deres Seng, som bestaar af 1 blaae Bolster under Dyne, 1 Huer Dags dito, 1 rød og hvid dito, 2 Pudder, 2 par lagener af Blaargarn og 1 par Hörgarns dito, 2 Pudesdræt, 4 smaae Servietter og 2 Handtörre.
8. naar een af Aftægtstagerne döer, hiemfalder den halve Deel af Aftægten som aarl. leveres, men Brændsel, Huus, Kaalgaard og de 2 Rdl., som aarl. af de 40 Rdl. betales med det andet halve Aftægt, bliver til den sistes Död, da ved den sistes Död hiemfalder igien til mig Thomas Wonsild eller Arvinger ald aftægten samt alt hvad Aftægtstagerne sig effterlader, hvorimod ieg lader saavel förste som sidste Christel. effter Sogns Brug begrave; da og de folk ieg har til Leye udi samme Huus seer Aftægtstagerne til gode udi Sygdoms Tiid med ald fornöden opvartning.
9. extra Skatten betaler Aftægtsgiveren for Aftægtstageren, samt besörger deres Korn fra og til Mölle.

Ovenbemelte 4 dl. blev idag af de 40 Rdl. betalt, og dermed denne Contract sluttet, som fast og stadig skal holdes, med Protocollations Consentering, og haver Aftægtsgiveren intet videre at præstere Aftægtstagerne.

Datum Hygum Ting, d. 24. Septr. 1774.

Friderich Julius.

Thomas Wonsild.

til Vitterlighed

H. Daue.

S. Simonsen.

Som jeg nævnte foran, ejede Thomas Wonsild en Gaard, som blev kaldet »Wamtrupgaard«. Det er den Gaard, som senere blev omdannet til Rödning Højskole, som den første i Danmark i sin Art. Da det har haft min store Interesse og

finde frem til konkrete Ting for vor Slægt, har jeg undersøgt Forholdet vedrørende »Wamtrupgaard« ganske nøje, og ved de Undersøgelser som er foretaget ved Landsarkivet, har vi faaet følgende Oplysninger:

»Det kan ikke her sees, hvem der har siddet paa Wamtrupgaard før 1692. Det Aar besad en Søren Rasmussen eller Søren Wamdrup Gaarden. Hvor længe før 1692 han har haft Gaarden, kan der altsaa ikke siges noget om. Det er jo muligt, at han er blevet kaldt Søren Vamdrup, fordi han sad paa Wamtrupgaard, men der er ikke fundet, at nogle af de følgende Besiddere af Gaarden er bleven kaldt Vamdrup. Mon det da ikke er rimeligere at antage, at Søren Rasmussen er kommen fra Vamdrup og derfor er bleven kaldt Søren Vamdrup, og at Gaarden derefter har faaet Navn efter ham. Vi har fundet følgende Besiddere af Gaarden:

Søren Rasmussen eller *Wamdrup* til 1702.

Jens Michelsen, 1702—28.

Ridefoged Lund, 1728—59.

Monsr. Warming, ³¹/₁₂ 1759—²⁴/₁₁ 1764.

Peter Michelsen, ²⁴/₁₁ 1764—¹⁸/₁₁ 1765.

Thomas Wonsild, ¹⁸/₁₁ 1765—1787.

Thomas Wonsild d. y., ³¹/₃ 1788—1793.

Først i det 18. Aarhundrede blev der nedsat en Kommission, der skulde gøre Forarbejder til Udarbejdelsen af en ny Jordebog og Matrikulering i Haderslev Amt. Kommissionen blev aldrig færdig, og der kom intet ud deraf, men der blev gjort nogle Forarbejder ang. de enkelte Gaardes Tilstand. Vi tager en Afskrift af den Side, der vedrører »Wamtrupgaard«, hvorpaa der dengang sad en Mand ved Navn Jens Michelsen.

UDSKRIFT

af Forarbejderne til Jordebogen for Frøs og Kalvslund Herreder 1706 ff.

Rødding sogn og by.

Jens Michelsen Ein tofftgaard.

Anno 1702 & 1703 gefestet für 2½ rthl.

darauf ..... 11 Fach Wohnhaus

13 Fach Scheune

4 Fach Torffhaus

Aus Saath an Rocken ..... 1 Tonne 2 Schip.

Gersten ..... 4 »

Hafer ..... 1 » 4 »

Buchweizen . . . . . 4 »

worunter etwas Kirchen Erde meliret.

Heuwindung ..... 10 Fuder

darunter Kirchen Erde zu 6 Fuder.

Hat gegenwertig ..... 2 Kühe

4 Stk. Jungvieh.

8 Schaefe.

4 Pferde.

Torff zur Notturff.

Gibt im Register ..... 6 rthl.

Contribution ..... 2 » 12 Sch.

Magazin Korn ..... 13½ »

Holtz Hauer	10	»	
an Rødding Kirche von der Kirchen Erde	1	rthl.	16 Sch.
Restanten:			
in sehl. Peter Hansens Zeit	35	rthl.	15 Sch.
Kofodt Zeit	18	»	
	5	»	
Heyen Zeit	4	»	16 »
	<hr/>		
	62	rthl.	31 Sch.

abgehandelt
zu — 20 rthl.
in ord. 4
Terminen.

privat Schulden:

an Christen Jessen in Rødding	6	rthl.	32 Sch.
Nis Sørensen in Langetved	12	rthl.	
hat Zehenden gegeben	1	Trabe	4 Garben
Gersten	1	»	8 »
Haber			16 »

thut Zäunung und gibt Strohdach zu Røddinggord,
Priester und Küster nachboren gleich.

Jens I. M. S. Michelsen.

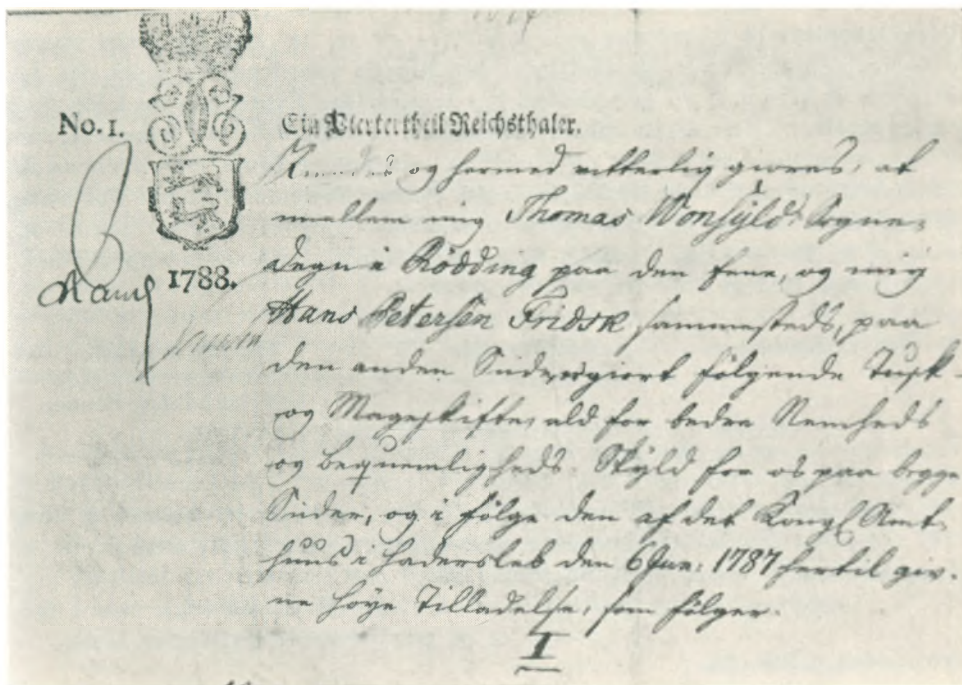
Thomas Wonsild's Hus i Rødding.

Ved Auktion den 8. November 1787 solgte Thomas Wonsild »Wamtrupgaard« til en Simon Pedersen i Rødding. — Vi kender ikke de nærmere Omstændigheder, men det er muligt, at der kan have været noget inden for Familien, saaledes saa det nærmest har været et Proforma Salg, for det varede ikke mere end et halvt Aar efter, før den blev overtaget af hans ældste Søn Thomas Wonsild. Da han bærer samme Navn som Faderen, vil vi give ham Tilnavnet »den Yngre«.

Det viser sig, at efter Thomas Wonsild har solgt »Wamtrupgaard«, indgaar han en Byttehandel, en saakaldt »Tusk og Mageskifte« med en Hans Pedersen Fridsk, som ejer et Hus lige ved Alleen ind til »Wamtrupgaard«. Vi husker ogsaa, at Thomas Wonsild ejede et Hus Østen for Rødding By, hvor Svigerforældrene fik Aftægt, disse er nu døde, og han indgaar saa et Mageskifte med Fridsk. Derved kommer Thomas Wonsild og hans Familie saa i Besiddelse af nævnte Hus, som de ejede i opimod 50 Aar eller mere.

Det var lidt af en Tilfældighed, at jeg fik disse Oplysninger. Da jeg Sommeren 1953 besøgte Familien i Rødding, var jeg ogsaa rundt og fotograferede lidt, og tog da ovenstaaende Billede af dette smukke Bondehus, beliggende lige ved Alleen til Højskolen. Jeg havde saa Billedet hængende hjemme og studerede paa, om der ikke skulde være en Forbindelse mellem dette Hus og Thomas Wonsild. — Næste Sommer, da jeg atter kom til Rødding, vovede jeg mig ind i Huset og blev venlig modtaget af Ejeren, pensioneret Postbud Jørgensen og Hustru. Og jeg nævnte saa mit Ærinde, og da jeg kom til Thomas Wonsilds Navn, sagde Konen: Ja da er det rigtignok, da er det dette Hus, for jeg har nogle gamle Papirer, som har hørt til Huset helt fra min Fars Tid. Jeg fik saa laant Dokumenterne, og fik taget en Afskrift af disse, saaledes saa Slægten ogsaa kan blive gjort delagtig i de Oplysninger, som fremkom.

Vi maa altsaa regne med, at Thomas Wonsild har beboet omtalte Hus, til han døde i Oktober 1808, og ved hans Død testamenterer han det da til Sønnen Detlef, som før sin Død i 1829 overlader det til sin Søster Sophia Elisabeth. — Dokumenterne gengives her:

MAGESKIFTEKONTRAKT:

Kiendes og hermed vitterlig gøres, at imellem mig Thomas Wonsyld, Sogne-
dcgn i Rødding paa den Eene, og mig Hans Petersen Fridsk sammesteds, paa
den anden Siide, er giort følgende Tusk og Mageskifte, ald for bedre Nemheds
og Bequemligheds Skyld for os paa begge Siider, og i følge den af det Kongl.
Amthuus i Hadersleb den 6. Jun. 1787 hertil givne Høye Tilladelse, som følger:

I

Afstaaer og overlader jeg Hans Pedersen Fridsk af Rødding fra mig og mine
Arvinger, mit paa Wamtrupgaards Toftgrund i Rødding Bye beliggende Huus,
bestaaende af 6 Fag, ligesom det nu er i Stand og med alt hvad i samme Søm,
Muur og naglefast findes (hvoraf jeg aarl. til Wamtrupgaards Besidder har be-
taldt 1 Rdl. Grundleye) tilligemed den derhos befindtlige Kaalhaug og alt Ret
og Rettighed, ligesom jeg det selv eiet haver, til Monsr. Thomas Wonsyld i Rød-
ding og hans Arvinger, saaledes at de bemeldte Huus og Kaalhaug maae eye,
nytte, bruge, besidde og gjøre sig saa nyttig som de best veed og kand.

II

Derimod afstaaer og overlader jeg Thomas Wonsyld af Rødding, fra mig og
mine Arvinger, ligeledes mit Østen for Rødding Bye beliggende Huus, bestaaende
af 8 Fag, og et Halvtag østen ved Huuset, med Gaards Rum og Kaalhaug, som
det nu forrefindes, og ald inden Dørre Huuset tilhørende, til Hans Petersen
Fridsk sammesteds, og hans Arvinger; Og da dette Land efter 3de Mands Skiøn-
somhed ikke kunde svare Hans Fridsckens her i Byen beliggende Kaalhaug-
Land i Bonitée, saa udlover jeg hermed, at give Hans Fridsk efter Maal 2 Alen
for Een af Jord, imod at han deraf aarligen svarer som af det andet, Een Rigs-
daler Grundleye til Wamdrupgaards Besiddere, og om han blev til Sindst samme
at bortsælge og afhænde, da skal han først tilbyde Gaardens Besiddere det, for
den Priis en fremmed vil give derfor. For Contractens Expedition med Stempelt
Papier betaler vi efter Aftale enhver Halvdeelen. At vi saaledes ere foreenede, som
af os uryggeligen skal holdes og efterleves, saadant bevidnes med egenhændig
Underskrift hermed, ombedendes de Kongl. Rettens Betientere, samme Foreening
og Mageskifte med os til Vitterlighed at stedfæste, ligesom vi tillige herved ud-
lover, at indlevere denne Contract til det Høy Kongl. Amthuusets Approbation.

Datum Hygum Ting den 14. Febr. 1788.

F. C. Feldmann.

C. W. Biörn.

*Thomas Wonsild.
Hans Pedersen Frisk
med vedholden Penne.*

Indført i Contract-Protocollen vid. pag. 10, 11 & 12.
test. C. W. Biörn.

Vorherstehender Mageschiftungs-Contract wird in Folge der unterm 6. Juny
1787 erteilten Bewilligung, von Amts wegen hiedurch noch genehmigt.

Hadersleber Amthaus d. 10. Juny 1794.

*G. A. Joensen,
p.t. Verweser des Wester Amts.*

pro approb. 1 Rth. dd.

Paa Bagsiden:

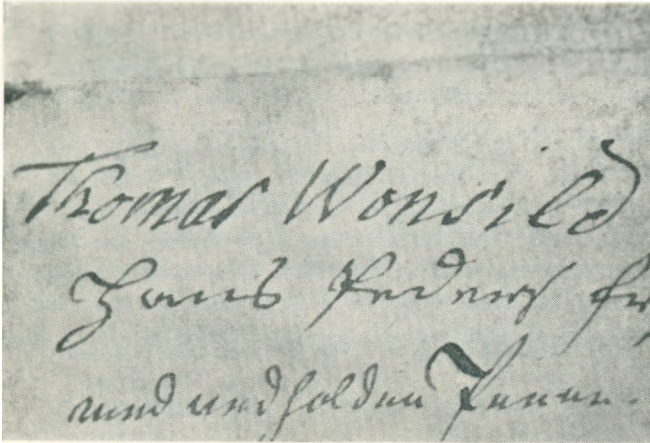
Mageskifte Contract imellem Degnen Hr. Wonsyld og Hans Pedersen
Fridsch i Rødding paa resp. 6 og 8 Fag Huus med Kaalhaug og Land.

Contr. 1 rdl. dd.

Feldmann.

pro Cont. & prot. 4 sk. 1.

Chart. Sign. — 13 sk.

Facsimile af Thomas Wonsilds egenhændige Underskrift.

Testamente udstedt af Detlev Wonsild:

Vitterlig gjøres hermed, at imellem Detlev Wonsild af Rødding og hans Søster Sophia Elisabeth Wonsild sammesteds er aftalt, indgaaet og sluttet efterskrevne uryggelig og uigjenkaldelig Forening, nemlig:

1.

Overlader og aldeles afstaaer Detlev Wonsild herved fra sig og Arvinger al den Ret og Rettighed han ifølge det under 26. Novbr. 1808 allernaadigst confirmerede Testamente har til sine Forældres Huus med videre deri benævnet, saaledes til sin Søster Sophia Elisabeth Wonsild og Arvinger, at hun Huuset med øvrigt i Testamentet anført maae modtage, eie, nyde og bruge med samme Ret og Rettigheder, som jeg det selv kunde eiet, nydt og brugt, imod at hun opfylder alle de Forpligtelser, som efter foranførte Testament hviler paa mig.

2.

Derimod forpligter Sophia Elisabeth Wonsild c. C. ikke allene at opfylde alle de Forpligtelser, som i ovenanførte Testamente ere benævned, men endogsaa at pleie og forsørge Overladeren, min Broder, Detlev Wonsild saa længe han lever, og ved hans dødelige Afgang besørge hans christ sømmelige Begravelse.

At Parterne ere saaledes, som beskrevet staaer, accorderede, og som uryggelig skal holdes og efterleves, stadfæste de med egenhændige Underskrifter.

Skeet Rødding den 10de Febr. 1829.

Detlef Wonsyld.

Kiendes vi underskrevne bekiendes og tilstaaer herved for os og vore Arvinger, at vi ikke forlanger noget efter vores Sal. afdøde Broder Detlef Wonsild, men overlader det altsammen til vores Søster Sophia Wonsild, hvilket vi qviterer herved med vores egenhændige underskrift.

Skeet Rødding d. 17. Febr. 1829.

X *Hans Wonsild*
selvdraget Kors

X *Anne Sophia Wonsild*
selvdraget Kors.

Til overværelse

Søren Madssen.
N. Iwersen.

N. Iwersen
som Lauvæрге.

Ved min Nærværelse hos Sogndegn Thomas Wonsilds Enke, Anna Sophia Julius, erklærede hun ved Fornuftens fulde Brug i Nærværelse af de tvende Mænd Niels Iversen og Søren Madsen, at det var hendes sidste Villie, at hendes Datter Sophia Elisabeth Wonsild skal have alle hendes ubetydelige Efterladenskaber til Vederlag for den hende ydede Pleie i sin høie Alderdom.

Rødding, den 16. Marts 1832.

At saaledes er skeet i vor Overværelse tilstaaer
N. Iwersen.
Søren Madssen.

J. Hempel.
Sognepræst.
(Segl.)

Det har været overmaade interessant og faa klarlagt mest mulig vedrørende Thomas Wonsild og »Wamtrupgaard«. Gaarden blev jo senere omdannet til Højskole, og ved et Besøg jeg aflagde der, viste Forstanderen Hr. Arne Fog Pedersen mig en Marmorsten, som staar over Indgangsdøren, og hvorpaa der staar Rødding Højskole, men der var den Ejendommelighed med den, at naar den blev vasket, kunde man skimte igennem »Wamtrupgaard«. Ellers er der ingen af de gamle Bygninger igen, idet Gaarden brændte under Herredsfoged Hagedorn 1829—36. Det fortælles ogsaa, at i hans Tid blev Gaarden hærget af en »Vandtap« eller Skypumpe. Folk havde set en vældig stor Vandtap komme Øst fra lige imod Byen, saa var den drejet af, gaet Syd om Byen, indtil den pludselig satte Kursen lige imod Herredsfogedgaarden. I Alleen op til Gaarden væltede den først nogle store Træer, ja, den skal endog have rykket dem op med Rod og løftet dem højt i Vejret. Derefter havde den rumstere^t forfærdeligt med Bygningerne. Straataget fløj i Luften, saa det lignede en stor sort Sky. Tre Fag reves ud af Storladen fra øverst til nederst. Derved blev en Snedker ved Navn Mads Nissen, som netop var i Arbejde der, ihjelslaaet. Vest for Gaarden trak den 31 Alen Lærred, som var udlagt til Blegning, til sig. En Mand havde den ogsaa fat i, men han kastede sig ned paa Jorden og greb fat i nogle Buske og slap saaledes for dens Favntag. Da var det ogsaa ude med Skypumpens Kraft. Den svandt ind og tabte Indholdet, Vand, Fisk, Straa, Grene og de 31 Alen Lærred. Det skal have set frygtelig ud.

En Degnehistorie:

HVOR SKULDE DEGNEN SIDDE?

I gamle Dage boede i Rødding en Degn, som besørgede alle Forretninger denne Bestilling vedrørende, baade i Rødding og Skrave Sogn, han førte Kirkebøgerne og Kirkens Regnskaber. Hans Navn var Jens Jørgensen, død den 18. Januar 1846, Sognedegn til Rødding og Skrave fra 1809. Der fortælles en Historie om ham: Degnen havde Ret til at køre med paa Præstens Vogn, naar de skulde til Skrave i Forretninger. Forholdet mellem Pastor Hempel og Degn Jørgensen var lidt spændt, og af den Grund gav Præsten Degnen Anvisning paa at sidde ved Kusken, men herimod protesterede denne, og da Præsten ikke vilde sidde sammen med Degnen, hvor skulde denne da sidde? Og tage Degnen med, det skulde Præsten. Saa lod Præsten lave en lang smal Vogn med tre Sæder, i det første sad Kusken i sit blaa Vadmelstøj og med Kasket, i det andet, den saakaldte »Doktorstol«, som hang i Remme, sad Præsten i lysegraa Kavaj (Rejsekappe med stor Krave), og høj Hat, den der rejste Børster for Vinden, i det sidste endelig sad Degnen med sin mørkeblaa Kavaj og sin lavpuldede Hat. — Saadan kørte man til Skrave Søndag efter Søndag, og hver Gang Præst og Degn skulde derhen i Embeds Medfør.

Thomas Wonsild (den yngre)

Landboelsmand, senere Daglønner i Hygum. Født i Rødding ca. 1760, død i Hygum 5. Juli 1818 (var Søn af Thomas Wonsild, Degn i Rødding),
(se Side 15).

Viet i Fole Kirke den 11. Januar 1788 til:

Mette Marie Holdensdatter Fog

døbt i Fole 18. April 1770, død i Hygum 26. August 1835.

Børn i Ægteskabet:

Thomas Wonsild, født i Rødding, død 10 Aar gammel, begravet 22. Maj 1796 i Hygum.

Holden Thomsen (Wonsyld), født 1788 i Rødding, død 30. December 1846, 58 Aar gammel, som Husmand i Vamdrup.

Anne Sophie Thomasdatter, født i Rødding 1793, konfirmeret i Hygum 1812, død i Hygum 28. November 1816, 24 Aar gammel.

Karen Wonsild, født i Hygum, døbt 11. Marts 1798, konfirmeret 1815.

Thomas Wonsyld, født i Hygum 6. April 1801, og død i Hygum 18. December 1845, 44 $\frac{2}{3}$ Aar gammel.

Otte Friedrich Wonsild, født i Hygum 27. April 1805. Han blev gift 29. Oktober 1831 med Magdalene Lauritzdatter fra Lintrup. Han døde 9. November 1865 som Lejehusmand og Kurvemager paa Hygum Mark.

Laust Thomsen, født i Hygum 18. August 1809, død i Maltbæk 3. August 1854 (se Side 33).

THOMAS WONSILD DEN YNGRE

Han er født i Rødding, men paa Grund af den før omtalte Brand i Præstegaarden er det ikke muligt at fastslaa Dato og Aarstal for hans Fødsel. Han blev gift i Fole den 11. Januar 1788 med Mette Marie Holdensdatter, født i Fole Sogn, hjemmedøbt 18. April 1770. — Som det vil huskes af det foregaende, ejede hans Far en Gaard kaldet »Wamtrupgaard«. Denne Gaard blev ved Auktion den 8. November 1787 købt af en Simon Pedersen i Rødding, men igen ved Kontrakt

af 31. Marts 1788 solgt til Thomas Wonsild den yngre, for 515 Rigsdaler, desuden skulde han give sine Forældre Aftægt, Gaarden var paa 85 Tdr. Land. Han har dog ikke haft Gaarden længe, for allerede 1793 solgte han den til Herredsfoged Asbo, som igen i 1799 solgte til Herredsfoged Bertelsen, han havde Gaarden til 1829, da den blev overtaget af Herredsfoged Hagedorn, og endelig i 1836 overtog Krigsassessor Carl Kjær Gaarden, han solgte den saa i 1844 til Godsejer Knud L. Knudsen af Forballum. Han var med i den nye Bestyrelse for Oprettelse af en Folkehøjskole for Sønderjylland, og det var paa Vegne af denne, at Knudsen var opsat som Køber. Allerede samme Aar blev Gaarden saa omdannet til Rødding Folkehøjskole, den første i sin Art og den blev saaledes Forløberen for alle senere oprettede Folkehøjskoler. —

Men tilbage til Thomas Wonsild d. y., han solgte altsaa Gaarden i 1793, og derefter købte han et Landbolsted i Hygum Sogn ca. ½ Mil Vest for Rødding. Heller ikke denne Gaard beholdt han længe, for allerede 1796 er der en anden Ejer af den. —

Hvordan har saa Livet formet sig paa denne Tid? Lad os et Øjeblik forsøge at tænke os tilbage. — Der er mange Faktorer, som gør, at det blev en uhyre vanskelig Tid baade for Bønder og for andre. Fra 1770 til 1790 havde vi den store Udskiftning, tidligere havde en Del af Jorderne været dyrket i Fællesskab, Bymarken som det kaldtes. I 1788 blev Stavnsbaandet i Danmark ophævet, hvilket blev af stor Betydning for Landbruget. — Men det var ogsaa dengang Krigen,

Rødding Højskole.

som gjorde Forholdene saa vanskelige. Som det vil være kendt, var Danmark dengang paa Napoleons Side og kom derved i Krig med England, vi fik Slaget paa Reden i 1801 og Syvaarskrigen fra 1807 til —14, hvorved vi mistede Helgoland til England og Norge til Sverige, og dertil kom saa Statsbankerotten i 1813, altsammen gjorde at det blev meget haarde Tider, den danske Befolkning maatte igennem. — Men gennem Savn og Lidelser gik det trods alt. Der er næppe nogen i vor Tid, der har Anelser om, hvilket storslaet Arbejde Fædrene og Mødrene, gammel og ung, har udført, navnlig i Tiden fra 1790 til 1830. I Sommermaanederne stod man op Kl. 4, og naar man saa var færdig med Dagsarbejdet Kl. 9 eller 10 om Aftenen, var man glad ved at kunne hvile de trætte Lemmer. —

For de Forhold, der vedrører »Wamtrupgaard«, har Højskoleforstander Arne Fog Pedersen vist en betydelig Interesse ved at sende mig Bøger og Billeder til Gennemsyn. Der fandtes dog ikke noget, som pegede længere bagover end til den Tid, da Skolen blev stiftet. Det har saaledes ikke været muligt at faa et Billede af de gamle Bygninger, som det vil huskes, brændte disse i 1829. Vi maa derfor benytte et Billede helt fra Nutiden, som vi med Tilladelse gengiver. Vi ser lidt af Alleen med de gamle Træer og i Baggrunden det store Elevhus, en høj Sten-trappe fører op til den smukt hvælvede Indgangsdør, til højre ser vi lidt af den store Gymnastiksal, som blev opført i 1863, denne blev i en Del Aar benyttet af Pastor Svejstrup til Gudstjeneste, efter at han maatte vige for det preussiske Regimente.

Det førstefødte Barn fik Slægtens Navn Thomas, han er født ca. 1786 i Rødding, og hvis Alderen ikke er opgivet forkert, er det muligt, at Thomas Wonsild har været gift 2 Gange og denne Søn være en Søn af første Ægteskab, men det er muligt, at Barnets Alder er opgivet saa meget forkert, saa at det i Virkeligheden er Barn af Ægteskabet med Mette Marie Holdensdatter. Men Thomas blev ikke gammel, han døde som Barn og blev begravet paa Hygum Kirkegaard 22. Maj 1796 ca. 10 Aar gammel. Den næste Søn fik sin Morfars Slægtsnavn Holden. Han blev et vigtigt Indicium i mit Arbejde med at finde ud af Slægten, men det skal vi komme tilbage til. —

Efter at den første Søn Thomas var død, lægger vi Mærke til at næste Søn, som blev født 6. April 1801, straks fik Faderens Navn Thomas. Det gaar som en rød Traad igennem alle Slægter fra gammel Tid, at Faderen straks bliver opkaldt, og det maa vel antages, at de havde en symbolsk Tro paa, at Fædrene derved ligesom levede videre.

Hvis man ser paa Navnerækken til Thomas Wonsild d. y.'s Børn, er det interessant at se, at Navnet Wonsild begynder at forsvinde, Holden kalder sig Thomsen til Efternavn og Anne Sophie er ved sin Konfirmation indskrevet som Thomasdatter. Derefter kommer saa tre Karen, Thomas og Otte Friedrich, som alle kalder sig Wonsild, i nogen Tilfælde er Navnet skrevet med »y«, som er den ældste Skrivemaade for Wonsild.

Den yngste er saa *Laust Thomsen*, det er ham, der fører vor Slægt videre. Han er opkaldt efter Morfaderens Far, men her er Lauritz altsaa forkortet til Laust,

saadan som det mange Gange blev i daglig Tale, og vi ser, at her er Wonsild-Navnet ogsaa væk, og han har faaet Thomsen-Navnet efter Faderens Fornavn.

Forinden vi forlader Wonsild-Navnet, vil jeg gerne nævne, at det gav en Del Vanskeligheder. Da jeg begyndte at søge i Slægten, tog jeg som Udgangspunkt min Oldefar *Laust Thomsen*. Ved en Undersøgelse i Kirkebogen i Malt hvor han døde, er hans Faders Navn opgivet til at være Thomas Lauridsen i Hygum, og ved den følgende Undersøgelse hos Præsten i Hygum viste det sig, at Kirkebøgerne fra Tiden før 1814 laa i Landsarkivet i Aabenraa. Landsarkivar Frode Gribsvad ved dette Arkiv har saa foretaget de nødvendige Undersøgelser for mig, og han kom ganske snart til det Resultat, at Thomas Lauridsen ikke fandtes i Bøgerne i det hele taget, men at Faderens Navn maatte være Thomas Wonsild, og at Præsten i Malt, da han har indført Laust Thomsen's Død har sluttet, at Faderen hed Thomas Lauridsen, saadanne Fejlslutninger forekommer. Landsarkivaren var sikker paa, at Thomas Wonsild var det rette Navn paa Faderen.

Alligevel sad der en Tvivl i mig, skal vi kalde det Thomas-Tvivl. For det første syntes jeg, Wonsild-Navnet virkede saa fremmedartet for Slægten, og for det andet vilde jeg være 100 % sikker, før jeg gik videre. Jeg begyndte saa at lede efter Beviser, som kunde støtte Wonsild Teorien, og jeg fæstede mig da ganske snart ved Navnet Holden Thomsen, han var nemlig opført som Forlover ved Laust Thomsen og Ane Marie Frandsdatter's Bryllup, og som Fadder til deres første-fødte Søn Thomas Lauridsen Lund. Hans Navn stemte meget godt med, at han kunde være en Broder til Laust Thomsen, de har samme Efternavn, og Navnet Holden stemte godt efter hans antagne Moder Mette Marie Holdensdatter. Videre fik jeg fra Præsten i Malt en Del Oplysninger, som ogsaa støttede Teorien.

Det viste sig, at Holden boede i Malt i 1834 og er opført paa Folketællings-listerne som Husmand, plovdrivende (d.v.s. med Jord), 46 Aar gammel, hans Kone Kjersten Hansdatter er da 52 Aar. Der er tre Børn Ane Sofie, Mette Marie og Karen Marie, henholdsvis 17, 13 og 10 Aar, alle tre Piger er født og konfirmeret i Sognet. Deres Moder hed Marie Jensdatter, men hun døde i 1825 kun 36 Aar gammel. Holden Thomsen giftede sig saa anden Gang 1826 med ovennævnte Kjersten Hansdatter. — Datteren Mette Marie var 1842 Fadder til Laust Thomsen's Datter, som ogsaa blev døbt Mette Marie og Holden Thomsen selv Fadder til en anden Datter Johanne født 1844.

Forbindelsen er altsaa tydelig, foruden deres egne Navne ser vi, at Mette Marie er flittig opkaldt af dem alle, og hvem var Mette Marie? Jo, det var Thomas Wonsild d. y.'s Kone. Altsaa en vigtig Pegepind, saa man kan se, at Forbindelsen er i Orden. Vi lægger saa Mærke til, at Navnet Anne Sophie gaar igen i alle Slægtled helt fra Degnen Thomas Wonsild's Kone og til Laust Thomsen's Børn.

Imidlertid viste det sig, at Holden Thomsen var flyttet fra Malt omkring 1840, men det var ikke angivet hvorhen, efter en Del Søgning lykkedes det at finde, at hans Datter Mette Marie Holdensdatter den 22. Marts 1844 blev gift i Skodborg med Thomas Rasmussen Schmidt, og Faderen angives da at bo i Vester-Vamdrup.

I 1845 blev der foretaget en Folketælling, og ved Henvendelse til Rigsarkivet i København blev det oplyst, at han var optegnet paa nævnte Folketællingsliste som: Husmand *Hollan Thomsen Wonsyld* i Vamdrup (57 Aar gammel), født i Rødning Sogn. Det, som vi straks lægger Mærke til er, at han her, hvor det gælder en vigtig Folketælling, ogsaa benytter Wonsyld-Navnet. Det viser sig nemlig, at der, alle Ting taget i Betragtning, ikke mere er Tvivl om, at han er Søn af Thomas Wonsild d. y. og dermed en Broder til Laust Thomsen.

Hr. Pastor Gudmund Kelstrup i Malt har venligst sendt mig et lille Uddrag, han har fundet i Alkjærsg's Bog om Askov, og som har følgende Ordlyd: »En Lod af »Junkergaarden« i Askov (Mtr. Nr. 4) solgtes 1833 til Holden Thomsen, Lodden kaldtes siden »Vonsildhus«. — Og Hr. Kelstrup tilføjer: Mon vi ikke her har endnu et Argument for, at Holden Thomsen kan have været Søn af Thomas Wonsild i Hygum.

Og endelig har jeg ved en senere Undersøgelse i Landsarkivet for Nørrejylland faaet bekræftet vor Antagelse. Ifølge Kirkebogen for Vamdrup Sogn døde Holden Thomsen den 30. December 1846, 58 Aar gammel. Han var Husmand i Vamdrup, født i Rødning af Forældrene Thomas Thomsen Wonsild og Mette Marie Holdensdatter.

Efter ovenstaaende Undersøgelser kan det fastslaaes, at Wonsild-Navnet gaar ret ind i Laust Thomsens Familie, og at det var en Wonsild, som stod Fadder, da Thomas Lauridsen Lund blev døbt.

Om »Vonsildhus« kan oplyses, at den i Tidens Løb har haft følgende Ejere: Holden Thomsen, Hans Peter Hansen (Klovtoft), Hans Iversen Nielsen, Forstander Arenfred og Ernst Ibsen, som er den nuværende Ejer, og som har givet Gaarden det nye Navn »Kullen«. Af de gamle Bygninger fra Holden Thomsens Tid er der nu kun et Udhus tilbage. Det nye Stuehus blev bygget af Hans Iversen Nielsen.

Mette Marie Holdensdatter Fog's Forfædrelinie:

Udarbejdet af Provst P. Filtenborg i Fole.

1. Sognepræst *Jens Tonboe* i Vester Velling ved Randers, o. 1550.
2. *Sara Jensdatter*, født i Viborg 1540, død 4. April 1602, viet til Sognepræst *Laurids Sørensen* i Storing vest for Aarhus, født i Thy 1519, død 19. April 1602.
3. *Birte Lauridsdatter*, viet 1600 til Sognepræst *Niels Pedersen* i Storing, født omkring 1570, død 13. Juli 1628.
4. Sognepræst *Laurids Nielsen Fog* i Feldballe paa Djursland, 1625 magister, 1629 Konrektor i Aarhus og Sognepræst til Aaby og Hasle, 1630 til Feldballe, 1636 Provst, død 1667, -- viet til *Inger Rasmusdatter*, død i Ribe 9. Oktober 1691, (hun var Enke 1629 efter Formanden *Jørgen Gregers Hansen*). Hun var Datter af Sognepræst i Fausing Rasmus Hansen (Præst i 50 Aar: c. 1595—1645) og Hustru *Maren Sejersdatter*.
5. *Gregers Lauridsen Fog*, født omkring 1631, Student 1654, Magister 1661, Rektor i Horsens, 1665—93 Rektor i Ribe, død i Foraaret 1697. Første Gang viet 26. August 1666 til *Karen Pedersdatter Kragelund*. (Anden Gang viet til *Marie Raft*, født 1656, død 1696).

Karen Pedersdatter Kragelund var Datter af *Peder Jensen Kragelund*, født i Bergen 21. December 1602 som Søn af Købmand *Jens Kragelund* og Hustru *Dorthe Lauridsdatter*. *Peder Kragelund* var 1628—50 Sognepræst i Faarevejle, 1650—81 Biskop i Ribe, og blev dr. theol. 1653. Han var retlinjet og nidkær, havde studeret orientalske Sprog, Theologi, Medicin, Jura og Matematik. Han blev 1628 viet til *Bodil Nielsdatter*, død 27. April 1634, og havde i dette Ægteskab 3 Sønner. Anden Gang viet 1634 til *Lene Thomasdatter*, født paa Brejnholm 1. December 1613, død 7. April 1697, i dette Ægteskab var 2 Sønner og 9 Døtre. —

En Datter af *Gregers Lauridsen Fog* og *Karen Pedersdatter Kragelund* var:

6. *Lene Gregersdatter Fog*, døbt 6. September 1669 — død ? Viet til

Holden Jørgensen i Gandrupgaard i Fole Sogn, han er født o. 1670, Søn af Jørgen Holdensen i Gandrupgaard (kom 1674 til Gandrupgaard og levede endnu 1713), som vel er Søn af Holden »Jensen« i en Gaard i Gandrup før 1662. I denne Gaard boede 1629 Ebbe Holdensen og 1599 og 1604 Holden Thomsen. —

Holden Jørgensen og Lene Gregersdatter Fog flyttede o. 1713 fra Gandrupgaard til Fole By. Blandt deres Børn var:

7. *Lars eller Laurids Holdensen Fog*, født o. 1706, begravet 22. November 1786, fik Forældrenes Hus i Fole By, og var Budfoged. Første Gang viet til Ingeborg Nielsdatter, Datter af Degnen Niels Vil-ladsen i Fole, hun levede 1733. Anden Gang viet 1735 til *Malene Jørgensdatter*, født o. 1715, begravet 13. September 1789.

En Søn af andet Ægteskab var:

8. *Holden Lauridsen Fog*, født o. 1736, begravet i Fole 2. Marts 1806, han nævnes som Husmand i Mellrup i Fole Sogn 1767—77 og igen 1781—82, i Fole 1791—93 og i 1801. Første Gang viet til *Karen Thomasdatter*, født i Hvejsel Sogn, Nørvang Herred, Vejle Amt, død i Fole, begravet 9. December 1789, 50 Aar gammel. Viet anden Gang 9. April 1790 til Charlotte Jensdatter, lever 1801, ikke død i Fole.

Datter af første Ægteskab:

9. *Mette Marie Holdensdatter Fog*, født i Fole, hjemmedøbt 18. April 1770, død i Hygum 26. August 1835, viet i Fole 11. Januar 1788 til Degnesønnen Thomas Wonsild fra Rødding, født o. 1760. De havde først Wamtrupgaard i Rødding, men fik saa et Landboelsted i Hygum, hvor de nævnes ved Folketællingen 1801. De siges da begge at være »i første Ægteskab«.
10. 11. 12. 13. Nulevende Slægt.

I Forbindelse med denne Opstilling har det lykkedes at faa nogle Oplysninger fra Lars Holdensens Hjem. — I en Protokol »Revision over Gram og Nybøl Godser 1761«, over Gram og Nybøl Bøndergods findes Lars Holdensen opført. Han besad $\frac{1}{2}$ Landbol. Hans Alder angives da til 45 Aar, hans Kone til 36 Aar. De havde 5 Børn:

Holden, 25 Aar. Han tjente dengang i Drenghed, Døstrup Sogn.

Bodil, 23 Aar. Hun var hjemme og kniplede.

Jørgen, 21 Aar. Han tjente i Brede Sogn.

Gregers, 14 Aar. Han lærte Skrædderprofession hos Bastian Peder-sen i Seem.

Lene, 4 Aar.

Lars Holdensen havde ikke Fæstebrev, men havde den 17. Januar 1750 betalt Indfæstning med 1 Rdl. Han har vel saa overtaget Stedet paa den Tid. Han havde faaet det efter sine Forældre Holden Jørgensen og Hustru.

Laust (Laurids) Thomsen

døbt i Hygum 18. August 1809, død i Maltbæk 3. August 1854.
(Søn af Thomas Wonsild d. y. i Hygum, se Side 26).
Skrædder og Husmand i Brørup senere i Maltbæk.

Ane Marie Frandsdatter

født 10. April 1814 i Malt Sogn, død 9. Marts 1892 i Maltbæk.
(Af Grøndal Gaard paa Estrup Mark).
Viet den 13. Juli 1833 i Malt Kirke.
Forlovere: Husmand Holden Thomsen (Wonsyld),
Gaardmand Frands Christensen Vinding.

Børn i Ægteskabet:

Thomas Lauridsen Lund, født 16. August 1835 i Eskelund ved Brørup.
Frands Lauridsen Vinding, født 18. November 1837 i Malt Sogn. (Se Side 106).

Maren Lauridsen Vinding, født 26. Juni 1840 i Malt Sogn, hun var gift med Hans Didrik og boede i et Hus lige ved Malt Kirke.

Mette Marie Lauridsen Vinding, født 22. Februar 1842 i Malt Sogn, døde af Barselseber efter sit første Barn, hun blev ca. 30 Aar.

Johanne Lauridsen Vinding, født 10. Maj 1844 i Malt Sogn. Hun var gift 3 Gange. Hendes første Mand hed Dahl, han var Husmand paa Askov Mark. Hun blev derefter gift med en Thomas Poulsen, Arbejdsmand, da han døde, solgte hun Ejendommen. Den tredje Mand hed Peder Samuel Therkildsen, han var Gaardmand i Grønnebæk. — Hun blev Enke for tredje Gang, før hun blev 50 Aar. Derefter solgte hun Gaarden, tog et Barn til sig og flyttede til Ribe til sin ældste Søn Niels Dahl, som endnu lever.

Ane Sophie Lauridsen Vinding, født 8. Juli 1847 i Malt Sogn.

Peder Lauridsen Vinding, født 3. Oktober 1849 i Malt Sogn. Hans Kone hed Ane, de boede i Otte i Føvling Sogn, hun døde i 1903, der var 12 Børn, de yngste døde som smaa. Marie, Johanne, Petrine, Johan og en Søn til rejste til Amerika som helt unge. — Der er vist kun to her i Landet, Niels, som er Politibetjent i Kø-

benhavn, og en Datter, som er gift med Smedemester Kristensen i Holsted. Peder var en Tur i Amerika efter hans Kones Død. *Magdalene Lauridsen Vinding*, født 17. November 1852 i Malt Sogn, død 7. April 1865, (brystsvag).

LAUST (LAURIDS) THOMSEN

Skrædder og Husmand i Brørup, senere i Maltbæk.

Som Søn af Thomas Wonsild (den yngre) er han født i Hygum og døbt den 18. August 1809. — I Daaben fik han Navnet Laust, som er opkaldt efter Moderens Slægt. Laust er en Forkortelse af Laurids, og vi møder ofte senere, at han benytter Navnet Laurids, saa begge Navne har været brugt om hinanden. — Hans Barndom og tidlige Ungdom har vi ikke saa meget Kendskab til, men da han var Skrædder, maa det antages, at han har gaaet i Lære enten i Hygum eller i Rødding. Men det er konstateret, at han i 1833 rejste fra Hygum til Føvling Sogn og samme Aar den 13. Juli, blev han i Malt gift med Ane Marie Frandsdatter, 19 Aar gammel af Grøndal Gaard paa Estrupmark.

Vielsen foregik i Malt Kirke, og vi ser, at som Forlover for Brudgommen er hans 21 Aar ældre Broder Holden Thomsen med, og for Bruden hendes Fader Frands Christensen Vinding. — Hendes Søster Marie Kirstine blev viet samtidig, det har altsaa været et Dobbeltbryllup, og man maa vel have Grund til og tro, at der har været holdt stor Bryllupsfest paa Grøndal Gaard, det har ikke været hver Dag, at Frands Christensen Vinding fik giftet bort to Døtre. Det vil derfor være interessant og se, hvordan et større Bryllup holdtes paa den Tid og i den Egn.

Til Bryllupper paa de større Gaarde var Gæsterne indbudte til tre Dage. Gæsterne mødte fra Morgenstunden, og ved Ankomsten blev de modtagne med Musik. De blev blæst ind, som det kaldtes. En solid Frokost blev nydt, og derefter kørte man til Kirke. Vielsen skulde efter gammel Skik og Brug være fuldbyrdet inden Kl. 12.

I Spidsen for Brudeskaren red en Flok Karle, Ridesvende. De kørte i hver en lang Vogn med 3 Agestole, i den første sad Kusken, i den anden Bruden henholdsvis Brudgommen, og i den tredie sad Brudesmykkerne henholdsvis Brudgomsførerne. Derimod kørte de tilbage fra Kirken i samme Vogn, hvor de havde Plads i Brudgommens Agestol. Baade da man gik ind i Kirken og ud af den »blæste« Musikanterne.

Efter Vielsen gik det med Ridesvendene og skingrende Musik i Spidsen i strygende Fart tilbage til Bryllupsgaarden. Middagen med fersk Suppe, Steg og Risen-grød med mere blev indtagen. Dansen begyndte og fortsatte til den lyse Morgen. Anden Dag mødte Gæsterne igen til Middag, de opvartedes med Sødsuppe, kogt Skinke og Risenblomme med en Blanding af Vin og Vand til Dypkelse.

Tredje Bryllupsdag Middag var der ingen fast Regel for.

Et saadant Bryllup holdtes sædvanligt Torsdag, Fredag og Lørdag, og Søndag gik »de unge Folk« saa til Kirke, og den Dag var der desuden endnu Bryllup for Hjælpere, Opvartere o.s.v. I Regelen var der god Ro i Byen de første Dage efter et saadant 4 Dages Gilde.

Det var med stor Spænding og Interesse, vi Sommeren 1954 søgte og fandt det gamle Hus, hvor Laust og Ane Marie havde sit Hjem, Huset ejes nu af Henrik Hünkemeier, en Slægtning til Hünkemeier i Rødding. — De nye Ejere har i Tidens Løb forandret lidt paa det og bygget til paa Længden. I Laust Thomsens Tid var Huset mindre, men til Gengæld var der i den Tid en noget lavere Udbygning imod Øst fra den Gavl, man ser paa Billedet, derved fik Huset et lidt

Laust Thomsens Hus i Maltbæk.

ejendommeligt Udseende og blev i Folkemunde kaldet for »æ lille Kirk«. I den lave Udbygning boede en Mand, som kaldtes Johan »Tæker«. — Til Huset hørte 1 Tdr. Land, saa det blev vel ikke mere, end saavidt der kunde holdes en Ko. Var Huset maaske lille og uanselig, saa var det uhyre interessant at bese de smaa gamle Stuer og se ud af de gamle Vinduer med den pragtfulde Udsigt ned over Kongeaaen til Sønderjylland med Krogstrup og Københoved. Men først og fremmest var det Følelsen, som betød mig vel at være paa samme Sted, som Slægtens Vugge engang har staaet. 7 af deres Børn er født her og den ældste, Thomas, har kun været 2 Aar, da de købte Huset, saa det blev ogsaa hans Barndomshjem. Laust Thomsen døde jo i en ung Alder, kun 45 Aar gammel, hvorimod deres Moder Ane Marie opnaede en høj Alder, og hun boede i dette Hus i omkring 55 Aar til sin

Død i 1892. Her i Maltbæk levede hun hele sit Liv, ja det fortælles, at hun aldrig var udenfor Sognet, og hun havde aldrig rejst med Jernbane. —

Hun havde en Hund, som ikke vilde tage en Lækkerbidsken, hvis hun sagde, at det var tysk, saa rørte den det ikke, men naar hun efter en Tids Forløb fortalte, at det var dansk, saa gik den hurtig ned. — Naar Ane Marie malede Kaffe, saa havde hun en Kanonkugle, som hun lod løbe rundt i et lille Fad. Denne Kanonkugle blev i 1864 skudt ind i Muren paa deres Hus. —

Der var god Tid og Ro i gamle Dage, og naar Ane Marie engang imellem fik Besøg af de unge, kunde hun godt lide at fortælle noget. Saaledes fortalte hun engang, at hendes Slægt Vinding stammede fra, at 3 Søstre fra Norge indvandrede til Danmark lige efter Pesten i Begyndelsen af 1600. De købte hver en stor Gaard, den ene skulde have haft »Drendrupgaard« ved Kolding. Den anden hed Ester, hun købte en Gaard, som hun kaldte Estrup (i Nærheden Brørup). Og ligeledes skulde en af hendes Forfædre have haft Sønderskov Mølle. — Hvor meget der saa kan være i dette, ved vi ikke, men det er ikke umuligt, at der kan være noget om det.

Laust Thomsen var baade Skrædder og Husmand, det vil sige, at han altsaa har drevet lidt Landbrug ind imellem, eftersom der var lidt eller meget at gøre i Skrædderfaget, saadan var det jo paa Landet i den Tid, at det ene maatte supplere det andet for at holde Udgifterne væk, og det har ganske sikkert været en meget praktisk Maade. Ellers maa det jo antages, at der har været nok at gøre for en Skrædder i den Tid, for da var der jo ingen Konfektionsfabrikker, alt blev syet med Haanden.

Jeg maa faa Lov at fortælle en lille Oplevelse. Da jeg som Dreng en Sommer var hos Onkel Jens paa »Murholm«, var der en Dag ude i den gamle Lade, at Onkel tog en stor Saks frem, og han fortalte mig da, at den havde tilhørt Laust Thomsen, som var hans Bedstefar. Saksen var noget større end en Tjørnesaks og var haandsmedet og i Tidens Løb var den blevet en Del rusten. Der skulde jo ogsaa en god Saks til at klippe i de tykke Vadmestoffer, som blev brugt dengang.

En Landsbyskrædder har paa den Tid ført en lidt omvandrende Tilværelse, for som Regel blev alt syet i Hjemmene, men Skrædderen var en afholdt Mand, for man havde den Talemaade, at naar man saa Skrædderen komme og Drengen bag efter med Trealemsmaalet paa Skulderen og »æ Pesjen« hængende bagpaa, saa løb Konen i Huset med Brødkniven ud i »æ Kaalgaard« for at skære Kaal ind, thi Kaal og Flæsk var en vis Ret til Skrædderen.

Efter hvad der berettes, var Laust Thomsen af Udseende en høj Mand, ca. 3 Alen, det vil altsaa sige omkring 1,90 m., dertil kom saa, at han var temmelig tynd, saa han virkede lidt ranglet. — Han skal ogsaa have været flink til at danse, og i sin Ungdom har han nok været en Del med, naar der var en Dans at faa, og da sagde Folk ofte »pas paa Benene Skrædder«, det var paa Grund af hans lange Ben, siden blev det saa et Ordtag om ham. — Som en Modsætning til

ovenstaaende kan nævnes, at hans Kone Ane Marie skal have været en kraftig og svær Dame, men ellers af almindelig Højde.

Laust Thomsen blev ikke mere end 45½ Aar gammel, i de senere Aar han levede, paadrog han sig Vattersot, det er sandsynlig, at denne Sygdom vanskeliggjorde Økonomien, for de to ældste Piger Maren og Mette Marie er ikke konfirmeret i Malt Sogn, det er derfor muligt, at de er sendt ud i Pleje eller i en Plads udenfor Sognet under Faderens Sygdom.

Efter Laust Thomsens Død i Aaret 1854 giftede Ane Marie sig igen den 27. September 1855 med Ungkarl Johan Hansen, født i Malt Sogn, 32 Aar gammel, de fik en Datter Hansine Magrethe Johansen, født den 20. Maj 1857. — Magrethe blev senere gift med Overportør Rasmussen, og de var i mange Aar bosat i Skern. Rasmussen var som ung Grænsegendarm ved Jelshøj.

Ane Marie, f. Frandsdatter, døde 77 Aar gammel den 9. Marts 1892. Hendes Grav er endnu at finde paa Malt Kirkegaard. Naar man kommer ind gennem Hovedindgangen og lidt til venstre, finder man et stort Jernkors, halvvejs gemt i en stor Taks, som har vokset over Graven. Hendes Navn staar paa Korsets ene Side, og paa den anden Side staar dette Vers: »Hvo som ikke elsker, kender ikke Gud, thi Gud er Kærlighed«.

Hun blev begravet ved Siden af sin Mand Laust Thomsen. Det er lykkedes at faa begge Gravene fredet for 25 Aar frem i Tiden. — Det vil ogsaa være en Tanke for Slægten at rejse en Mindesten paa Graven, som er den ældste, vi har.

»Fædrejord og Fædrearv værnes maa til eget Tarv.«

Ane Marie Frandsdatters Slægt fra »Grøndal« Gaard.

Frands

Christen Frandsen Vinding

Laurids Frandsen,

Gmd. paa »Grøndal« i 1794, død før 1801.

Frands Christensen Vinding,

født 1775, død 1845,

Gmd. paa »Grøndal«, gift med

Maren Pedersdatter

fra »Stenbrogaard« i Brørup, født 1780, død 1842.

I Ægteskabet 8 Børn:

1. *Johanne Frandsdatter*, f. 1800, g. 1826 m. Jakob Jepsen af Askov.
2. *Christen Frandsen Vinding*, f. 1802.
3. *Peter Frandsen Vinding*, f. 1804.
4. *Hans Frandsen Vinding*, f. 1806, (Husmand i Maltbæk), g. 1827 m. Lene Sørensdatter (Efterslægt).
5. *Laurids Frandsen Vinding*, f. 1808, d. 1866, Gmd. paa »Grøndal«, g. m. Johanne Andersdatter, f. 1807, d. 1891.
6. *Marie Kirstine Frandsdatter*, f. 1811, d. 1880, g. 1833 m. *Mads Jørgensen*.
7. **Ane Marie Frandsdatter**, f. 1814, d. 1892, g. 1833 med *Laust Thomsen*, f. 1809, d. 1854.
8. *Magdalene Frandsdatter*, f. 1817.

Da det var Ane Maries Broder, Laurids, som overtog Slægtsgaarden efter Faderen Frands Christensen Vinding, vil vi ogsaa føre hans Slægt videre:

Laurids var gift med Johanne Andersdatter, og han kom paa denne Maade ind i Slægten Lauridsen fra »Grønvang« i Vejen, idet Johanne Andersdatter var Søster til Magdalene Andersdatter, som blev Moder til Johs. Lauridsen, Nationalbankdirektør og Stifteren af det store Lauridsen Koncern.

Da vor Slægt saaledes har Tilknytning til »Grøndal« Gaard, vil det have sin Interesse at høre lidt derfra:

Det gudelige Livsrøre, som i den første Halvdel af forrige Aarhundrede gennembrød den saakaldte Rationalisme eller Forstands-Forgudelse, forplantede sig

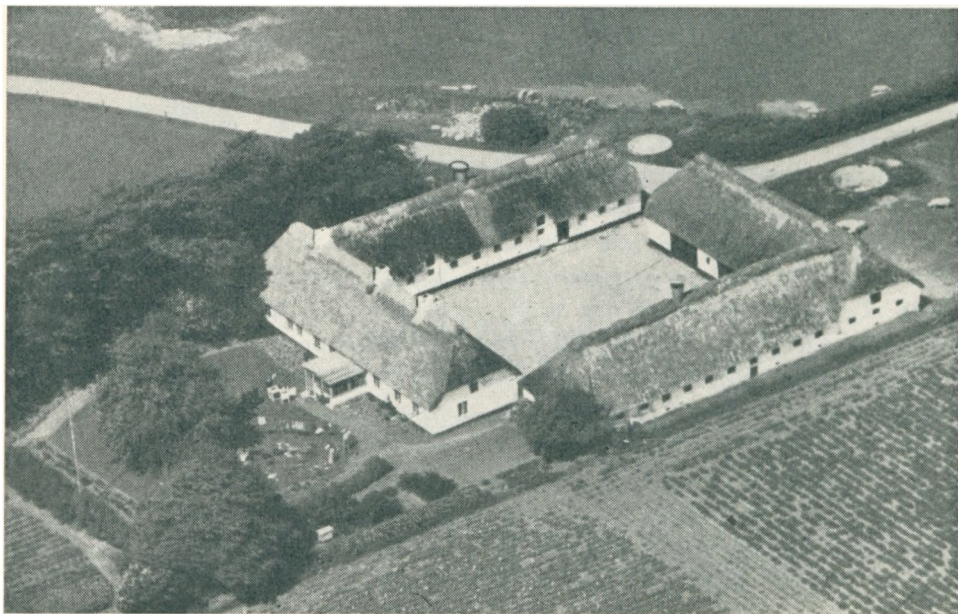
blandt andre ogsaa til Laurids Frandsens Hus paa Estrup Mark, og de tog ivrig Del i de gudelige Forsamlinger. — Inden 1848 var Laust Fr. Medlem af Sogneforstanderskabet, men Præsten, Pastor Tetens, var jo født Medlem. De var stadig i Strid; men de andre »Forstandere« lod dem nappes. De vidste jo, at en af dem maatte gaa af med Sejren. Efter 1848 var en Mand som N. J. Termansen en stadig Gæst i Hjemmet. De to Skikkelser, vaagne som de var, følte Trang til at komme sammen for at dele det bedste med hinanden. — Sønnen Peter Frandsen Vinding har fortalt om de lange Andagtstimer, der blev holdt i hans Barndomshjem. Forældrenes Alvor havde han stor Ærbødighed for, men de lange Bønner og Læsetimer kom til at virke som et stærkt Tryk, han aldrig kunde forvinde. De mange Besøg af Gæster langt borte fra havde Indflydelse paa Børnene, maaske særlig paa Peter, der hørte godt efter, naar der blev fortalt noget. — Ovennævnte N. J. Termansen havde været Fæstningskonstabel og staaet paa Fredericias Volde.

Der var 3 Børn i Laurids Frandsens Ægteskab:

- 1) *Else Marie Frandsen Vinding*, født paa »Grøndal« 11. November 1835, d. paa »Kirkebjerggaard« 24. Maj 1893, viet 1862 til Kresten Peter Petersen, f. i Maltbæk 10/3 1838, d. paa Estrup Mark 26. Februar 1914. — Ejer af »Kirkebjerggaard« i Malt, han solgte denne i 1907 og købte senere »Ingersminde« ved Ladelund. Veteran fra 1864, som Underkorporal var han med i Træfningen ved N. Bjært, hvor en Sidekammerat faldt. Hans Hjem var ham en Helligdom, der holdt han en stille Andagt, hvad der især var højtidelig, da hans Hustru Else Marie levede. Da læste hun en Prædiken hver Søndag, for hun var den bedste til det, mente han. (Han var Søn af Gdr. Peter Iversen Petersen fra Malt, som døde 1878 ved en Ulykke under Kirkeringning, idet Klokkeren faldt ned og slog ham ihjel).

8 Børn i Ægteskabet.

- 2) *Maren Frandsen Vinding*, født paa »Grøndal« 6. Marts 1837, død i Askov 16. April 1889, viet 1863 med Kristen Kristensen Just, f. 29. Juli 1835 i Askov, død 12. August 1876, Søn af Gdr. Kristen Just Sørensen og Elisabeth Nielsdatter (Steninggaard). Ejer af Fødegaarden »Nørregaard« i Askov.
I Ægteskabet 2 Børn: Elise Just, f. 1864 i Askov og Niels Just, f. 1871, død 1921, var Ejer af Fødegaarden »Nørregaard«.
- 3) *Peter Frandsen Lauridsen Vinding*, født paa »Grøndal« 2. August 1843, død 7. Oktober 1920, viet 1873 til Maren Just, født i Askov 25. Juni 1844, død 19. Februar 1921. — Hun var Datter af Gdr. Kristen Just Sørensen (»Nørregaard«). Peter Frandsen ejede »Grøndal« paa Estrupmark fra 1866 til 1919 og solgte da Gaarden til Ladelund Landbrugsskole. De købte et Hus i Brørup og boede der et Par Aar til sin Død. I Ægteskabet var ingen Børn.

GRØNDAL GAARD

*Ane Marie Frandsdatters Fødegård, beliggende ved
Ladelund Landbrugsskole pr. Brørup.*

Gaarden, som er paa 46 Tdr. Land, har igennem mange Generationer været i Slægtens Eje, indtil den i 1919 blev solgt til Ladelund Landbrugsskole, og som nu benytter de tilliggende Arealer. I Hovedbygningen bor en af Skolens Konsulenter.

Det aandede af Historie og Spænding, da jeg Sommeren 1954 besøgte Gaarden, for her var saa meget, der kunde tale til én, Ane Marie og hendes Søster Marie Kirstines Bryllupper den 13. Juli 1833, her i den store Gaardsplads har de svinget ind med Bryllupsvognene, og da jeg besaa de gamle Stuer, maatte jeg atter tænke paa denne Dag. — For Gaarden har lykkelig undgaadt saakaldt Modernisering, i aandeløs Ærbødighed gik jeg fra Stue til Stue, og blev vel fattig paa Ord men følte den Højtid, der laa over dette Sted, hvor Slægten engang havde et Udgangsted fra. —

Den, som vil undersøge lidt om Frandsen Vinding Slægten, vil snart faa at mærke, at det var særprægede karakterstærke Folk med stærk Tilknytning til den hjemlige Jord. Og Gaarden havde vel næppe heller kommet ud af Slægten, hvis Gaardens sidste Ejer, gamle Peter Frandsen Winding, havde haft Børn. — Det er lykkedes mig at faa en af Slægten, Else-Marie Petersen, der har haft Tilknytning til Stedet, til at fortælle os lidt om ham:

CITAT FRA GRØNDAL

Peter Frandsen Vinding, født 2. August 1843, død 8. Oktober 1920.

Man kan sige om Peter Frandsen Vinding, Morbror Peer, at han havde ikke

Hjertet i Knaphullet, men det rette Sted. Som Barn var vi næsten daglig hos Moster Maren og Morbror Peer. Jeg havde mit Hjem paa Fødegaarden »Ingersminde«, og vi Børn vilde gerne paa Grøndal, enten med eller uden Lov. Naar vi saa kom ind i Gaarden, sagde han altid: »Hvad vil I«, tog sin Pung op og gav os hver en 10 Øre og meget ofte en 25 Øre. »Skal vi saa gaa ind og se i Moster Marens Kagedaase,« sagde han. Ja, saadan var hans Modtagelse af os hver Gang.

En Ting vil jeg aldrig glemme: Naar Flaget skulde til Tops, med nænsom Haand og et rent dansk Hjerte hejste han Grøndals gamle forslidte Flag. — Paa Egnen antog man Morbror Peer for en Original, af dem der ikke kendte ham. For Slægten og dem som han havde Omgang med, som Manden hvor dansk Redelighed var det centrale, og en begavet Mand der gav en hjælpende Haand med en saadan Hjertevarme, at kende ham var det samme som at holde af ham. — Det er blevet mig fortalt af min Far, at han vilde se alt med egne Øjne. Naar Selvangivelsen skulde skrives, var Peter Frandsen Beviset paa Tiden, hvor det folkelige Gennembrud havde sit Tag i Folket. Han forstod udmærket kundskabsmæssigt set at skrive Selvangivelsen, men fandt at det var et for stort Indgreb fra Myndighedernes Side, at man skulde afsløre sit private Forhold i Penge.

Om Peter Frandsen kan siges og skal siges, at han havde det i Øjnene og Hjertet. Engang husker jeg, at et Æbletræ i Haven var ved at vælte, han sagde da: »Ja Børn, det er Roden, der bærer Træet og ikke Træet, der bærer Roden«. Hvor sandt er det ikke. Og at Peter Frandsen Vinding lagde mere i denne Udtale, for ham var det i Ordets bedste Betydning. — Lad dette være et lille Bidrag om Morbror Peer til Slægt efter Slægters Bog. — Peter Frandsen var nok Bonde, men en Bonde med vid Udsyn, der var meget optaget af den Slægt, der var gaaet forud for ham og den Slægt, som kommer, det fik vi at mærke og forstod.

Peter Frandsen Vinding solgte Grøndal i 1919, da var han ligesom blevet en anden. Ret beset kunde man have undt ham at lukke sine Øjne paa Grøndal. Hans Hjem, Liv og Virke.

Askov 12. Maj 1955.

Else-Marie Petersen.

Vi har nu hørt om Laurids Frandsens 3 Børn, af disse er det kun fra den ældste, Else-Marie Frandsen Vinding, der er Efterslægt.

I hendes Ægteskab med Kresten Peter Petersen var der som nævnt 8 Børn, men heraf døde de 4 som smaa. — Den ældste af Sønnerne, Peter, overtog »Ingersminde« efter sin Far, og her blev ogsaa de fleste af deres 6 Børn født. »Ingersminde« laa nær ved »Grøndal«, og Tilknytningen mellem Slægterne paa de to Gaarde var, efter hvad vi forstaar, god og inderlig.

Vi vil i det følgende tage en Opstilling af denne Del af Slægten:

Peter Iversen Petersen, født paa »Kirkebjerggaard« i Malt 18. April 1872, død 14. November 1946, Gmd. paa »Ingersminde«, gift med Anna Dall, født i Jegerup, Sønderjylland, den 10. August 1883.

I Ægteskabet 6 Børn:

- 1) *Peter Dall Petersen*, født paa »Ingersminde« den 8. August 1910, g. m. Asta Rasmussen, født 4. Marts 1922 i Nørre Aaby. (Stilling: Cementvarefabrikant) bosat i Middelfart.
I Ægteskabet 2 Børn.
- 2) *Kresten Peter Petersen*, født paa »Ingersminde« 13. Septbr. 1912, g. m. Tekla Thyge, født 27. Juni 1913 i Vejen. (Stilling: Landmand), bosat i København.
I Ægteskabet 2 Børn.
- 3) *Else-Marie Petersen*, født paa »Ingersminde« 6. August 1914. Stilling: Plejerske, bosat i Askov.
- 4) *Else-Kathrine Petersen*, født paa »Ingersminde« 30. Maj 1916, g. m. Karl Nielsen Bramsen, født 4. Maj 1917 i Malt. Stilling: Smed, bosat i Vejen.
I Ægteskabet 1 Barn.
- 5) *Kirsten Petersen*, født paa »Ingersminde« 12. Juli 1918, g. m. Ludvig Aage Thyge, født 13. Oktober 1904. (Han var Lagerforvalter paa Alfa i Vejen), død 17. Oktbr. 1948.
I Ægteskabet 2 Børn.
Kirsten Petersen, gift anden Gang med Nes Tækker, født 4. Januar 1906 i Malt, bosat i Vejen.
I Ægteskabet 1 Barn.
- 6) *Solveig Petersen*, født 19. December 1922 i Malt, g. m. Georg Christensen, født 30. Marts 1922 i Vejen. Postbud (læser f. Tiden paa Seminarie til Lærer), bosat i København.
I Ægteskabet 2 Børn.

PETER IVERSEN PETERSEN

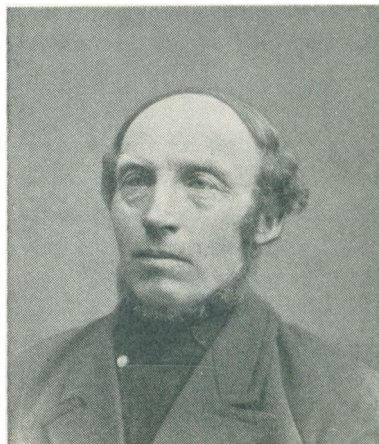
Min far:

Ved sit Ægteskab med Mor Anna Dall, født i Jegerup i Sønderjylland 1883, Datter af Gaardejer Peter Dall, senere Ejer af Gaarden Skallevad i Skodborghus ved Vejen. — Far og Mor blev viet i Malt Kirke. —

Den 6. Maj 1908 overtog de »Ingersminde« i Malt Sogn. Bedstefar, Kresten Peter Petersen flyttede med dem til det nye Hjem og boede hos dem til sin Død i 1914. — Far har aldrig haft egentlig Lyst til Landbruget, og naar han forblev at være Landmand, var det, fordi han levede i saa stor Kærlighed til Naturen. Min Far var heller ikke saa rask, af den Grund og flere gjorde, at han solgte Gaarden i 1922 og købte en anden i Foldinggaard. Men Far følte sig ikke hjemme i Folding, og faa Aar efter solgte han og flyttede til Gaarden »Søhus« i Malt. Det var svære Aar for Mor, fordi hun maatte slide saa haardt i det. Saa allerede i 1928 lagde Far Landbruget paa Hylden og flyttede til Askov, hvor Far og Mor havde rige Aar sammen.

Far var en glad Mand, og som Datter har jeg ogsaa Lov at sige, at han var en god Mand. Hvad der var det centrale i Fars Livsanskuelse var hans Kærlighed til Fædrelandet. Det vil vi Børn være vore Forældre taknemlig for. Far var meget historisk interesseret og noget af en Samler. Han vilde gerne, at der blev skrevet en Sognebog om Malt, men mente ikke selv at kunne gøre det. Vi mistede pludselig Far i 1946, og for os Børn var den Maade, Far døde paa saa harmonisk, han sad ved Kaffebordet og citerede de kendte Linier: »De vog dem, vi grov dem, en Grav — —« — og sank sammen!

Else-Marie Petersen.

Thomas Lauridsen Lund

født 16. August 1835 i Eskelund ved Brørup,

død 9. Juli 1899 paa Gram Sygehus,

(Søn af Laust Thomsen i Maltbæk, se Side 33).

**Faddere ved Daaben: Holden Thomsen (Wonsyld), Jacob Jepsens
Hustru i Gjerndrup, Christen Frandsen, Hundsbæk Mark,
Laust Jensen og Laust Frandsens Hustru paa Estrup Mark.**

Anne Kjestine Nielsen

født 3. Februar 1839 i Jegerup, Haderslev Amt,

død 7. April 1920 paa Brørup Sygehus.

**Faddere ved Daaben: Maren Pedersen, Niels Møller, Kjesten Henriksen.
Viet 19. Februar 1859 i Jegerup Kirke. Forlovere: 1. Laur. Pedersen,
Kromand paa Magstrup Mark. 2. Mads Jørgensen fra Maltbæk.**

Børn i Ægteskabet: I) — XII).

- I** *Elsebeth Lund*, født 1. August 1859 i Jegerup, død i Holleskov
2. April 1921.
- II** *Laurids Thomsen Lund*, født 22. Juli 1861 paa Sottrup Mark,
Haderslev Amt, død 14. August 1918 i Herning.
- III** *Anne Marie Lund*, født 24. Januar 1863 i Maltbæk, død 1936
i Rødding.

- IV *Kirsten Marie Lund*, født 18. Juli 1864 i Maltbæk, død 13. Maj 1938 i Vojens.
- V *Jens Christian Lund*, født 10. Oktober 1866 i Maltbæk, død 17. Januar 1877 i Krogstrup.
- VI *Andreas Petersen Lund*, født 29. Maj 1869 i Krogstrup, død 11. Marts 1885 i Krogstrup.
- VII *Magdalene Lund*, født 19. Maj 1871 i Krogstrup, død 4. September 1899 i Rødding.
- VIII *Marie Sophie Lund*, født 26. April 1873 i Krogstrup, død 14. September 1941 i København.
- IX *Johanne Lund*, født 25. September 1875 i Krogstrup, død 1. Maj 1946 paa Gram Sygehus.
- X *Jens Christian Lund*, født 25. December 1877 i Krogstrup, død 28. Maj 1915 paa »Murholm« i Læborg Sogn.
- XI *Kristiane Lund*, født 24. Oktober 1879 i Krogstrup, død 26. April 1939.
- XII *Frands Peter Lund*, født 10. Marts 1882 i Krogstrup.

THOMAS LAURIDSEN LUND:

Kaadner i Krogstrup, Skrave Sogn i Haderslev Amt.

Det er interessant at se Opstillingen over de, som var Faddere ved hans Daab, der er, som vi ser, en Farbror og en Morbror og en Svigerinde til hans Mor, desuden to andre. Det er vel ogsaa sandsynligt at det Navn, han fik i Daaben er blevet diskuteret lidt. — Paa den Tid var det nemlig Skik at opkalde sine Børn efter det Sted, de boede, i dette Tilfælde var det altsaa efter Eskelund, han fik Navnet Lund. — Pastor Kelstrup i Malt spurgte mig ogsaa engang om, hvorfor hedder Thomas Lauridsen *Lund* og ikke Vinding som hans Søsken, men jeg kunde ikke forklare andet end som foran nævnt, og det er nok ogsaa rigtig. — I denne Forbindelse kan det ogsaa nævnes, at da Laust Thomsens fik deres andet Barn, var de jo flyttet til Maltbæk, og Forældrene vilde da, at Barnet skulde døbes Bæk, men der var saa nogen af den nærmeste Familie, som fraraadede, for, som de sagde, hvis I bliver ved med at flytte, bliver det saa mange forskellige Navne, saa det bliver som en Flok uægte Børn, giv dem hellere deres Moders Efternavn, og saadan blev det, dermed kom disse til at bære Vinding-Navnet.

Barndom og Ungdom har vel gaaet for Thomas som for de fleste paa Landet, med Arbejde i Mark og Skov og hvad der ellers hørte til, og det er vel sandsynlig, han har været i Sønderjylland forskellige Steder, for i 1859 den 4. Januar blev han trolovet med hende, som kom til at følge ham hele Livet, Anne Kjestine, hun som derved ogsaa blev Stammor til hele vor Slægt. — Allerede den 19. Februar samme Aar blev de viet, og vi gengiver her Uddrag fra Jegerup Sogns Kirkebog:

1859, den 19. Februar, ægteviedes Ungkarl *Thomas Lauridsen Lund*, ægte Søn af Skrædder Laurids Thomsen og Hustru Ane Marie Frandsdatter i Brørup Sogn (født den 16. August 1835, vacc. den 30. August 1840), og Pigen *Anne Kjestine Nielsen*, ægte Datter af Indersten Jens Christian Jensen og nu afdøde Hustru Elisabeth, født Poulsdatter i Jegerup (født den 3. Februar 1839, vacc. den 3. September s. a.). — Testes: 1. Laur. Pedersen, Kromand paa Magstrup Mark. 2. Mads Jørgensen fra Maltbæk. — Brudgommens Ægtebrev, dat. Maltbæk Præstegaard den 27. December 1858, Tetens, p. Tillysningsbevis, d.d. Sommersted Præstegaard, den 6. Februar 1859, Egede Glahn.

Efter Brylluppet boede de godt et Par Aar i Jegerup og paa Sottrup Mark, men omkring 1862 har de saa flyttet til Maltbæk. Her boede de i 5 Aar i hans Forældres Hus. De havde i den Tid en lille Butik, og da Huset laa i Nærheden af Skolen, var det mest med saadan, som passede til Børnene, Grifler, Pennefjer, Aftryksbilleder og Lakris og maaske ogsaa lidt Kolonial, han blev i den Tid kaldt for »Thomas Høker«. — I 1867 købte de saa det lille Husmandssted i Krogstrup ved Københoved Skov i Skrave Sogn. Der var 4 Tønder Land, saa den kunde jo ikke give nok til at leve af. — Men her blev saa deres fremtidige Hjem, og her voksede hele Børneflokket op, og her tog de ogsaa med sig mange Minder, skønt som det laa med den gamle Københoved Skov tæt ind paa.

En Del af de Indtægter, som skulde til, tjente Thomas Lauridsen Lund ved Tækning af Tage. I den Tid blev næsten alle Tage tækket med Straa, og han har sikkert haft meget at gøre med dette Arbejde, for efter det jeg har hørt om ham, har han sat en Ære i og gøre et pænt og solidt Arbejde. Han kunde tjene 2 Mark om Dagen ved dette, saa Lønnen var jo ikke stor den Gang. Om Vinteren tog han andet Arbejde, og mest var det da med Tærskning af Korn, som han hjalp med paa de større Gaarde, der var ikke Maskiner til dette den Gang, saa de maatte staa og slaa Kornet ud med en Plejl. Det var et haardt Arbejde, og det var heller ikke godt betalt, kun 50 Pfenning om Dagen, selvom han maaske har faaet Kosten paa Gaarden, saa skulde der ikke blive meget af dette. — Der er ingen Tvivl om, at han har haft god Hjælp af sin Kone Anne Kjestine, foruden at hun har haft den store Børneflokk at passe, har hun ogsaa været flink til alt forefaldende Arbejde, hun skal saaledes ikke have gaet af Vejen for at slagte Dyr, som de havde paa Gaarden.

I deres unge Aar oplevede de den Sejersglæde, som gik over Landet efter Krigen 1848—50. Men det, som ellers satte det store Skel i Tilværelsen, blev for dem som for alle Sønderjyder Krigen i 1864. Først det smertelige Tilbagetog fra Dannevirke og Ejderen, Danmarks gamle Grænse i umindelige Tider, og derefter Dybbøls Fald den 18. April, saaret og vejet for Overmagten maatte der sluttes en Fred, som fik de alvorligste Følger for Danmark og i særlig Grad for Sønderjylland, for det varede ikke længe, før de nye Magthavere gjorde sig gældende. — I de første Aar har man vel trøstet sig til § 5 i Fredsslutningen 1866 mellem Preussen og Østrig, den som skulde give Sønderjyderne Anledning til en fri Folke-

afstemning i det nationale Spørgsmaal. Men efter Tysklands Sejer i 1870 over Frankrig voksede dets Magt, og § 5 blev som bekendt aldrig sat ud i Livet. Vi har ogsaa hørt om Fortyskningen i Skolerne og om den Tilspidsning af Forholdene, der blev i Køllerpolitikens Dage, det var saadanne Ting, der satte sit Præg i alles Sind, vi maa derfor ogsaa tage det med i Betragtning, naar vi vil sætte os ind i de Forhold, vore Bedsteforældre levede under.

Om Thomas Lauridsen Lund kan jeg desværre ikke give en personlig Karakteristik, men jeg har Indtrykket af, at der altid har staaet en vis Respekt af ham, for efter det man hørte, blev han betegnet som en streng men retfærdig Mand. Efter en Samtale, jeg fornylig havde med hans eneste nulevende Søn Frands Lund, kom jeg ind paa dette Spørgsmaal, men han gav mig ikke Ret, han sagde, at Far var en mild og godmodig Natur, og jeg vil ikke sige andet, end jeg blev glad, det gjorde mig godt at høre. —

Sommeren 1899 fik han Tyfus og blev indlagt paa Gram Sygehus, og efter en høj Feber døde han den 9. Juli. Hans Baare blev ført til den hjemlige Jord og begravet paa Skrave Kirkegaard.

Hans Enke Anne Kjestine sad saa igen med den lille Ejendom et Par Aar, men flyttede saa til Rødding, hvor hun boede helt til den første Verdenskrigs Dage, men det har nok ikke været gode Forhold der i den Tid, for hun flyttede op til Brørup og boede der de sidste Aar før sin Død. Da Afstemningsdagen den 10. Februar 1920 nærmede sig, var hun syg og var paa Brørup Sygehus. Men hun vilde endelig ned og stemme, Frands spurgte saa Overlægen, om dette kunde gaa an. Ja, sagde han, lad hende have den Glæde, der er jo alligevel ikke saa længe igen for hende.

Og da Dagen kom, var hun med nede i Sønderjylland og gav sin Stemme for den Sag, som i alle Aar ogsaa havde været hendes, hun var tapper, hun kendte Forholdene bedre end nogen, og hun vilde gøre en Indsats til det sidste.

Efter at hun var kommet hjem, gik der ikke fuldt 2 Maaneder, før hun lukkede sine Øjne for sidste Gang, hun døde den 7. April 1920 og blev begravet paa Skrave Kirkegaard ved Siden af sin Mand. Paa Graven, som endnu er bevaret, er rejst en pæn Mindesten.

Anne Kjestine Nielsens Afstamning

Forældre:

Jens Christian (eller Christensen) Jensen, født i Ølgod, Ribe Amt, den 16. Marts 1801, død i Jegerup 18. Oktober 1875.

Elsabeth (Elspe) Poulsdatter, født i Jegerup 29. Februar 1796, død i Jegerup 13. Maj 1858, hendes Alder blev 62 Aar, 2 Maaneder og 13 Dage.

I Jegerup Kirkebog:

»1875, den 18. Oktober døde, og den 23. s. M. jordedes Enke-
mand *Jens Christensen Jensen*, Arbejdsmand paa Jegerup
Mark, ægte Søn af *Jens Nielsen Hinlund og Hustru Marie, f.
Hansdatter*, i Ølgod, født sammesteds den 16. Marts 1801; kom
til Jegerup Sogn i 1821, blev gift den 6. Juni 1824 med Pigen
Elspe Nissen, Datter af *Poul Nissen og Hustru Kjersten*, født
Hansdatter, i Jegerup. Deres Forbindelse blev velsignet med 9
Børn, hvoraf kun 2 Døtre: *Marie og Anne Kjestine* efterleve.
Deres Moder døde den 13. Maj 1858. Han døde af Tæresyge
i Alder af 74 Aar og 7 Maaneder. -- Gravtale. —

Bedsteforældre:

Poul Nissen Hack. — Inderst, født i Jegerup 17. Juni 1772, død i
Jegerup 3. Maj 1833, begravet 7. Maj. (Han var Skrædder og
blev i Folkemunde kaldet »Hakskrædderen«). — Gift i Nustrup
11. Oktober 1793 med *Kjersten Hansdatter*, konfirmeret i Nu-
strup 1790, død i Jegerup 9. Maj 1838.

I Jegerup Kirkebog:

»1838, den 9. Maj døde og den 13. i s. M. jordedes *Kjsten
Pouls Enke og Aftægtskone* i Jegerup, født i Bæk. Hendes
Forældre var *Hans Møller og Elsabeth*, født *Pedersdatter*. Hun
var gift med nu afdøde *Poul Nissen* i Jegerup, med hvem hun
avlede 5 Børn: *Hans, Nis, Elsabeth, Sindet og Anne Ingeborg*,
som alle lever. — Hendes Alder blev 68 Aar. —

Oldeforældre:

Nis Hansen, Inderst i Jegerup, født i Arnitlund, Vedsted Sogn, 19.
September 1734, død i Jegerup 22. Marts 1797. Gift i Vedsted

1758 med *Sindet Poulsdatter*, født i Jegerup og død i Jegerup 4. Februar 1816, 79 Aar gammel.

Hans Pedersen Møller, paa Skodsbjerg i Bæk, Nustrup, født i Genner, Østerløgum Sogn, døbt 13. December 1733. — Død paa Bæk Damgaard, Nustrup Sogn 3. November 1802. Gift 4. Juli 1760 med *Elsabeth Hansdatter*, død paa Bæk Damgaard 2. Maj 1820, 84 Aar gl.

Tip Oldeforældre:

Hans Nissen Hack, født i Arnitlund 27. Marts 1703, død i Høgelund, Vedsted Sogn, 19. September 1763, gift i Vedsted 5. November 1733 med

Anna Elisabeth Nilsdatter, født i Vejbøl, Vedsted Sogn, 30. Marts 1709, død i Vejbøl 28. April 1785.

Paul Lauritzen, Inderst i Jegerup, død i Jegerup 2. Juni 1790, 73 Aar, 3 Mdr. og 8 Dage gammel. Han var gift med

Ingeborg Pedersdatter, død i Jegerup 15. Februar 1797, 81 Aar, 4 Mdr. og 14 Dage gammel.

Peder Pedersen (Møller), Gaardmand i Genner, født i Mastrup, Hoptrup Sogn, død i Genner 10. Februar 1771, 77 Aar gammel. Gift i Østerløgum 16. November 1727 med

Ellen Bertelsdatter, født i Genner, døbt 7. August 1698, død i Genner 28. Januar 1777.

Hans Pedersen Dam, død paa Skodsbjerg i Bæk, Nustrup Sogn, begravet 12. Maj 1771, 75 Aar gammel.

2-Tip Oldeforældre:

Nis Hansen Hack, i Arntlund.

Nis Knudsen, i Vejbøl, død i Ramsherred, Vedsted Sogn, begravet 23. April 1747. Vistnok gift med

Ann Nisses, der døde i Ramsherred og blev begravet 12. April 1746.

Lauritz Paulsen, i Jegerup og hans Kone

Sindet.

Peder Jørgensen, i Kestrup i Jegerup Sogn, og hans Kone

Maren.

Bertel Rasmussen, Gaardmand i Genner, født i Genner, døbt 1. Februar 1663, død i Genner, begravet 19. Juni 1740. Gift i Østerløgum 1. Juli 1694 med

Karen Madsdatter, født i Genner, døbt 5. Februar 1662, død i Genner, begravet 9. December 1736.

3-Tip Oldeforældre:

Rasmus Bertelsen, Gaardmand i Genner, født i Kirkeby, Løjt Sogn,

død i Genner, begravet 9. Marts 1679, 42½ Aar gammel. Gift i Østerløgum 24. November 1661 med

Zitzel Nisdatter, født i Sønderballe, Hoptrup Sogn, død i Genner, begravet 10. April 1719, 78 Aar gl. (gift 2. Gang 28. November 1680 med Anders Hansen).

Mads Lassen, Gaardmand i Genner, født i Brarup i Angel i Syd-slesvig, død i Genner, begravet 1. Marts 1711, 82 Aar gammel. Gift i Østerløgum 30. Juni 1661 med

Else Jensdatter, født i Genner, døbt 18. December 1631, død i Genner, begravet 15. December 1715.

4-Tip Oldeforældre:

Jens Møller, Gaardmand i Genner, begravet 5. Juni 1653, 76 Aar gl. (født 1577), gift med

Gy, begravet 8. April 1656, 61 Aar gl. (født 1595).

5-Tip Oldeforældre:

Jens Jensen Møller, Gaardmand i Genner, død før 1620, gift med *Mette*, død i Genner, begravet 13. Marts 1627, 78 Aar gl. (født 1549).

Det er overmaade interessant, at det har lykkedes at finde Spor af Slægten saa langt tilbage som for over 400 Aar siden. Og det frister ogsaa til at lade Tankerne gaa tilbage for at faa en Forestilling om det daglige Liv, som nok var en Del forskellig fra vor paa mange Maader, men det vil føre for vidt her. — Dog kan det lige nævnes, at vi er nede paa den Tid, da Kristian den III var Konge, og vi er heller ikke langt fra den katolske Tid, for Reformationen er nylig indført. — Kristian II sad paa denne Tid som Fange paa Sønderborg Slot.

MIT BARNDOMSHJEM

Af Frands Lund.

Jeg vil nu forsøge, om jeg kan give en Skildring af Livet, som det levedes i mit Barndomshjem. Vi var jo 12 Søskende, hvoraf jeg var den yngste, vi havde en lille Ejendom paa 4 Tønder Land og havde 2 Køer og et Par Grise. Ejendommen laa jo i Krogstrup, Skrave Sogn, dengang hørte det jo under Tyskland. Vi Børn gik jo i tysk Skole, hvad vi ikke var glad for, jeg har hverken lært at læse eller skrive dansk, og efter Konfirmationen kunde vi jo ikke tage paa dansk Efterskole som de andre sønderjydske Børn, Far var jo dansk Undersaat, og hvis vi tog paa dansk Skole, kunde han jo nemt blive udvist.

Far gik paa Arbejde hver Dag; der skulde jo noget til saa mange Børn. — Om Sommeren takkede han Tage, det var jo i den Tid, da der blev brugt Straatage paa alle Husc, og om Vinteren tærskede han Korn eller ogsaa var han i Skoven. — Daglønnen var om Sommeren 1½ til 2 Mark, og om Vinteren ca. ½ Mark, 1 Mark var jo i danske Penge 88 Øre. — Mor gik jo ogsaa ud i Høsten, ellers var hun

mest hjemme, hun havde jo Huset, Køerne og os Børn, som skulde passes, hun lavede jo selv Tøjet og syede det til os baade Piger og Drengene, og Symaskine kendte hun ikke noget til. —

Vi Børn maatte jo ogsaa tage en Haand med i Arbejdet, men det blev nu ikke til ret meget. Vi skulde i Skole hele Dagen baade Sommer og Vinter, vi kunde jo under særlige Forhold faa en Sommer fri, naar vi var 12 Aar, og saa var ude at tjene, jeg var vistnok den eneste, der ikke var ude, inden jeg blev konfirmeret.

Julen var jo Aarets største Fest, og Travlheden begyndte jo allerede sidst i November. — Det første var jo gerne at faa Grisen slagtet, og der skulde brygges og bages. Inden Jul hentede vi Børn gerne Mel i Danmark, vi hentede det i Fol-

Det gamle Hjem i Krogstrup.

dingbro, 6 Pund Mel en Gang daglig var toldfrit. — Jeg husker tydelig vort første Juletræ, det var vist i 1890. Min Broder Jens og jeg hentede det i Skoven, det var spændende Timer, da det blev pyntet med Pose og Glimmer, men der skulde jo gerne Flag paa det, og det skulde jo være dansk, men kunde det gaa an, Far var ikke saa glad for det, men Mor mente, det gik nok, naar bare vi ikke talte om det, og det gik jo ogsaa godt, — vi hørte jo ogsaa saa meget, vi maatte tie med. Vi lavede saa to smaa Dannebrogssflag, de blev sat paa en Strikkepind, de var kun paa Juleaften og Nytaarsaften, saa blev de lagt godt ned i en Skuffe — og saa kunde Tyskland være rolig igen.

Juleaften spiste vi Svinesuppe og Risengrød, Nytaarsaften fik vi Grønlangkaal og Svinehoved, naar først Juledagene var ovre, saa begyndte Julebesøgene, og det

blev ved til ind i det nye Aar, saa gik Naboerne sammen og drak Kaffe og spillede Kort, Mændene spillede Chevinsel og Konerne Brus.

Saadan gik Tiden, til jeg blev konfirmeret, saa kom jeg ud at tjene, det var i Aaret 1896, da jeg havde tjent et par Aar, fik jeg Plads i Københoved hos den gamle Skrumsager, og der var jeg meget glad for at være. — Da jeg havde været der i et Aar og begyndt paa det andet, var det, at Køllerpolitikken begyndte at florere, og da Skrumsager var en dansk Mand og ikke vilde lade sig diktere af Tyskerne, resulterede det i, at vi, som var i hans Tjeneste blev udvist, og da Skrumsager ikke havde andet end danske Folk, blev det hele jo ryddet, om det saa var en gammel Mand paa nær de 80, som bare gik og bestilte, hvad han vilde, han havde været der i over 30 Aar, og Skrumsager kunde ikke nænne, han skulde rejse, men han skulde jo og være ude af Landet inden 24 Timer. — Jeg husker det saa tydeligt, det var den 8. April 1899, da vi havde spist til Middag og kom ud af Døren, stod Gendarmen der med et Stykke Papir i Haanden og spurgte, hvad hedder De, De skal straks med til Amtsforsenderen, og det skulde vi alle. Saa kom Skrumsager, han sagde til mig, skal du ogsaa med, ja det skulde jeg jo, da sagde han til Gendarmen: »Han skal ikke med, der maa foreligge en Fejltagelse, han er ikke dansk, han er Optant.« Gendarmen svarede: »Ja, naar De siger det, Hr. Skrumsager, saa tror jeg Dem.« — Gendarmen blev holdende i Gaarden med Hesten, for de, som skulde med, det var ialt 9, skulde jo have sig klædt om. Da var det, at Skrumsager kom ud paa Trappen, rettede sig op og henvendte sig lidt skarpt til Gendarmen: »Dette her er privat Grund, Landevejen er der, værsgo.« Da de saa var borte, siger jeg til Skrumsager, at det var ikke rigtig, jeg er ikke Optant, da siger han: »Det ved jeg godt, men jeg gjorde det for, at du ikke skulde blive udvist, du som har dine Forældre og saa godt som alle dine Søskende her, nu skal du jo afsted, saa kan du jo komme tilbage. Jeg kommer nok af med en Bøde, den betaler jeg, rejs du nu bare.«

Jeg tog saa hjem til Far og Mor, de blev jo ikke glade for det, som var sket. Jeg sov ikke meget den Nat, jeg var jo kun 17 Aar og ikke ret stor Karl, og jeg var stadig bange for, at Gendarmen skulde komme. Om Morgenen tidlig gik jeg saa over Grænsen, Mor var med mig paa Vejen. — Jeg tog saa til Herning til min Broder Laurids, de tog imod mig paa Banegaarden med aabne Arme, var kun glad for, det kun var mig, de var nemlig bange for, at Far og Mor ogsaa var blevet udvist. — Jeg kom saa tilbage igen 1. Juli, Far døde saa 9. Juli samme Aar. Jeg var saa hjemme hos Mor den Sommer, saa kom Jens hjem til November, og han købte Ejendommen af Mor. En Tid efter solgte han Ejendommen og flyttede til Danmark, og Mor flyttede til Rødding og boede der, til den første Verdenskrig kom, saa blev det hende for trangt, og hun flyttede saa over til os, jeg var jo og bleven gift. — Hun fik selv en Lejlighed i Brørup og boede der, til hun døde i April 1920.

Hun havde den Glæde at opleve Afstemningen den 10. Februar 1920. Hun laa jo ellers paa Sygehuset, men hun stod op og tog til Jægerup, hvor hun var født og afgav sin Stemme der, hun var da over 81 Aar gammel. Jeg syntes jo ikke, hun

skulde, men hun sagde: »Jeg vil med, om det saa bliver min sidste Rejse, svigter jeg ikke. Du kan vel nok huske den Morgen, jeg var med dig paa Vej, da du maatte rømme Landet for Tyskerne. Nej, nu gælder det, nu maa vi ikke svigte.« — Men det blev den sidste Rejse, hun afgav sin Stemme, men hun kunde ikke deltage i Festen bagefter. Hun kom igen til Brørup og kom paa Sygehuset og døde 7. April.

O, hvor jeg undte godt, at hun fik stemt, hun som havde levet saa mange Aar under tysk Herredømme.

Nu har jeg saa prøvet at give en Skildring af Livet i mit Barndomshjem i Sønderjylland.

Frands Lund.

ET BESØG I SLÆGTSGAARDEN AAR 1900 I KROGSTRUP:

Af Gudrun Pedersen.

»En Sommerdag for mange Aar siden drog jeg paa min første Ferierejse uden Ledsagelse af Voksne, jeg skulde til mine Bedsteførelæres lille Hjem i Sønderjylland (Fars Forældre), jeg havde seet hen til den Tur med baade Spænding og lidt Angst, men Bedstemor stod paa Brørup Station og tog imod mig, vi drog saa afsted paa Fodtur den lange Vej fra Brørup over Foldingbro, det var for mig endeløse ensformige Veje. Jeg var lidt underlig til Mode, da vi gik over Broen, der førte over Kongeaaen, og Gendarmerne kom for at undersøge Kufferten, jeg var glad, da vi var sluppet helskindet fra den Affære, jeg havde jo i mit Hjem hørt saa meget om de strenge Tyskere, hvor lidt der skulde til for, at man fik en Irettesættelse.

Det sidste Stykke Vej gik vi ad Stier og Markveje, men endelig naaede vi da det lille Hus, som var min Fars Barndomshjem. Jeg tror nok, at jeg lige til at begynde med følte en vis Hygge ved det primitive Hjem, den lille Have omkring det halve af Huset, Stalden, Loen og alt det, som for mig var ukendt, ikke langt derfra laa jo Skoven, det var vi ikke forvæntet med fra min Hjemegn, saa jeg saa allerede hen til den Dag med stor Forventning, da jeg skulde med Bedstemor en lang Tur gennem Skoven til Københoved, det var nemlig noget af det første, hun lovede mig, og det var vist ogsaa Højden af deres Oplevelser den Gang, at komme en lille Tur til Byen.

Men Længslen efter mit Hjem greb mig i den Grad, at jeg ikke fik det ud af det, som jeg skulde have haft, næste Aar fik jeg min ældste Broder Axel med, da var det straks bedre.

Men tilbage til det lille Hus, det var, efter hvad Bedstemor fortalte, klinet op af Kampesten, som de for en stor Del selv havde samlet, det var selvfølgelig et straatækt Hus, da Bedstefar jo var Tækkemand, der var hyggeligt inden Døre, man kom fra Døren i Gavlen ind i en lille Forsue, til venstre var en Dør ind til Stuen, og i den Stue var der lige frem efter en Dør ind til Soveværelset, og til højre en Dør ud til Køkkenet. Gulvet i Køkkenet var Brosten, smaa toppede Brosten, og ligeledes i Fadeburet eller i Spisekammeret, derinde havde Bedstemor en Kærne, som hun selv kærned Smør paa, og det smagte dejligt. Naar det var fær-

digt, blev det sat i en Skaal og derefter hejset ned i en aaben Brønd udenfor Huset, og det var ensbetydende med, at nu oprandt snart den store Dag, da vi skulde til Københoved for at sælge Smørret og saa faa Købmandsvarer med hjem, men dertil tilbage senere. —

Indretningen af Stuen var saaledes: For de smaa Vinduer et i Gavlen og to til Langsiden ud mod Haven eller Kaalgaarden, som Bedstemor sagde, var der hvide stivede Gardiner, jeg tror nok kun en kappe. Men dejlige Pelargolium i alle Farver og imellem de to Vinduer stod en Slagbænk og foran det et aflangt Træbord, jeg husker ikke bestemt, men jeg synes, Pladen var hvidskuret, og for den ene Ende en Armstol og saa en Armstol ved Kakkellovnen. Paa Væggen hang der et Ur med Lodder, det dikkede saa vemodigt, synes jeg, Loftet var af Træ, og der var en Bjælke midt ad Loftet, der huskede jeg at de Skeer, de spiste med blev efter endt Maaltid stukket op under Bjælken, eller hvordan det var, de fik dem anbragt. Skeerne var Hornskeer. —

I Soveværelset var der to store Senge, jeg laa i den ene sammen med Bedstemor, de brugte Halm i Sengen i Stedet for Madras, men vi laa blødt og godt, saa var der ogsaa et Klædeskab, Indbo var der jo ikke meget af, men saadan var der jo mange Steder paa Landet den Gang. Fra Køkkenet gik man ud i Loen og derfra ud i Stalden, der var vist kun Plads til et Par Køer og maaske en Gris og nogle Høns. Lidt for sig selv bag ved Huset laa et lille Hus, som vel nærmest var et Brændehus og til Opbevaring af forskellige Redskaber.

Der var ikke meget Jord til det lille Hus, saa det kunde jo sikkert ikke give til Livets Ophold, uden at Manden i Huset maatte tage Arbejde ude, i dette Tilfælde var Bedstefar jo Tækkemand, og senere da han var død, var min Onkel Jens hjemme hos Bedstemor, men han havde sikkert Daglejearbejde ved Siden af. —

Jeg kunde godt tænke mig at se den Egn igen, hvor jeg tilbragte to Ferier, men det sker vel næppe. Den Tur Bedstemor og jeg gik gennem Skoven til Københoved med Smørret, hun havde kærnet, staar endnu saa levende for mig, den kølige friske Duft i Skoven, Stilheden og Spændingen ved hele Turen, det var den store Oplevelse. Vi var paa Vejen inde paa en stor Gaard, der fik vi Kaffe, jeg tror nok, det var hos Chr. Lund, en kendt Skikkelse i Sønderjylland, han har ogsaa været flere Gange i mit Barndomshjem paa Besøg, og vi gik hjem fra den dejlige Tur med Kurven fuld af Købmandsvarer, saaledes byttede de jo den Gang Smør og Æg for Varer. Bolcher var der ogsaa til mig og dejlig brun Kandis til Bedstemor.

En Dag var vi i Rødding, vi gik ogsaa dertil, det var en lang Vej, der besøgte vi min Tante Anna Marie, og der var Kusine og Fætre, som nu er gamle ligesom jeg. Der i Byen købte Bedstemor en rød og hvid Parasol til mig, den var jeg lykkelig for, kun var jeg jo lidt angst for Tyskerne, naar jeg skulde over Grænsen med den, den Dag jeg skulde hjem, det var, fordi Farverne var rødt og hvidt, men der skete jo ikke noget, det var jo kun barnlig Fantasi, fordi man hørte saa meget, at et dansk Flag ikke maatte sees, eller man maatte synge danske Fædrelands-sange, saa det kunde høres nogen Steder, alt var jo strengt dengang. —

Dette var en lille Beretning om mine Bedsteforældres Hjem, der hvor en stor Børneflokk voksede op, hvis det har nogen Betydning for Efterslægten at læse.◀

Guðrun Pedersen, født Lund.

Den 28. Oktober 1953.

Det er meget interessant at sætte sig nærmere ind i det Interiør, som her er beskrevet om det gamle Hjem ved Københoved Skov. Man mærker Stilheden og den Ro, der maa have været over Tilværelsen i hine Dage, for snart Hundrede Aar siden, kun en enkelt Klokke tikkede paa Væggen, der var ingen Radio til at gribe ind for at lægge Beslag paa ens Tanke og Sind, eller til at slynge ud en eller anden Negermelodi, saakaldt Jazz, som er saa fjern fra vor nationale Mentalitet som vel muligt. Der har heller ingen Aviser været til at optage Tiden med. Det er sandsynlig, at Livet har formet sig i Kontakt med Naturen med den Ro, der hvilede over det store Skovlandskab. Men vi forstaar, at for de to som boede her i det lille Hjem, blev det først og fremmest en Arbejdets Tid. Vel har der ogsaa i den Tid været holdt de officielle Højtider som Jul og Paaske, men frem for alt har det nok været Arbejdet fra tidlig Morgen til sent om Aftenen, og Pengene har været smaa, saa en uhyre Nøjsomhed har sikkert været nødvendig.

Det lille Landbolsted, som i en Menneskealder blev Hjemmet for de to og for deres Børn, er ikke mere nu. — Her havde de delt Sol og Regn, Sorger og Glæder, Højtid og Fest, men ogsaa Hverdagens Slid. Men alt maa tilbage til Jorden igen. — Da jeg Sommeren 1953 besøgte Stedet, var der ikke levnet Sten tilbage, alt var jævnet med Jorden, og Plov og Harve havde alt igennem mange Aar udslettet selv det mindste Spor, kun et eneste Minde var tilbage, den gamle Brønd, den var bevaret, en Pumpe var sat ned i, og nu blev den vel benyttet til Vanding af Markens Dyr, eller naar en eller anden Markarbejder i Tørst søgte hen til denne Vandaare, som i saa mange Aar havde tjent det lille Hjem. —

**Thomas Lauridsen Lund og Ane Kjestine's 12 Børn
og deres Afkom
efter følgende Generationsbetegnelse:**

1ste Slægtled:	2det Slægtled:	3. Led	4. Led	5. Led	6. Led
Thomas Lauridsen Lund	XII	A)	1)	a)	ax)

Som en Indledning til den første af deres Børn *Elsebeth* og til hendes Mand *Poul Thrane*, har deres Søn Peder Thrane skrevet følgende Mindeord:

Det var en god Idé — —. Nej, det er langt mere end en Idé, det at rette et skaansomt Søgelys mod de Slægtled, der er gaaet forud for os i mange, mange Generationer — og maaske lige saa mange — maaske mange flere Generationer skal følge efter os, inden den — — det tror vi da alle mer eller mindre paa — — den store Dag vil komme — da saa mangt et — *hvorfor* — vil besvares og forstaaes.

Vor egen Dag er kort i den lange Slægtskæde. — Vi planter et lille Træ — — Elmen er det Træ, der har lunet mest om vores Hjem her i Holleskov — deraf Navnet: »Elmely«. Vi planter en Elm —. I Løbet af ikke mange Aar er den et stort Træ med mange Grene, Kviste og Blade. Rod og Stamme er den samme, men nye Grene vokser paa hvert Aar, er Rod og Stamme sund, vil Træet vedblive at vokse — dog Naturen bestemmer hvor højt, intet Træ har endnu faaet Lov at vokse ind i Himlen. Med vor egen Slægtsstamme skulde det være næsten som med Træets. Vi sidder som Grene oppe i Kronen og kender kun de nærmeste, vi er i Berøring med, skønt vi alle suger Kraft af samme Rod — —. Lad os ogsaa vende Blikket mod Roden forneden — »mens Toppen suser mod Evigheden«.

Det er min — mig personlig ubekendte — Fætter deroppe i det høje Norge, der har bedt mig samle Oplysninger over Thrane-Familien — — specielt min Mor — døbt Elsebeth Lund og ældste af den Søkend'flok, hun tilhørte — og som i ca. 1878 blev gift med min Far: Poul Severin Thrane.

Efter Giftemaalet rejste Mor og Far fra Krogstrup i Sønderjylland til Bobøl i Føvling Sogn, hvor de lejede sig ind i et lille Hus, nær min Far's Barndomshjem. Her boede de et Aars Tid, men Drømmen var at faa noget selv. De købte saa Ejendommen her i Holleskov, som nu i mange Aar har baaret Navnet »Elmely« — et Navn jeg ved Overtagelsen af mit Barndomshjem i 1924 »døbte« det til at hedde.

Elsebeth — — i mine Ører et vidunderligt kønt Navn — —. Min Mor har sagt

nange Gange til os som Børn og Voksne — — hvis I faar Børn, saa lad det aldrig døbe ved Navnet — Elsebeth — —. Dette Navn har jeg fra lille Pige af grædt over saa utallige mange Gange — —. Dette hendes Ønske har vi ikke alle fulgt — —. Og jeg vil vedblive at synes, at Elsebeth er et Navn, der kalder paa de allerdybeste Minder, der kan bo og gro i et Menneskehjerte. Her paa Ejendommen i Holleskov skulde min Mor saa virke lige til sin saa gaadefulde som bratte Død — hun døde af et Hjerteslag — med en Tændstikæske i den ene Haand og et Stykke Papir i den anden, som hun altsaa heldigvis ikke naaede at faa antændt, isaa Fald vilde der uden Tvivl være gaaet Ild i hendes Klæder, og Resten kan man tænke sig til. — Det var Kaffekedlen, hun vilde til at sætte Fyr under — kun faa Minutter i Forvejen stod hun uden for Døren og talte med en Nabo — og sluttede med Ordene: Naa, jeg skal skynde mig og ha' Kaffen lavet, Poul maa straks være her. — Da Poul (Far) lidt efter kom fra Marken, fandt han hende død som foran beskrevet.

Min Mor glemte aldrig sit Hjem derovre i Københoved. Hun drog saa ofte Minder frem — — det er ikke altid lige rart at være den ældste i en stor Børneflokk og skal overvaage og ta' Ansvar for de mindre Søkende's Færden — tidlig — meget tidlig maatte hun gøre Nytte — uden at kny — og Sparsommelighed næsten over rimelige Grænser — Ting, der fulgte hende hele Livet igennem. — Saaledes mindes jeg, hun mangen Gang sad med sine Fødder i varmt Vand — det var Ligtorne og andre Udvækster, der skulle opløses og beskæres. — Paa disse Fødder fo'r hun rundt ikke Døgnet rundt men sikkert ofte mer' end 20 Timer i Døgnet. — Nogle af Tærerne sad tilbagepresset ind under Fødderne, saa hun faktisk gik paa sine egne Negle. — — Hvordan har du dog faaet saadanne Fødder, har vi alle som én spurgt. — — »Det var som lille Pige, vi havde lang Skolevej, mine Træsko var for smaa — det havde jeg ikke Mod til at fortælle, pressede dem bare paa og tog den Pine det gav, uden at kny — —. Da Træskoene var opslidt, var Tærerne ødelagt, og det lod sig aldrig rette. Jeg er den 3die yngste i Flokken af ialt 11 Søkend, saa personlig kan jeg ikke huske, de tog fat paa denne dengang lille Hedelod, hvor hele Besætningen ved Overtagelsen var et Gimmerlam — som tilmed var »tunte i æ hu'e«. Afgrøden Rug og Graahavre var spinkel og sparsom de første Aar. Adskillige Lodsejere i Tobøl Mose kom her forbi med Studeforspand for at hente Tørv hjem — og det hændte ogsaa en Dag, at et Studepand bissede og tog Flugten med Vogn og hele Molevitten paa langs gennem Havremarken — — det er et Syn, ingen Landmand kan lide — — men i dette Tilfælde var der saa langt mellem Straaene, at der bogstavelig talt næppe nok gik et Straa til Grunde ved den Bissetur gennem Kornet — saadan er det heldigvis ikke mere. — Hvad levede man af? Man levede af Nøjsomhed og i Sammenligning med Nutid af en umenneskelig Mængde Slid. Hvad jeg husker er: Vi havde Hest, 3 Køer, et Par Kalve og et Par Svin. Køerne var altid tunge, fede Korthorns Køer, der gav meget lidt Mælk, min Far saa mere paa et godt Huld end Mælkemængden. Hesten var fed. Far gik hellere paa sine Ben til Ribe Holme og hjem igen, hvor de bjergede Marskhø i ca. 40 Aar — — frem og tilbage var det en — —

Spadseretur i Kludesko paa ca. 5 danske Mil. — Det var synd, at »Fox« skulle trave saa lang en Vej. — Naar Høet skulde køres hjem, maatte Fox dog for Vognen — modsat de fleste nu om Dage, der helst kører paa den slagne Landevej — var det modsatte Tilfældet i vort Hjem, med tom Vogn blev der kørt ad Hedeveje, og hvor Landevejen ikke kunde undgaaes, kørtes der inde ved Rabatten — — det sled ikke saa meget hverken paa Hestesko eller Vognens Ringe —. »Hvad der er sparet, er tjent«. — Det gjælder om aa hold æ Skilling inde. — Det var Valgsprog, vi tit fik høre. Som Børn var det en uhyre Oplevelse for os at komme med paa Ribe Holme. Alt var forberedt til de yderste Enkeltheder. Mor pakkede en stor Trækasse med Proviant, Grød, Brød, Margarine, Paalæg o.s.v., »æ stue Skægmand« var fyldt af den hjemmebryggede Øl. Naar en eller anden Nabo var med for at slaa Græs med Le — blev der altid paa Henvejen i Ribe købt en Flaske Brændevin — dens Pris var da ca. 20 Øre — hvad der blev tilovers af en 25 Øre, maatte der købes Slik for — — en utrolig Flothed, der kun gentog sig ved slig Lejlighed.

Vi overnattede paa Holmen i en Høstak — — i fint Vejr var det ganske fornøjelig. Vi har ogsaa oplevet Tordenvejr, hvor Regnen faldt ned fra Skyerne, det var mindre sjovt — — Vi søgte da Læ i et primitiv Udskænkingstelt, hvor der kunde købes varm Kaffe og meget andet. Stemningen kunde være høj. Far drak aldrig Spiritus i den Tid, jeg kan mindes. Mosen — det var den, der skulle gi' Penge, og i denne har alle vi Søskende lært at sidde til Hest, naar Dyndet skulde æltes, det har hændt, vi drattede af og blev omtrent borte i den sorte Vælling — det har ogsaa hændt, vi stod som Tilskuer tæt ved »æ Floer«, var Hestene saa ved at snuble — saa kunde der staa Kaskader af den bløde Dynd langt ud til Siderne — en saadan Ladning kunde ramme os lige i Synet — engang fik jeg en saadan Ladning Plør lige i Øjnene med det Resultat, at jeg vaklede baglæns ud i Mosegraven og gik for et Øjeblik under, jeg naaede at raabe om Hjælp, som de fleste Børn vel vilde gøre — — men der kom ingen Hjælp — det første jeg saa, da jeg ved egen Hjælp var kravlet i Land igen var min Far, der lo, saa Taarerne trillede ham ned ad Kinderne — vi skulde lære at staa paa egne Ben i en ung Alder.

Naar Mosetiden var ovre, kom Høsten. Vore egne »smo Brokker« var hurtig til Side, men der var nok, der trængte til Hjælp — saa gik det ud paa Høstmarkerne. Leen, der var skarp som Barberkniv, peb gennem Straaene. — — Mor med »Høstærme« paa Armene og Flagrekysen om Hovedet bandt op, os under ti Aar og ikke ude at tjene skulde hjælpe at kratte sammen, saa godt vi kunde. Saadan gik Mor fra Mark til Mark, indtil Høsten var endt. En ældre Nabo, der har kendt min Mor fra hun var Barn, og hvor Mor kom meget og hjalp til — har gjort Billedet lyslevende saa mange Gange. — Alle vi Karle og Mænd høstede for fuld Kraft fra Morgen til Middag, saa gik vi hjem og spiste »Unnen« — — men Elsebeth gik aldrig med — i denne Pavse skulde hun skynde sig hjem og lave Mad til de smaa — og ofte for at give den yngste Bryst, naar saa vi (det er min nu afdøde Nabo, Thøger Lund, der fortæller) — naar saa vi smaa halvanden Time senere kom tilbage efter at ha' spist og sovet lidt til Middag, saa kunde vi være 100 % sikker

paa, at Elsebeth var kommen og sad paa et Neg og ventede med Tilraab, hvor bli'r I dog af — vi svarede igen under Skæmt og Latter. — —

Æ Mergelgravning optog i mange Aar min Far om Vinteren. — — Hjemmet og alt derhjemme. Jeg tror ikke, den Kvinde er født, der kunde udholde at leve min Mor's Liv efter.

Naar vi vaagnede om Morgen, og det var ikke sent, saa var det meget ofte ved Rokkens Snurren, eller Kartenc, der kradsede mod hinanden. Kedlen dampede, der var lunt. Mor's Dag gik som efter en Snor — — hun tændte Ild, gik ud i Stalden og malkede Kørerne — trillede Mælken paa en Bør ned til Vejen — et Par Hundred' Meter — uanset Vej og Føre, fodrede de forskellige Dyr til alt aandede i Ro derude, saa vaskede og redte hun sig og satte Kedlen paa og spandt eller strikkede eller lignende en Time eller to — inden Poul og Ungerne blev raabt ud. Mor var ualmindelig dygtig, der var næsten ikke den Ting, hun ikke forstod helt til Prikke af hvad, der med Rimelighed kan forlanges af en Kone paa Landet — — selv om min Far vel var en Slider af sin Art, saa var det saa afgjort Mor, der var Hjemmets Pendul — det tunge Slid gør mut og tvær — og saadan ogsaa med min Far, han kom altid træt hjem og ønskede kun Hvil — Selskabelighed var ikke noget, han satte Pris paa — — de var paa saa mange Maader to store Modsætninger. Min Mor mestrede alle Husets Ting. Ulden forarbejdede hun selv til Garn — deraf Strømper, Vadmelstøj til os alle — tunge Dyner — strikkede og syede til store og smaa, farvede Garnet, bryggede den bedste Øl, der var at finde i vid Omkreds, bagte i store Ovn — var den, der havde et Øje paa hver Finger, passede altid selv Roerne i Marken — — skønt det var Haandarbejde fra først til sidst — min Far kunde ikke fordrage Roer — og langt mindre at rense i dem. — Alt var saa pillendes punktlig — alene det at bage i store Ovn — det skulde være tilside, saa Brød og det hele var i Ovnen — — inden alle vi andre stod op om Morgen.

Osten »æ Beerwost« — Kunsten at lave den — blev begravet sammen med min Mor — men selv saa mange Aar efter har jeg endnu dens Smag paa Tungen. Mor havde trods hendes slidfulde Liv det lyse, det gode Humør, hun havde hendes dybe Kilder at hente alt dette fra. Hun var dybt tænkende, var fra Barnsben udstyret med rige Evner. Det var utrolig, hvad hun kunde udenad af sin Børnelærdom, naar vi som Børn sad og terpede paa at lære et Skriftsted udenad i den lille Katekismus, kunde hun undertiden give sig til at fremsige baade de smaa Skriftsteder og hele Forklaringen dertil Side op og Side ned — hun huskede det hele udenad — og ligesaa med Salmever.

Hendes »Hobby« var at læse, hun læste alt, hvad hun fik fat paa — det var hendes Hvilestund — men tro ikke, Hænderne stod stille af den Grund, nej Strikkepindene klirrede, mens hun læste Side op og Side ned — ofte var det Højtlesning — hun læste følelsesfuld og flydende. Hendes Haandskrift skulde selv den bedste Skrivelærer faa svært ved at gøre flottere — hun mestrede baade vore brugte Bogstaver og de, der brugtes i den tyske Skole. — Saa var der hendes Folkeviser. Hun kunde mange, og adskillige af dem var paa omkring 30 Vers ....

hun sang gerne, og hun sang ofte — hun var ikke kostbar, naar hun blev opfordret. Nogle var lange Remser og derpaa Sang — hele smaa »Opera'r« — men hun kunde det hele udenad — — dertil tror jeg næsten, hun kunde huske alle de utallige Historier, som hun havde rig Lejlighed til at høre. — — Pø om pø blev Mor det, vi her paa Egnen kalder »Køks«. — Ved Begravelser, ved Festligheder af enhver Art, saa skulde Mor ud at koge og bage, var ofte borte i flere Dage ad Gangen. Hun pakkede sit Arbejdstøj, en stor Kurv fyldt med mange forskellige Former, Knive, Kød hakkemaskine og meget andet — — nej, hun blev ikke hentet i Bil, selvom der var flere Mil til Bestemmelsesstedet, hun gik blot nogle Timer før, saa hun kunde være fremme — — allerhelst vilde hun ta' Folk paa Sengen, hvor hun skulde assistere — saa hasted hun afsted paa disse ikke for gode Fødder. Hun har ofte vandret til Rødding eller Brændstrup eller andre Steder i Sønderjylland og kommen tilbage igen samme Dag — — selvom en saadan Dag kunde bli' lidt over et — Døgn.

Naar Mor kom hjem igen, var der Smil og Solskin — — og saa vær' lige rolig et Par Timer, mens jeg sover. — Naar dette Par Timer var omme, var al Søvnighed som bortblæst. Min Far's Valgsprog var ofte: Folk, som dig, der kan klare sig næsten uden Søvn, ved ikke, hvad en anden en maa døje for at faa udsovet.

Naar Mor kom hjem efter en Tur ude at køkse, havde hun meget ofte eet og andet med tilbage af Madlevninger, saa ogsaa vi kunde smage Lækkerierne, hun havde fremtryllet — og saa fik vi som Regel en udførlig Beskrivelse af Turen, hun fortalte, mens vi sad med Øjnene paa Stilker, intet undgik hendes Opmærksomhed, det var som en lille Romanbog, saa fik vi et levende Billede af alt, hvad hun havde set og oplevet, vi havde sikkert ikke selv faaet det halve ud af Festen, om vi havde overværet det hele personligt. Min Mor var god ved Dyr, men kunde ikke lide at ha' en Hund inde i Stuen. — — Min Far var »pjattet« med Hunde, han var allerbedst tilpas, naar han sad paa sine Knæ midt i en Flok Hunde og skiftevis kløede dem, mens de hylede af Glæde og slikkede ham paa Hænder og i Ansigt. Naar han var i Følge, behøvede vi ikke at være bange for rasende Hunde, var vi gaaende, hvad vi for det meste var, (hverken Mor eller Far fik lært at cykle), standsede Far gerne — og sagde til Hunden med en egen Tonefald: »Jamen hvad er der da i æ Vej med dig gammel Dreng — og selv den mest arrigste Køter faldt straks tilføje og fulgte ham hoppende og springende af Glæde et langt Stykke paa Vej. — Vores egen »Flink«, den laa oven paa ham, hver Gang han lagde sig paa Bænken (deres Bohave var Træstole og Bænke, et Par Kurvestole — Fjedermøbler blev der aldrig noget af), saa kunde vi Børn — og Fremmede med forresten bare holde os i Afstand. Engang kom en Nabo og pegede Fingre ad »Flink« — endda i betænkelig Nærhed af dens Næse — drrrr — sagde han — »Væf!« Han fik hurtig Fingren hjem igen — og mere til, Flink havde bidt igennem Neglen paa hans Finger og der knækket sin ene Tand af — —. Det var ikke just gudelige Ord, Naboen raabte ved denne Lejlighed.

Min Mor var jo opvokset i Københoved Skov — og Skovblodet gik hende aldrig

af Aare. Vi har den Dag i Dag store Ege og Bøge og Birketræer staaende, som min Far — vistnok paa sin Ryg har baaret hjem fra Københoved Skov, hvor de blev hentet, engang han var paa Besøg derovre. De købte mere Jord til Ejendommen, alt blev indkranset af Dige, som Far var Ekspert i at sætte, han var forresten snild paa mange Felter — kort sagt Alt-Mulig-Mand, der drev Haandværket lidt som Kampestensmurer og Tækkemand, reparerede gerne selv Hesteseletøjet, smedede lidt — intet maatte koste Kontanter, hvor det kunde undgaaes, skønt de efterhaanden økonomisk set havde det godt, saa fornægtede hans altfor store Smaalighed sig aldrig. Naar der skulde tækkes herhjemme, saa var det Mor, der skulde frem og »sy ud« — han havde lært Haandværket af Morfar, det var ikke saa meget for at sy ud, hun skulde hjælpe, men ikke en eneste Vippe maatte være at se inde paa Loftet, naar Tækningen var færdig — — i Dag vilde man le af denne overdrevne Akuratesse. Det var Mor, der »strødede« — lagde det første tynde Lag Tagstraa paa Lægterne med en utrolig Sirlighed, der næsten var for Kunst at regne i »Sildebensmønster«.

Haven — der var ingen her paa Egnen, der dengang havde saa stor en Have, det begyndte med en lille inddiget »Kaalgo«. Digerne omkring Markerne var beplantet med Pil — —. Endelig maatte Poul give Afkald paa en ordentlig Mundfuld Jord, som han saa maatte til at kulgrave, der blev plantet Graner og Løvtræer til at give Læ mod stridende Vinde. Vi havde i mange Aar en meget smuk Have, hvor hver eneste Busk og Træ blev passet med udsøgt Omhu — — alt var frodig Flor — og det var det ogsaa i Foraaret 1921, da Mor døde — da hun var borte med sin Vandkande, Beskæresaks og meget andet, der har hjemme ved Havebrug, da var det, som det slet ikke vilde vokse og gro som før. Sommeren 1921 var jo en Tørkesommer, og maaske var det Aarsagen til, at saa meget af Havens tidligere Flor denne Sommer visnede og aldrig kom til Live igen. Mor syntes aldrig, hun kunne gøre nok for vi Børn. Men der maa vel komme engang, jeg faar bedre Tid. Hendes Helbred svarede slet ikke til hendes Energi. Hun døjede meget med Hovedpine og svag Mave og alt for tyndt Blod bragte hende Døden nær flere Gange. Mor har mange Gange sagt til os, at hun var sikker paa, hun vilde ende sine Dage brat, og at vi ikke skulde blive alt for forskrækket, om vi en Dag fandt hende død — —. Det var en Snak, vi selvsagt ikke kunde li' at høre, og vi svarede altid: Ti dog stille med saadanne Tanker. Mange Aar før hun døde, havde hun bestemt, hvad Salme hun ønskede sunget ved sin Jordefærd. Salmen blev ikke sunget, men den blev læst ved hendes Baare, fordi Degnen ikke kendte Melodien. Det var, mens jeg var Fodermester i Kværndrup Præstegaard paa Fyn, at jeg en Søndag Formiddag blev kaldt ind til Telefonen. Det var min Svoger Hans Chr. Henriksen, der ringede her fra Holleskov — Forbindelsen var meget utydelig, men jeg kunde ikke forstaa bedre, end han sagde: »Din Mor er død.« — Dagen efter kom der Brev til mig, der var afsendt Lørdag — Dagen før Telefonmeddelelsen — skrevet med min Mor's Haand. Hun skrev med sin klare, tydelige Skrift, hun var ved at strikke Strømper til mig og bad mig tage nogle Strømpeskafter med hjem, som

hun ventede, blev inden alt for længe — —. Det var lidt besynderligt at læse dette Brev, naar der Dagen iforvejen var ringet, hun var død. Et andet Brev Dagen efter knuste det vaklende Haab om, at jeg kunde ha' hørt forkert i Telefonen.

Et myreflittigt Liv var afsluttet.

Mor blev begravet paa Føvling Kirkegaard den 7. April 1921 kun 61 Aar gammel.

Far levede 6 Aar efter, døde ogsaa her i det gamle Hjem og blev begravet ved Siden af Mor den 15. Juni 1927, 74 Aar gammel.

Han blev syg paa sin Fødselsdag den 7. Juni og døde et Par Dage efter af Lamelse (apoplektisk Slagtilfælde).

Peder Thrane.

Elsebeth Lund

født 1. August 1859 i Jegerup, Haderslev Amt, død 2. April 1921 i Holleskov, — hun blev i 1878 gift med *Poul Severin Thrane*, født i Bobøl i Føvling Sogn den 7. Juni 1853, død 9. Juni 1927, begravet paa Føvling Kirkegaard.

I Ægteskabet 11 Børn: A)—K).

A) *Ane Kathrine Thrane*, født i Krogstrup, Skrave Sogn, den 12. Oktober 1879, død den 19. Januar 1927, gift den 26. April 1902 med *Hans Chr. Henriksen*, født i Eskelund, Brørup Sogn, den 29. December 1876. — I ægteskabet 10 Børn: 1)—10).

1) *Hedevig Olene Henriksen*, født den 5. September 1903 i Plovstrup, Jernved Sogn. Gift med *Jens Chr. Madsen*, født 9. Oktober 1902 i Illerisøre, Lorens Sogn, Gistum Herred, bosat i Fovslet. Viet i Vejstrup Kirke den 30. Januar 1927. (Brylluppet skulde været den 21. i samme Maaned, men paa Grund af Moderens pludselige Død maatte det udsættes). — I Ægteskabet 2 Børn: a)—b).

a) *Robert Regnar Madsen*, født 31. August 1946 i Kolding, døbt i Harte Kirke den 15. September 1946 (dobbelte Barnedaab sammen med Søster Anes Datter Ellen).

b) *Holger Henriksen Madsen*, født 27. Oktober 1948, døbt i Nikolaj Kirke i Kolding den 26. December 1948.

2) *Paul Henriksen*, født 10. December 1906 i Plovstrup, Jernved Sogn, død den 18. Januar 1932 i Sjølund.

3) *Elsebeth Henriksen*, født 4. April 1910 i Bækbølling, Føvling, viet i Kristkirken i Kolding den 29. Januar 1938 til *Jørgen J. Nielsen*, født 5. Marts 1904 i Kolding. — Stilling: Cyklehandler, bosat i Kolding. — I Ægteskabet 3 Børn: a)—c).

a) *Birgit Karena Nielsen*, født 7. Januar 1941 i Kolding.

b) *Paul Erik Nielsen*, født 25. Maj 1942 i Kolding.

c) *Doris Irene Nielsen*, født 21. Oktober 1943 i Kolding.

4) *Dagmar Henriksen*, født 2. November 1911 i Bækbølling, død 5. Februar 1912 i Bækbølling.

5) *Dagmar Henriksen*, født 19. Februar 1913 i Føvling Sogn, gift 6. Marts 1937 med Murersvend *Aage Hansen*, født 7. Februar 1914

- i Nakskov, Søn af Pakmesterformand Jens Hansen, Kallehave, og Johansine, født Petersen, Fejø. — I Ægteskabet 3 Børn: a) — c).
- a) *Børge Hansen*, født 16. September 1937 i København.
  - b) *Flemming Hansen*, født 8. Oktober 1942 i København.
  - c) *Gert Hansen*, født 2. December 1945 i København.
- 6) *Ole Jørgen Henriksen*, født 29. Januar 1915 i Bækboilling, ugift, bosat for Tiden i Aalborg.
- 7) *Marie Kirstine Nikoline Henriksen*, født 10. Juni 1916 paa »Udholm«, Jestmark Sogn i Hjørring Amt. — Gift 25. Januar 1934 med Landmand *Peder Thiel Nielsen*, født 27. Juni 1907 i Bøgeskovgaard, Agtrupskov, Sdr. Bjært, som de nu er Ejer af. — I Ægteskabet 7 Børn: a) — g).
- a) *Halfdan Johannes Nielsen*, født 23. December 1933 i Bøgeskovgaard, Agtrupskov, Sdr. Bjært.
  - b) *Lilian Agnethe Marie Nielsen*, født 11. Maj 1935 i Agtrupskov, gift 17. Oktober 1954 med *Johannes Juhl*, Landmand, bosat i Mørkholt Huse, Sdr. Stenderup Sogn. — I Ægteskabet 1 Barn: ax).
  - ax) *Alice Juhl*, født 16. December 1954 i Mørkholt Huse.
  - c) *Sonja Kathrine Nielsen*, født 3. Maj 1936 i Agtrupskov, viet i Sdr. Bjært Kirke den 22. Maj 1955 til Bager *Erik Marinus Mathisen*, født 1. April 1930 i Hygum Sogn, Søn af Bagermester Mathisen, Sdr. Stenderup pr. Kolding. Forretningen har været i Slægtens Eje i 2 Generationer før nu.
  - d) *Helga Dagny Nielsen*, født 26. November 1937 i Agtrupskov.
  - e) *Karl Erik Nielsen*, født 8. September 1939 i Agtrupskov.
  - f) *Ruth Thiel Nielsen*, født 29. November 1941 i Agtrupskov.
  - g) *Ole Kristian Thiel Nielsen*, født 2. November 1950 i Agtrupskov.
- 8) *Marius Severin Henriksen*, født 28. November 1917 i Holleskov, gift med *Ruth Ebba Jacobsen*, født 10. Maj 1921 i Saksøbing, Datter af Købmand Hermann Jacobsen og Hustru, født Elisabeth Bøtker. — Stilling: Købmand, bosat Nyvej 28, Randers. — I Ægteskabet: 1 Barn: a).
- a) *Asbjørn Herman Kiell Henriksen*, født 20. September 1953.
- 9) *Ane Kirstine Henriksen*, født 7. November 1919 i Holleskov, viet den 9. Maj 1943 i Dalby Kirke til *Peter Falk Petersen*, født 9. Maj 1921 i Gamst, Andst Sogn. — Stilling: Forpagter, bosat i Klebæk. — I Ægteskabet 3 Børn: a) — c).
- a) *Jytte Falk Petersen*, født 19. Februar 1945 i Dalby, Kolding.
  - b) *Ellen Falk Petersen*, født 26. Juli 1946 i Soneberg, Harte Sogn.
  - c) *Inger Falk Petersen*, født 12. Maj 1949 i Vraa, Lejrskov Sogn.

- 10) *Alfred Henriksen*, født 8. Maj 1921 i Holleskov, gift med *Esther Thomsen*, født 3. Marts 1920 i Seggelund, Tyrstrup, viet 20. Juni 1946. — Stilling: Fodermester, bosat i Frørup pr. Stepping, Sdr. Jylland. -- I Ægteskabet:
- a) *Bent*, født 6. November 1942 i Tyrstrup.
  - b) *Leif*, født 5. Januar 1944 i Tyrstrup.
  - c) *Alfred Wincent Thomsen Henriksen*, født 8. Marts 1947 i Frørup.
  - d) *John Henriksen*, født 8. November 1948 i Frørup.
  - e) *Hans Christian Henriksen*, født 18. November 1951 i Frørup.
  - f) *Steen Henriksen*, født 21. Oktober 1953 i Frørup.

NOGLE ERINDRINGER
af *Hans Chr. Henriksen*.

Kathrine og jeg begyndte med en lille Ejendom i Plougstrup Fællid i Jernved Sogn. Jeg overtog Gaarden, som var paa 6 Tdr. Land, den 1. November 1901, og var ene paa Ejendommen hele Vinteren, idet Kathrine var paa Odder Højskole i 5 Vintermaaneder. Vi købte senere 12 Tdr. Land ved Siden af, saaledes saa vi havde 18 Tdr. Land, og vi byggede saa et Par Fag ved Huset og et lille Udhus. Jeg solgte saa Ejendommen og købte Ejendommen i Bækboelling, som laa i Nærheden af Præstegaarden. Jeg kan oplyse, at i ældre Tider var mange jydsk Præstegaarde jo ret store, idet det jo skulde udgøre Præstelønningerne sammen med Offerne til Højtiderne og Bryllup eller Barnedaab, saavel som der betaltes ved Begravelser, var det en stor Mand en stor Gave til Præsten for at omtale Afdøde bedst muligt. Og hvor stor Bækboelling Præstegaard var i Areal, ved jeg ikke, men den strakte sig fra Bobøl og tæt op til Holsted St., og store Dele af det mægtige Omraade var Hede. —

Til min Gaard, som var fuldt opdyrket i mange Aar, før jeg fik den, hørte 25 Tdr. Land ret god Jord. Jeg holdt 17 a 18 Kreaturer og 2 Heste, jeg købte Gaarden for 15.000 Kr. og fik 22.000 Kr. igen ved Byttehandel med Herregaarden »Udholm« i Vendsyssel i Jestmark Sogn. Jeg overtog Gaarden i 1915 til 44.000 Kr. — Med denne Gaard forholder det sig saaledes: I Aaret 1867 byggedes »Udholm«, som da var blevet udskiftet fra Herregaarden »Lundergaard«, som var paa 1400 Tdr. Land deltes lige mellem Gaardene, saaledes 700 Tdr. til hver. Der var imidlertid i Tidens Løb solgt adskillige Strækninger af Mose og Plantager fra »Udholm«, saaledes at da jeg overtog den, var den paa 245 Tdr. Land i Agerjord, Mose og Eng samt 3 Tdr. Land Plantage, som laa lige ved Gaarden. Selve Gaarden, som bestod af 3 sammenbyggede Længer, som var brændt Aaret før, jeg overtog Gaarden, men var genopbygget. Stuehuset var et mægtigt stort Hus, bygget meget solidt i 1½ Stens Mur, kort sagt et flot Stuehus med 3 Skorstene og mange flere Værelser, end vi havde Brug for, den laa lidt inde fra Vejen, der fører fra Kaas

til Rødhuse ved Havet i Nærheden af Blokhus. — Gaarden var saa at sige uden Besætning, da jeg købte den, der var 1 Ko og 3 Heste, saa jeg købte 3 Heste til, saaledes saa vi kunde køre Tørv bort med 3 Spand Heste. Til Gaarden hørte store Mosearealer. Jorden var sandmuldet og var af en ret god Beskaffenhed, der var saaledes 50 Tdr. Land Eng. — Jeg kostede noget paa den og fik en Vindmølle paa den store Lade, det var jo billig Kraft, og Vind var der jo sjælden Mangel paa i Vendsyssel. — Til Omegnens Husmænd solgte jeg 25 Tdr. Land, og i Fællesskab med dem anlagde vi en ny Vej, hvorved Afstanden til Kaas St. afkortedes til Halvdelen. Det var jo lidt af et Problem at faa Tørvene frem, og eftersom Kri-gen gik, blev der ogsaa større Efterspørgsel efter Tørv. Jeg ejede »Udholm« lige bestemt i 2 Aar og solgte da Gaarden til et Konsortium fra Aarhus, som en ung Mand Hr. Castenskjold stod i Spidsen for. Jeg solgte Gaarden med 220 Tdr. Land uden Besætning for 70.000 Kr. og fik udbetalt til den første Gæld 22.000 Kr. — En af Grundene til at jeg solgte var ogsaa, at min Hustru ikke saa godt kunde finde sig i Forholdene deroppe.

Vi boede saa derefter 5 Aar i Holleskov og 1 Aar i Jegerup ved Vojens, hvor vi havde en Gaard kaldet »Søndergaard« paa 120 Tdr. Land. Denne Gaard, som i daglig Tale kaldtes »Rentegaarden«, var meget solid bygget af Tyskerne, som jo købte Gaarde, hvor de kunde komme over det, og fik indvandrede Tyskere til at overtage dem, ene og alene for at faa Sønderjylland fortysket. — Vi boede derefter i Eskelund og en Tid i Nørboilling. — Efter at min Hustru var død, rejste jeg i mange Aar som Forsikringsinspektør for Selskabet »Dannebrog« i København.

Et Aars Tid efter Kathrines Død giftede jeg mig med Elisabeth Moos, født Dahl, i Tyrstrup 18. Maj 1877. Vort Bryllup stod paa Palmehaven i Vejen den 14. December 1927. Hun døde i Kolding 15. August 1948 og er begravet ved Siden af sin første Mand Niels Moos paa Tyrstrup Kirkegaard. —

I Kolding startede jeg en Heste- og Kreaturforsikringsforening for mindre Jordbrugere, som jeg var Forretningsfører for, indtil den ophævedes i 1944, da havde Foreningen en Forsikringssum paa lige bestemt 6 Millioner Kr. — I 1949 startede jeg saa »Husmødrenes Spareforening«, den er nu vokset, saa vi nu har omkring 1300 Sparere, og vi regner med en aarlig Sparesum paa 120.000 Kr. Jeg har nu haft den glæde at arbejde for dem i 6 Aar, men naar vi slutter til December, er det ogsaa Slut, nu maa der træde en anden i mit Sted.

Kolding i Marts 1955.

Hans Chr. Henriksen.

B) *Andreas Severin Thrane*, født den 28. Marts 1881 i Holleskov, død 22. December 1950 i Esbjerg, gift med *Petrea Schmidt*, født 9. Februar 1894 i Tange. — De boede de første Aar i Tobøl, Føvling Sogn, hvor Andreas var Slagter. I 1928 flyttede de til Esbjerg, hvor Familien stadig bor efter hans Død. — Han er begravet paa »Gravlund«, Esbjerg. — I Ægteskabet 9 Børn: 1) — 9).

- 1) *Maja Marie Jenny Thrane*, født 20. November 1919 i Tobøl, Føvling, gift med Arbejdsmand *Herluf Christensen*, født 29. Juli 1920 i Spøttrup. — Bosat i Esbjerg. — I Ægteskabet 3 Børn: a)—c).
    - a) *Knud Erik Christensen*, født 12. Juni 1945 i Esbjerg.
    - b) *Lola Solvejg Christensen*, født 22. November 1947 i Esbjerg.
    - c) *Hans Jørgen Christensen*, født 8. Marts 1949 i Esbjerg.
  - 2) *Elsba Peder Hansen Thrane*, født 21. August 1921 i Tobøl. — Stilling: Fisker. — Han er gift med *Ketty Viola Madsen*, født 5. Oktober 1923 i Esbjerg, bosat i Esbjerg. — I Ægteskabet 3 Børn: a)—c).
    - a) *Mona Inga Thrane*, født 7. Juni 1942 i Esbjerg.
    - b) *Marthin Thrane*, født 8. December 1946 i Esbjerg.
    - c) *Elisabeth Thrane*, født 1. Juni 1948 i Esbjerg.
  - 3) *Ingvardt Poul Severin Thrane*, født 30. Oktober 1922 i Tobøl, død 20. Oktober 1940 i Hjørring. Stilling: Fisker.
  - 4) *Villy Marinus Jensen Thrane*, født 14. Marts 1925 i Ødis. Stilling: Arbejdsmand, gift med *Viola Lydia Grave*, født 14. Februar 1929 i Gammelby, bosat i Esbjerg. — I Ægteskabet 2 Børn: a)—b).
    - a) *Bodil Petra Thrane*, født 8. Marts 1947 i Esbjerg.
    - b) *Emmy Ingrid Thrane*, født 4. August 1951 i Esbjerg.
  - 5) *Viktor Folmer Severin Thrane*, født 1. April 1927 i Erlev, Stilling: Arbejdsmand, gift med *Anna Nielsen*, født 16. April 1926 i Gaarde, bosat i Esbjerg. — I Ægteskabet 2 Børn: a)—b).
    - a) *Gretha Thrane*, født 2. Februar 1952 i Esbjerg.
    - b) *Poul Andreas Thrane*, født 11. September 1954 i Esbjerg.
  - 6) *Freja Ruth Severin Thrane*, født 25. November 1928 i Esbjerg, gift med Maskinarbejder *Knud Pedersen*, født 10. September 1928 i Ringkøbing, bosat i Esbjerg. — I Ægteskabet 2 Børn: a)—b).
    - a) *Bjarne Thrane Pedersen*, født 25. Juli 1953 i Esbjerg.
    - b) *Bente Thrane Pedersen*, født 11. August 1954 i Esbjerg.
  - 7) *Tekla Lis Severin Thrane*, født 3. Oktober 1931 i Esbjerg, gift med Arbejdsmand *Børge Freddy Møller*, født 27. Juli 1929 i Esbjerg. — I Ægteskabet 1 Barn:
    - a) *Per Henrik Møller*, født 16. September 1948 i Esbjerg.
  - 8) *Anry Grethe Severin Thrane*, født 14. August 1933 i Esbjerg, gift med Styrmand Aage Jacobsen, født 20. Marts 1926 i Graasten, bosat i Nordby. — I Ægteskabet 1 Barn
  - 9) *Nini Yrsa Severin Thrane*, født 15. Oktober 1934 i Esbjerg.
- C) *Ane Kirstine Thrane*, født 6. April 1884 i Holleskov, død 6. Januar 1948 i Vedsted, Haderslev Amt. Hun blev gift den 29. December 1911 med *Peter Hansen Krebs*, født den 4. Januar 1883 i Arnum. — Da

den første Verdenskrig udbrød, maatte han med, — han faldt 17. Juni 1915 i Belgien. — I Ægteskabet 2 Børn: 1)—2).

1) *Amandus Meier Thrane Krebs*, født den 20. November 1910 i Bækboelling, Føvling Sogn. — Han er bosat i Vojens, hvor han driver Barberforretning. — Gift med *Meta Marie Lind*, født i 1913 i Hoptrup. — I Ægteskabet 2 Børn: a)—b).

a) *Linda Kirsten Krebs*, født 5. Oktober 1942 i Vojens.

b) *Bjarne Lind Krebs*, født 23. April 1948 i Vojens.

2) *Kathrine Dorthea Thrane Krebs*, født 22. Oktober 1914 i Skrydstrup, — gift med *Rasmus Elmand Jørgensen*, født 13. Maj 1915 i Ø. Ulslev, bosat i Nysted, Maribo Amt, Lolland, hvor han driver Vognmandsforretning. — I Ægteskabet 2 Børn: a)—b).

a) *Eva Thrane Jørgensen*, født 28. Maj 1939 i Nysted.

b) *Kirsten Thrane Jørgensen*, født 12. Maj 1942 i Nysted.

C) *Ane Kirstine Krebs* (født Thrane), gift 2. Gang i 1916 med Baneformand *Andreas Thomsen*, født 10. December 1874 i Jægerup, død 26. Januar 1938 i Skrydstrup. —

Da Ane Kirstine var bleven Enke efter Peter Krebs, maatte hun som saa mangen anden sønderjydsk Kvinde tage fat i Mands Sted, og sammen med andre Koner sled hun paa Lillebanen Rødding—Haderslev, Manden Andreas Thomsen, der førte Kommandoen over disse Kvinder, blev altsaa hendes anden Ægtefælle. Han døde før anden Verdenskrig brød ud og oplevede ikke den Sorg, der overgik Skrydstrup, ved at dens Indbyggere maatte forlade Hus og Hjem for at gi' Plads for Tyskerne. — — Ane Kirstine med Familie flyttede til Hoptrup. Hun oplevede en tung Livsaften, idet hun hensad delvis lammeth, men blev kærlig plejet af sine Børn, især »Mimmie«. — Hendes Baare førtes til Skrydstrup, hvor hun er begravet ved Siden af Andreas Thomsen.

I Ægteskabet 4 Børn: 1)—4).

1) *Maria (Mimmi) Thomsen*, født den 10. April 1917 i Skrydstrup, gift med *Daniel Hansen*, født 30. Juli paa Kalvø, bosat i Hoptrup, hvor han driver Vognmandsforretning. — I Ægteskabet 1 Barn:

a) *Andreas Hansen*, født den 18. Maj 1938 i Skrydstrup.

2) *Jes Thomsen*, født den 19. Oktober 1919 i Skrydstrup, gift med *Kirstine Marie Lorensen*, født 19. Januar 1923 i Hjartbro, Bevtoft Sogn. — I Ægteskabet 1 Barn:

a) *Anni Thomsen*, født 26. Januar 1944 i Skrydstrup.

3) *Ejnar Thomsen*, født den 24. Februar 1925 i Skrydstrup og bosat samme Sted.

4) *Elly Thomsen*, født den 21. Maj 1928 i Skrydstrup, gift med *Andreas Nissen*, født 1. Juli 1921, bosat i Sønderballe i Hoptrup Sogn. — I Ægteskabet 1 Barn:

a) *Bente Nissen*, født den 27. September 1954 i Haderslev.

D) *Thomasine Laurine Thrane*, født i Holleskov den 8. Juli 1885, død den 11. Juli 1935. Hun var gift med *Carl Hansen Ager*, født den 18. Marts 1886, Husmand og bosat i Lundtofte, Føvling Sogn. —

De beboede en Ejendom i Lundtofte, hvor Thomasine en varm Sommerdag fik et Hedeslag, medens hun laa i Roerne og døde et Par Dage senere. Ligger begravet paa Stenderup Kirkegaard (Føvling).

I Ægteskabet 5 Børn: 1)—5).

1) *Niels Ager*, (døde som lille).

2) *Arne Hansen Ager*, født 3. September 1913, gift med *Mary*, født ved Skern, bosat i Varde. —

I Ægteskabet 5 Børn: a)—e).

a) *Carl Morten Ager*, født 18. September 1945.

b) *Svend Erik Ager*, født i Oktober 1946.

c) *Kirsten Ager*, født i 1947.

d) *Lilly Thomasine Ager*, født i April 1949.

e) *Bodil Ager*, født 16. September 1950.

3) *Laurine Ager*, født den 7. September 1917, gift med *Ejnar Godt*, født den 4. Maj 1913, bosat i Tjæreborg, Gaardejer. — I Ægteskabet 4 Børn: a)—d).

a) *Erling Henrik Godt*, født den 4. Juli 1942.

b) *Gunhild Irene Godt*, født den 6. Juni 1944.

c) *Vagn Thorkild Godt*, født den 6. Oktober 1946.

d) *Bent Godt*, født den 3. Februar 1949.

4) *Helga Karoline Ager*, født den 29. November 1918, gift med *Søren Thomsen*, født den 26. April 1912 i Ølgod, Stilling: Gaardejer, bosat i Rebelsig. — I Ægteskabet 1 Barn:

a) *Aksel Thomsen*, født den 22. December 1945.

5) *Anne Kirstine Ager*, født den 19. August 1923, gift med *Johannes Schwartz*, født i Vonsild, bosat i København. — I Ægteskabet 2 Børn: a)—b).

a) *Anne Mette Schwartz*.

b) *Ole Schwartz*.

E) *Sørine Magdalene Thrane*, født 9. Februar 1891 i Holleskov, død 4. Oktober 1917 i Brændstrup. Hun blev gift med Landmand *Hans Peter Boisen*, født 7. November 1890 i Brændstrup, — faldt i Frankrig 22. Juli 1916. — I Ægteskabet 1 Barn:

1) *Magdalene Boisen*, født den 8. November 1913 i Brændstrup, gift med Repræsentant *Hans Hermann Knoll*, født 30. August 1915 i Skodborg. — I Ægteskabet 2 Børn: a)—b).

a) *Helen Knoll*, født 12. April 1946 i Kolding.

b) *Peter Boisen Knoll*, født 4. December 1951 i Kolding.

Sørine Magdalene kaldet »Maja« og Peter Boisen var begge meget energiske og sparsommelige Mennesker, der hurtigt formindskede deres Startgæld. Saa kom Verdenskrigen. Peter Boisen var i Landstormen og kom ikke ind lige med det samme. Da Krigen udbrød, tjente jeg som Karl i Skrydstrup. Jeg var uden for Byen hin sidste Julidag og høstede rundt om et Stykke Rug. Manden, jeg tjente hos, skulde komme ud til mig med min Eftermiddagsmad — da var det, Kirkeklokken begyndte at ringe, der fortalte, Tyskland var gaaet ind i Krigen. Allerede et Par Dage i Forvejen var Egnen bleven besat af tyske Soldater med Pikkelhuer og opplantede Bajonetter, der holdt Vagt ved de skyndsomt opsatte Vejspærringer. Jeg drog hjem fra Marken — — Aldrig før eller siden har jeg set saa mange Mennesker hulke i Graad samtidig. Manden, jeg var hos, som forøvrigt var Enkemand og havde 7 ukonfirmerede Børn, skulde afsted allerede den første August om Morgenen — og som ham saa mange andre — — og som en skærende Modsætning til disse saa hjertegribende Fortvivlelsens Omfavnelser og hulkende Afskedstagen lød Natten igennem »Deutschland, Deutschland über alles« — skraalet af nogle faa unge Krigsfanatikere, som tjente der i Byen, men var fra Saksen i Sydtysskland. Jeg rejste til Danmark den 1. November 1914 for ikke at vende tilbage mere, saa længe Krigen stod paa. — Denne Novemberdag blev sidste Gang, jeg saa min Søster Maja og min Svoger Peter Boisen. — P. Boisen kørte mig til Foldingbro, hvor jeg kom over Grænsen.

Peter Boisen kom med i Krigen. — — Han faldt i Frankrig 1916 — —. En Kammerat af ham skildrede hjem: »Vi var seks-syv Sønderjyder, der under et voldsomt Artilleribombardement sad sammenkrøbet i en Skyttegrav. Ind under Aften var kun to af dem levende — sultne og forkomne sad de —. De maatte ha' Mad — kunde ikke udholde det længere for Sult — Peter Boisen advarede: Det er det rene Selvmord at kravle og forsøge at hente Mad — Kammeraten vovede Forsøget — og blev ikke dræbt. — Da han kravlende vendte tilbage, saa han, en Granat i Mellemtiden var slaaet ned som Fuldræffer. — — — Peter Boisen var ikke mere.

Sorg og Græmmelser lagde Maja i en tidlig Grav — hun døde Aaret efter og ligger begravet paa Rødding Kirkegaard. — Tilbage stod den lille Pige Magdalene, der opvoksede hos sin Bedstemor i Brændstrup.

F) *Marinus Jensen Thrane*, født i Holleskov 1. 6. 1895, død 3. 5. 1925.

Han blev fysisk set den stærkeste i hele Søskeneflokken. — Det var paa Fyn, Bonden sagde til ham: »Spænd Hestene for Vognen, saa skal jeg ta' med dig ud og læsse en Plov paa, du saa kan køre til Smeden med.« — »Det er for koldt at køre,« svarede Marinus. — »For koldt! — ja, hvad saa?« »Den Plov ka' a bære om te æ Smej.« — »Bære en tung fynsk Plov en Vejlængde paa 1 km — nej, holdt nu, Marinus.« — »A er gavn«, svarede Marinus. Og han bar Ploven paa sin Ryg hele Vejen til Byens stærke Smed, der ville gaa for at være Byens stærkeste Mand — da han saa den stærke Jyde komme med Ploven, sa'e han: »Dette der — det ka' ikke engang je' gøre dig etter.«

Marinus blev indhentet af den spanske Syge, han trodsede Feberen og stod for tidlig op — —. Den spanske Syge havde saa meget i sit Følge. Marinus fik Tuberkulose og døde ugift knapt 30 Aar gammel. Ligger begravet paa Føvling Kirkegaard.

G) *Andreas Peder Thrane*, født 20. Oktober 1897 i Holleskov, var gift med *Dagmar Jensine Jørgensen*, født 22. Maj 1902 i Blokhus, Vendsyssel. — Død den 25. Oktober 1930 paa Brørup Sygehus. I Ægteskabet:

1) *Ruth Thrane*, født den 25. Juni 1930 i Holleskov, gift med *Carlo Jensen*, født 22. Februar 1923 i Arnborg. Bosat paa Fuur (Ø i Limfjorden). — I Ægteskabet 2 Børn: a)—b).

a) *Henning Vagn Jensen*, født 11. Juli 1952 i Holleskov.

b) *Irena Thrane Jensen*, født 31. Maj 1953 paa Fuur.

Som alle vi Søskende har gjort, kom jeg ogsaa ud at tjene fra 10 Aars Alderen. Det var i 1920, jeg fik Lyst til at gaa Bogvejen. Bl. a. læste jeg 11 Maaneder paa Krabbesholm ved Skive. Jeg bestod Optagelsesprøven paa Jellinge Seminarium. Der var i de Aar saa overvældende Tilgang til Seminarierne, at det for de 66 % var haabløst at faa Læreruddannelse.

Jeg overtog Barndomshjemmet i 1924, samtidig flyttede Dagmar Jensine Jørgensen ind som Husbestyrerinde. Hun sagde ofte: »Hvis jeg skulde faa Børn, vil jeg ønske, de aldrig maa faa en Stedmor — det har jeg grundig prøvet selv.« Vi blev gift nogle Aar senere, men Dagmar, der ellers var kraftig og stærk, døde samme Aar Dagen efter Indlæggelse paa Brørup Sygehus (Blodforgiftning). Begr. 1. November 1930 paa Føvling Kirkegaard.

Samme *Peder Thrane* gift igen paa Dagen: »Foraaret begynder« 1933 med den sortlokkede Pige *Marie Eleonora Jørgensen*, »Misse«, født den 17. Juni 1908 — der uden Overdrivelse — blev en lige saa omsorgsfuld Mor for Ruth, som for de to Søskende, der fulgte efter. — I Ægteskabet 2 Børn: 1)—2).

1) *Leif Gudmund Thrane*, født den 9. August 1934.

2) *Margretha Elisabeth Lund Thrane*, født 1. December 1940.

H) *Sofus Aksel Thrane*, født 4. December 1899 i Holleskov, gift med *Klara Nielsen*, født 2. Maj 1899 i Nørup. — Af vi Brødre er han den eneste, for hvem at være Landmand blev det alt overskyggende. Han har haft fire forskellige Landejendomme og bor nu: »Langagergaard« pr. Holsted St. Hans Kone Klara havde i mange Aar forud været Husbestyrerinde hos ham. — I Ægteskabet 1 Barn:

1) *Ejnar Thrane*, født den 29. Juni 1939.

I) *Martin Povlsen Thrane*, født 26. Juni 1902 i Holleskov, gift med *Ingeborg Mikkelsen*, født 5. Januar 1922 i Astofte, Føvling. — Martin afveg ikke fra Reglen, men blev som alle vi andre Brødre »Pebersvend«, inden han blev gift med Ingeborg Mikkelsen, Holsted St., i Anno 1948. Parret har Lillebilforretning ved Holsted St. — I Ægteskabet 1 Barn:

1) *Ellen Margrethe Thrane*, født 10. November 1948.

J—K) 2 Piger *Jenny* og *Marie* døde som smaa, er født c. 1888 og 1893.

Det er altsaa kun vi tre sidstnævnte Brødre, der er tilbage af den i sin Tid saa store Søskendeflok, der da samledes hos Elsebeth og Poul Thrane i Holleskov. Ingen af de Søskende, der er gaaet forud, har naaet »Støvets Aar« — de 70. — Om vi tre sidste skulde faa Lov at bryde denne for os ikke opmuntrende Kendsgerning — kan — heldigvis kun Fremtiden sige.

— Dette var en Oversigt — over den Gren paa »Lund-Stammetræet«, hvor Thranefamilien sidder.

Ved at søge efter eet og andet i Kirkebogen i Thraneslægts Forfædre — er dette besynderlige fremkommet, at vores »Stamnavn« Thrane — langtfra er stavet ens hver Gang i Kirkebogen — Navnet figurerer som Thrane, Trane, Trahne -- og Trahn.

Vi ønsker at beholde Stavemaaden, som vi er døbt: *Thrane*.

II

Laurids Thomsen Lund

født den 22. Juli 1861 paa Sottrup Mark i Haderslev Amt, død 14. August 1918 i Herning. Gift med *Johanne Mathilde Andersen*, født den 16. Januar 1864 i Mørdrup, Tikøb Sogn, død 11. Juni 1940 i Herning. Viet den 12. Februar 1888 i St. Stefanskirke i København.

I Ægteskabet 5 Børn: A)—E).

A) *Gudrun Lund*, født 15. Oktober 1888 i Herning. Gift med *Anders Jørgen Pedersen*, født 21. Juli 1885 i København. Stilling: Murer. — De første Aar var de bosat i Brande, hvor de byggede sig et smukt lille Hjem. Trods indfødt Københavner havde Pedersen stor Interesse og Glæde af de mægtige og naturskønne Hedestrækninger i Midtjylland og utallige er de Fodture, han har foretaget milevidt i disse Egne. Efter nogle Aars Forløb bosatte Ægteparret sig i København. — I Ægteskabet 2 Børn: 1)—2).

1) *Niels Hermann Lund-Pedersen*, født 13. Maj 1913 i Brande. Faglærer ved Teknologisk Institut i København. Gift med *Gudrun Margrethe Senneksen*, født 2. Juli 1917 i København. — I Ægteskabet 3 Børn: a)—c).

a) *Lise Lund-Pedersen*, født 29. Maj 1942 i København.

b) *Aase Lund-Pedersen*, født 25. Januar 1944 i København.

c) *Jens Lund-Pedersen*, født 16. Februar 1949 i København.

2) *Karen Elise Maria Pedersen*, født 13. Januar 1920 i København. Gift med *Georg Gramgaard*, født 1. August 1914 i Linnet Sogn, Lolland. Stilling: Tjener. Bosat i København. — I Ægteskabet 3 Børn: a)—c).

a) *Else Gramgaard*, født 15. Juli 1944 i København.

b) *Anders Pedersen Gramgaard*, født 31. Marts 1947 i København.

c) *Niels Pedersen Gramgaard*, født 31. Marts 1947 i København.

B) *Axel Lauritz Lund*, født 25. Juli 1891 i Herning. Stilling: Maler. Gift med *Kirsten Nielsen*, født 13. April 1896 i Gellerup Sogn. Bosat i København. — I Ægteskabet 1 Barn.

1) *Gerda Lund*, født 8. Marts 1933 i København. Gift med *Elo Lorentzen*, født 18. Februar 1931 i København. Stilling: Overpostbud.

- C) *Hans Andersen Lund*, født 24. Juni 1893 i Herning. Stilling: Maler. Gift med *Hedvig Malmstrøm*, født 13. Oktober 1894 i Helsingør. Bosat i København. — I Ægteskabet 3 Børn: 1)—3).
- 1) *Elinor Malmstrøm Lund*, født 11. Juli 1918 i København. Gift med *Hening Gotlob*, født 21. Juni 1917. Stilling: Boghandler. — I Ægteskabet 2 Børn: a)—b).
    - a) *Anette Gotlob*, født 7. Marts 1944.
    - b) *Suzanne Gotlob*, født 5. Oktober 1945, død 1952.
  - 2) *Gladys Lund*, født 1. November 1924 i København. Gift med *Eivind Ødegaard*, født 12. Marts 1925 i Sandar, Norge. Bosat i Ardal i Sogn i Norge. Stilling: Ingeniør. — I Ægteskabet 2 Børn: a)—b).
    - a) *Peter Jan Ødegaard*, født 22. Maj 1949 i København.
    - b) *Lasse Gulleik Ødegaard*, født 30. December 1952 i Ardal, Sogn i Norge.
  - 3) *Tage Verner Malmstrøm Lund*, født 21. Januar 1935 i København. Stilling: Maler.
- D) *Aage Thomas Lund*, født 1. November 1895 i Herning. Billakerer. Gift med *Asta Marie Hansen*, født 17. Oktober 1897 i Sandefjord. Bosat i Sandefjord, Norge. — I Ægteskabet 3 Børn: 1)—3).
- 1) *Solveig Mathilde Lund*, født 24. Juli 1920 i Herning, gift med *Kristoffer Skalleberg*, født 11. August 1914 i Sandefjord. Stilling: Billakerer. — I Ægteskabet 3 Børn: a)—c).
    - a) *Alf Jørgen Skalleberg*, født 7. Maj 1942 i Horten.
    - b) *Else Marie Skalleberg*, født 7. Februar 1944 i Sandefjord.
    - c) *Solveig Kristine Skalleberg*, født 3. September 1948 i Sandefjord.
  - 2) *Ruth Lund*, født 6. November 1922 i Sandar, gift med *Carl Børge Andersen*, født 9. November 1912 i Skiveholm Sogn, Aarhus Amt. Bosat i København. — I Ægteskabet 1 Barn:
    - a) *Laila Synnøve Lund Andersen*, født 20. Marts 1946 i Herning.
  - 3) *Irmelin Lund*, født 19. December 1930 i Sandefjord, gift med *Bjørn Borgen*, født 9. Juli 1928 i Larvik. Møbelhandler, bosat i Larvik. — I Ægteskabet 1 Barn:
    - a) *Ole Bjørn Borgen*, født 22. Januar 1952.
- E) *Anna Kirstine Lund*, født 6. Januar 1900 i Herning. Gift med *Carl Emil Lund*, født 21. September 1893. Han blev i 1920 ansat ved Herning Elektricitetsværk som Kabelmester, og denne Stilling opfyldte han med stor Dygtighed i over 25 Aar, til han døde 17. April 1948. — I Ægteskabet 2 Børn: 1)—2).

- 1) *Inger Margrete Lund*, født 11. Juni 1924 i Herning. Gift med *Svend Harald Persson*, født i Tørning 15. Maj 1922. Stilling: Afdelingsleder. Bosat i København. — I Ægteskabet 2 Børn: a)—b).
  - a) *Annelise Birgitte Lund Persson*, født 2. August 1948. i København.
  - b) *Jette Katrine Lund Persson*, født 22. Oktober 1952 i København.
- 2) *Jørgen Lauritz Lund*, født 6. April 1931 i Herning. Kontorassistent.

Laurids Thomsen Lund.

Som 6—7 aarig Dreng var Far ude at tjene, og hans første Plads var i Fole Præstegaard. Det var jo i en ung Alder at komme ud til fremmede, hans Moder rejste over og besøgte ham engang, og hun fortalte, at hans Træsko var fulde af Jord, saa der var Mærker efter hans smaa Tæer deri. Til November, da Tiden var ude, kom hans Far over for at hente ham, holdt Præsten en lille Tale om hvor glad de havde været for lille Laurids og sagde bl. a. til hans Far hvilken Rigdom og Velsignelse, han havde, hvis han havde mange Drenge af den Slags. — Det var pæne Ord om en lille Dreng.

Den Pligttrøskab, som Far allerede som lille Dreng lagde for Dagen, blev ogsaa hans Ledetraad gennem hele Livet. Senere var han i Plads hos Skrumsager i Københoved. — Men Far havde ikke Lyst til Jordbruget, han vilde gerne lære et Haandværk, og da han var konfirmeret, kom han i 1876 i Malerlære i Rødning hos en Malermester Jensen. Efter de Tider og Forhold som var den Gang, var det sjælden, at nogen fra Landet fik lært et Haandværk, nej var de født paa Landet, saa var det næsten altid Jorden, der tog dem, de skulde være Bønder. — Det var derfor lidt af en Ære og komme i Malerlære, og jeg kan huske, at Far fortalte, at naar han var fri om Søndagen, saa gik han hjem til Københoved med sin Malerkittel paa, for den var han stolt af, saa kunde Folk se, at han var Haandværker. Denne Egenskab bevarede han forresten al sin Tid, igennem alle Aar var han en kendt Skikkelse i sin Malerkittel og med Malerkurv paa Hernings Gader. — I den Retning er jo meget anderledes nu, men Forholdene forandrer sig jo.

han i 1876 i Malerlære i Rødning hos en Malermester Jensen. Efter de Tider og Forhold som var den Gang, var det sjælden, at nogen fra Landet fik lært et Haand-

værk, nej var de født paa Landet, saa var det næsten altid Jorden, der tog dem, de skulde være Bønder. — Det var derfor lidt af en Ære og komme i Malerlære, og jeg kan huske, at Far fortalte, at naar han var fri om Søndagen, saa gik han hjem til Københoved med sin Malerkittel paa, for den var han stolt af, saa kunde Folk se, at han var Haandværker. Denne Egenskab bevarede han forresten al sin Tid, igennem alle Aar var han en kendt Skikkelse i sin Malerkittel og med Maler-kurv paa Hernings Gader. — I den Retning er jo meget anderledes nu, men Forholdene forandrer sig jo.

I selve Malerfaget er der ogsaa gennemgaaet en stor Udvikling siden de Dage. Jeg kan huske, at Far fortalte om sin Læremester, at naar han fik ny Fernis hjem, saa smagte han paa den, og da kunde han kende, om den var godt kogt. — Der krævedes betydelig mere Indsigt i Faget dengang, i Modsætning til nu som alt leveres færdig i Daaser. Læretiden var fire Aar, og i 1880 blev han Svend. Han rejste saa til Hamborg og arbejdede der en kortere Tid, hvorefter han kom til København og blev ansat i det store Malerfirma Mølmann & Co.

I København blev han gift med Mor: *Johanne Mathilde Andersen*, hun er født 16. Januar 1864 i Mørdrup, Tikøb Sogn i Nordsjælland. De blev viet i St. Stefanskirke i København den 12. Februar 1888, hun var Datter af Indsidders Anders Martinussen og Hustru Karen, født Johnsen.

Far havde Lyst til at faa sin egen Forretning, og igennem en Annonce fik han Forbindelse med en Malermester Jørgensen i Herning, og den 1. Oktober 1888 overtog han hans Forretning, og her var det saa, at hele hans Livsarbejde blev lagt. — Men Herning dengang og i Dag er der stor Forskel paa, der var vel ikke mere end omkring 2000 Indbyggere i 1888. Og man maatte være indstillet paa nøjsomme Kaar, skulde det gaa, men ved fælles Hjælp lykkedes det Far og Mor efter faa Aars Forløb at faa bygget sig et Hus, det som blev vort Barndomshjem.

I de 30 Aar, som Far kom til at virke i Herning, fik han sin Forretning godt indarbejdet, og han blev i al sin Tid agtet som en dygtig Haandværker af den gode gamle Slags. — Efter mit Skøn saa havde han ogsaa en meget god Indsigt i Faget, der kræves jo et godt Haandelag og lidt medfødt Geni for at blive en flink Maler. Vi var jo tre Sønner hjemme, som alle fik en grundig Læreuddannelse i Faget, saa Far blev vor Læremester, og jeg tror nok, at vi alle mange Gange har maattet beundre ham for hans Sikkerhed i Faget, ikke mindst naar det gjaldt vanskelige Ting, som nærmer sig det kunstneriske, f. Eks. at male et pænt Stykke Marmor eller Egetræ. I Aarenes Løb foretog han et Par Stipendierejser til Tyskland, den ene Gang til Hamborg og den anden Gang var han langt nede i Tyskland, sejlede ad Rhinen og besaa mange Byer, og var helt nede i Prag i det daværende Østrig.

Foruden almindelig Malerarbejde i Byen havde Far ogsaa Vognlakering, det blev ligesom en Grundpille for Forretningen. Ved vort Hjem byggede han et større Værksted med Plads til en Del Vogne, det var jo Hestevogne, som blev brugt i den Tid, og her blev der malet mange Hundrede Vogne i Tidens Løb. Det var jo ogsaa efter den gamle Metode, da man brugte Pensel, nu til Dags bliver det jo

sprøjtet paa. — Far var stærkt interesseret i Faget og i Haandværket, og han kom meget med i Foreningslivet. Det kan nævnes, at han i mange Aar var Formand for Herning Malermesterforening og i Bestyrelsen for Centralforeningen af Malermestre i Jylland, i Bestyrelsen for Herning Haandværkerforening og ligeledes i Bestyrelsen for Teknisk Skole. —

Da jeg var ganske lille, husker jeg, at Far spillede lidt paa Violin, og naar han tog den frem, vidste vi smaa, at han var i særlig godt Humør, vi kredsede da rundt om ham og saa interesseret særlig paa hans ene Fod, som han altid holdt god Takt med. Da vi fik Piano i Huset, blev Violinen for det meste lagt væk. Fars største Glæde var at komme ind til Pianoet og synge, naar en af mine Søskende spillede, og da var det særlig vore nationale Folkemelodier og Fædrelandssange, men ogsaa andre som f. Eks. »Den store, hvide Flok vi se«, »Aftenklokken«, eller »Jeg er født paa Heden«. Naar han stod ved sit Arbejde paa Værkstedet og staf-ferede Vognene, sang han ofte og meget og altid Fædrelandssange, »I Danmark er jeg født, der har jeg hjemme« og flere. Hans stærke nationale Indstilling laa ham vel i Blodet som Sønderjyde, og det var ogsaa absolut her, hans Hjerte laa. — I vort Hjem var et lille Pynteflag og hvorpaa stod med Guldbogstaver »Sønderjyland vundet, det er Kampens Maal«. Og denne Sag gik Far ind for i hele sit Liv. I en Menneskealder stod han som Formand for »Hammerum Herreds sønderjydske Forening«. Det var i en Tid, da mange begyndte at miste Troen paa, at vi nogen Gang vilde faa Sønderjylland tilbage igen, men jeg ved, at Far mistede aldrig Troen, derfor fik han ogsaa Kraft til at nedlægge et betydningsfuldt Arbejde for den sønderjydske Sag, baade ved Møder og Rejser rundt omkring i det store Herred, som skal være paa Størrelse med Lolland. — Som Følge af, at Far havde denne Stilling som Formand, havde vi ofte Besøg i vort Hjem af Sønderjyder, som skulde holde Foredrag, jeg kan nævne Chr. Lund fra Københoved, som var hos os mange Gange, men ogsaa Navn som Andr. Grau og flere. En Gang blev der en Sommer holdt et meget stort Stævne af Sønderjyder i Herning, der kom da flere Hundrede Sønderjyder og tilrejsende til Stævnet, og i de følgende Dage blev der saa afholdt Møder, og en af Dagene blev benyttet til en lang fælles Tur ud paa Heden og til Plantagerne. Til dette Øjemed havde Bønderne stillet sine Vogne til Disposition, og jeg husker, de holdt i en lang Række i Hovedgaden i et Antal af over Hundrede.

Mor deltog aldrig i det offentlige Liv, for hende var det Hjemmet, som optog al hendes Tid, og her fyldte hun sin Plads med Kærlighed og Omsorg for os alle, som kun en Mor kan gøre det. Det varede nok mange Aar, før hun blev fortrolig med Omplantningen til Hedens Jord, og det er slet ikke saa mærkeligt, hun var jo født og opvokset i Danmarks mest naturskønne Egn i Nordsjælland og vant med Udsyn over det skønne Øresund og det omsungne Gurre med Skov og med Sø. Saa det er ikke mærkeligt, at der gik det meste af hendes Liv, før hun blev fortrolig med de ensformige Hedestrækninger paa Herningegnen. — For vi, som er født og opvokset der, stiller det sig jo helt anderledes, vi føler os naturlig mere hjemme netop paa denne Egn end noget andet Sted.

En af Fars største Glæder var ogsaa, naar han kunde lege lidt med Hunden, og her maa særlig nævnes »Barry«, en stor Ulvespids, som han efter et Besøg hos Onkel Jens paa »Murholm« fik med hjem. Det var et Pragtexemplar, stor og flot Rejsning, og den vakte ogsaa en Del Opsigt i Herning. Saaledes kan nævnes det ærefulde Hverv, den fik, da en af Byens Fotografer tog et flot Billede af den og forstørret op i naturlig Størrelse, hvorefter den i mange Aar stod udstillet, — til stor Glæde særlig for os Børn.

Det vilde have været en stor Glæde for Far, og vi andre, om han havde faaet Lov at opleve Afstemningsdagen i Sønderjylland og været med og delt Glæden over Genforeningen, men det skulde ikke være saa. Efter en pludselig Hjertelidelse døde Far den 14. August 1918 efter kun et Par Dages Sygeleje og blev begravet fra Herning Kirke den 17. August. — Far blev kun 57 Aar gammel, og Døden kom uventet for os alle, vi som stod ham saa nær, savner ham den Dag i Dag.

Mangt og meget bliver saa uforstaaeligt, naar vi staar over for Livets største Alvor. Derfor kan de kendte Linjer passe, som en af Fars Kolleger skrev i »Dansk Malertidende« efter hans Død:

*»Hvad er Livet
et Pust i Sivet
et Spild af Kræfter
der higer efter
— en Evighed.«*

Efter Fars Død beholdt Mor det gamle Hjem i nogle Aar, indtil hun solgte det til min Søster Anna og hendes Mand. — Efter et længere Sygeleje døde Mor den 11. Juni 1940 paa Herning Sygehus og blev begravet paa Kirkegaarden ved Siden af Far.

Anne Marie Lund

født 24. Januar 1863 i Maltbæk, død i 1936. Hun var gift med *Fritz Karl Hünkemeier*, født 2. Februar 1862 i Foldingbro. — De var i alle Aar bosat i Rød-
ding, hvor de havde et pænt Hus belig-
gende idyllisk og fredelig ved den saa-
kaldte »Persillevej« i Østerbyen. Hünke-
meier gjorde Tjeneste som Postbud i 36 Aar og blev derved en kendt
og afholdt Mand i Byen. Han var søn af tyske Forældre, som var ind-
vandret fra Lippe Detmolt i Vestfalen. — I Ægteskabet 6 Børn: A)—F).

- A) *Heinrich Hermann Hünkemeier*, født 7. Februar 1888 i Rød-
ding, død
12. Aug. 1955 i Neumünster. Still.: Murer. Var med i Verdenskrigen 1914
—18. Var gift med *Caroline Lafrenz*, født 1896 i Neumünster, Femern
i Slesvig-Holsten. Ved Heinrich's Begravelse udtalte Præsten bl. a.:
»— hans Længsel stod dog til Danmark«.
- B) *Anne Kirstine Hünkemeier*, født 20. Maj 1890, død 1930, hun var
gift med *Marthin Clausen*, født i Mejlby. De var bosat i Rød-
ding, hvor
Clausen var Postbud, han faldt i første Verdenskrig i Kampene ved Riga
2. September 1917. — I Ægteskabet 2 Børn: 1)—2).
- 1) *Dagmar Clausen*, født 3. Januar 1911, gift med Skræddermester
Johs. Stenger, født 12. Januar 1912 i Brøns ved Skærbæk. Børn:
a)—b).
    - a) *Vagn Stenger*, født 22. November 1937.
    - b) *Erik Stenger*, født 20. December 1940.
  - 2) *Kirstine Clausen*, født 4. November 1913, gift med *Carlos Hansen*,
født 19. November i Kolding. Radioforhandler. — I Ægteskabet
1 Søn:
    - a) *Ole Hansen*, født 14. December 1944. (Familien døde i sit
Hjem den 7. Marts 1955 som Følge af en Kulilteforgiftning).
- C) *Carl Marius Hünkemeier*, født 8. Oktober 1894 i Rød-
ding. Land-
mand. Deltog i Verdenskrigen 1914—18 og var i nogle Aar i fransk
Fangenskab. Bosat i Rød-
ding. Gift med *Anna Christensen*, født i
Vedsted 7. August 1898. — I Ægteskabet 1 Søn:
- 1) *Carl Jørgen Hünkemeier*, født 19. Maj 1936.

D) *Thomas Lauridsen Hünkemeier*, født 28. Juli 1896 i Rødding. —

Deltog i første Verdenskrig 1914—18 paa Østfronten og var med i mange store Slag. Engang blev han helt begravet af Jordmasser fra en stor Granat og blev gravet frem efter ½ Times Forløb, at han kom levende fra det skyldtes, at hans Geværpibe stak op igennem Jorden, saa han kunde faa lidt Luft paa denne Maade. I 1916 blev han haardt saaret i den ene Arm af en Granat, efter flere Maaneders Ophold paa Lazarettet blev han efter Ansøgning overflyttet til Vestfronten, hvor han tjenestegjorde som Ordonnans.

Det er vanskelig for os i Dag at sætte os ind i, hvad de har lidt, som var nødt til at gaa i Krigen imod sin Vilje. I Skyttegravene i Rusland var den største Plage Lus og Utøj, som de ikke kunde holde sig rene for. Da Krigen var Slut i 1918 og Tyskland slaact, var det et Virvar, saa Jernbaner og alt stoppede. Soldaterne maatte derfor gaa hjem paa sine Ben, det tog lang Tid, først henimod Jul naaede Thomas hjem til sit kære Sønderjylland.

Thomas Hünkemeier var Postbud i Rødding fra 1920 til 1945 og maatte fratræde Tjenesten paa Grund af en alvorlig Hjertesygdom. Som et synligt Minde om, hvor afholdt han har været blandt Befolkningen, blev der ved hans Fratræden overrakt ham store Sølv-gaver, og ogsaa ved hans alvorlige Sygdom har Befolkningen vist stor Sympati.

Han er gift med *Cecilia Margrethe Møller*, født 27. April 1895 i Endrup Skov, Gram. — I Ægteskabet 4 Børn: 1)—4).

- 1) *Kirstine Hünkemeier*, født 15. Juli 1923 i Rødding, gift med *Heinrich Thiel*, født 11. Januar 1921 i Rødding. Stilling: Snedker og bosat i Rødding.
- 2) *Carl Hünkemeier*, født 17. November 1924 i Rødding. Stilling: Snedker, gift med *Elvira Kirstine Jensen*, født 12. Maj 1932 i Linstrup, bosat i Rødding.
- 3) *Harry Hünkemeier*, født 18. April 1928 i Rødding. Stilling: Slagter, gift med *Nelly Nehls*, født 17. August 1928 i Hamborg. — I Ægteskabet 2 Børn: a)—b).
  - a) *Thomas Bernt Hünkemeier*, født 28. November 1953 i Hamborg.
  - b) *Erik Holger Hünkemeier*; født 28. November 1953 i Hamborg.
- 4) *Birgit Anne Marie Hünkemeier*, født 26. Januar 1938 i Rødding, gift med *Knud Plaug*, født den 22. Februar 1932 i Bromarken, Ollerup. Stilling: Arbejdsleder. — I Ægteskabet 1 Barn:
  - a) *Annette Plaug*, født 29. Juli 1955.

E) *Friderikke (Frida) Henriette Hünkemeier*, født 12. December 1898, gift med *Wilhelm Thiel*, født 27. April 1895. Stilling: Skomager. Bosat i Løgumkloster. — Børn i Ægteskabet: 1)—5).

- 1) *Carl Nau Thiel*, født 27. Juli 1917, deltog i den anden Verdenskrig, hvor han faldt 30. September 1943 i Rusland. Han var gift med *Marie Kjelsmark* fra Jels. Børn:
    - a) *Karni Thiel*, født 13. Juni 1940 i Rødding.
  - 2) *Heinrich Thiel*, født 11. Januar 1921 i Rødding. Stilling: Snedker. Gift med *Kirstine Hünkemeier*, født 15. Juli 1923 i Rødding.
  - 3) *Anne Marie Thiel*, født 23. Maj 1923 i Rødding, gift med *Peter Poulsen*, født 7. Juli 1921. Han er Landmand og bosat i Landeby. Der er 4 Børn i Ægteskabet: a)—d).
    - a) *Carla Poulsen*, født 13. Maj 1945.
    - b) *Ib Poulsen*, født 14. Februar 1950.
    - c) *Bent Poulsen*, født 5. September 1951.
    - d) *Leif Poulsen*, født 24. Juni 1953.
  - 4) *Wilhelmine Thiel*, født 22. Februar 1924 i Rødding. Gift med *Hans Plotnikow*, født 25. November 1926. Stilling: Fodermester. — I Ægteskabet 1 Barn:
    - a) *Jetta Plotnikow*, født 22. Oktober 1953.
  - 5) *Edith Thiel*, født 15. Juni 1930 i Rødding. Gift med *Walther Nielsen*, født 2. December 1927. Stilling: Bager.
- F) *Adolf Hünkemeier*, født 4. Januar 1901 i Rødding. Stilling: Slagter og Pølsemaker, bosat i Rødding. Gift med *Antonie Christensen* fra Vedsted, født 23. Marts 1903. — 1 Barn:
- 1) *Gerda Hünkemeier*, født 9. November 1929. Stilling: Sygeplejerske. Gift med *Per Otto Foss*, Læge, Kristiansand, Norge.

Kirsten Marie Lund

født 18. Juli 1864 i Maltbæk, død 13. Maj 1938 i Jegerup. -- Hun var gift med *Peter Rasmussen*, født 10. December 1868 i Kastvraa, Haderslev Amt, død 6. August 1950 i Jegerup.

I Ægteskabet 5 Børn: A)—E).

- A) *Jørgen Rasmussen*, født i Jegerup den 20. Juni 1893. — Han har i mange Aar været bosat i Harburg, Tyskland, hvor han er ansat som Reichsbahnsekretær ved de tyske Jernbaner. Han er gift med *Marie Jakobs* fra Rendsborg. — I Ægteskabet 3 Børn: 1)—3).
- 1) *Inge Rasmussen*, født 12. Marts 1924, gift med *Sønksen* fra Friderickstadt. — 1 Søn:
Jørgen Sønksen.
  - 2) *Helga Rasmussen*.
  - 3) *Frida Rasmussen*. Der hviler lidt af en Tragedie over de to unge Piger. Som Tvillinger er de født samtidig, og de gik ogsaa sammen i Døden, da de blev dræbt ved Bombardementet over Hamborg i Oktober 1944. — De blev kun 16 Aar gamle.
- B) *Peter Rasmussen*, født 31. Marts 1895 i Jegerup, døde i Marts 1955. Som sin ældre Broder har han ogsaa været bosat mange Aar i Tyskland og var bosat i Lübeck. — Han var gift med *Emilie Weidemeyer* fra Bremen. — I Ægteskabet 2 Børn: 1)—2).
- 1) *Carla Rasmussen*, født 1922.
  - 2) *Marichen Rasmussen*, født 1924.
- C) *Thomas Rasmussen*, født 11. April 1897 i Jegerup. Mejeribestyrer i Branderup, Sønderjylland. — Han deltog i den første Verdenskrig fra 1916 til 1918, men før Krigen sluttede, lykkedes det ham at flygte over Grænsen til Danmark, hvor kærlige Hænder af Slægten tog imod ham. — Ved Folkeafstemningen i 1920 var han med og stemte Sønderjylland hjem til Danmark. — Han er gift med *Laura Bank*, født 4. August 1902 i Alslev. — I Ægteskabet 6 Børn: 1)—6).
- 1) *Holger Bank-Rasmussen*, født 19. November 1926 i Over Jerstal.

- Stilling: Arkitekt. Viet den 22. Oktober 1955 til *Marie Holm*, født den 12. August 1930 i Gram.
- 2) *Knud Erik Bank-Rasmussen*, født 17. December 1928. Stilling: Jernbaneassistent. — Gift med *Inga Thorsen* fra Haderslev. — I Ægteskabet 2 Børn: a) — b).
    - a) *Per Albin Bank-Rasmussen*.
    - b) *Lars Bank-Rasmussen*.
  - 3) *Hakon Bank-Rasmussen*, født 25. April 1930 i Over Jerstal. — Mejerist.
  - 4) *Frode Bank-Rasmussen*, født 25. April 1930 i Over Jerstal. Stilling: Bankassistent. Gift med *Maren Muus* fra Branderup.
  - 5) *Kirsten Carla Rasmussen*, født 21. Marts 1935 i Over Jerstal. Stilling: Kassererske.
  - 6) *Birgit Margrete Rasmussen*, født 16. Maj 1941 i Gram.
- D) *Heinrich Rasmussen*, født 10. Maj 1899 i Hjartbro. Stilling: Persiennefabrikant, bosat i København. Gift med *Laura Rasmussen*, født 19. December 1906 i Ringkøbing. — Børn: 1) — 2).
  - 1) *Peter Rasmussen*, født 18. Januar 1920 i Halk, han døde 6. August 1952 i København. — Han naaede trods sin unge Alder at skabe en større Persiennefabrik i København. Han var gift med *Ruth Lindgren*, de har 2 Børn: a) — b).
    - a) *Kirsten Rasmussen*, født i København.
    - b) *Doris Rasmussen*, født i København.
  - 2) *Orla Rasmussen*, født 18. Juni 1933 i København.
- E) *Magdalene Marie Rasmussen*, født 8. Juni 1905 i Jegerup. Gift med *Andreas Kunz*, født 19. Juli 1896 i Løndt ved Haderslev. — Han har været ansat ved Slagteriet i Vojens i mange Aar og blev ved sit 25 Aars Jubilæum overrakt Diplom og en større Gave fra Firmaet. — Børn: 1) — 4).
  - 1) *Svend Aage Kunz*, født 12. August 1926 i Vojens. — Han er ansat som Laboratoriemester ved Finsens Institut i København. — I den sidste Verdenskrig var han med som Frihedskæmper og maatte gaa under Jorden i flere Maaneder. Han er gift med *Ketty Inger Marie Mortensen*, født 1. December 1925 i Holbæk. — 1 Barn:
    - a) *Lone Kunz*, født 7. Januar 1950 i Holbæk.
  - 2) *Karlo Rasmussen Kunz*, født 11. Januar 1931 i Vojens. Stilling: Revisor.
  - 3) *Kirsten Marie Kunz*, født den 16. Oktober 1938, død den 7. September 1940.
  - 4) *Kirsten Marie Kunz*, født 3. Juli 1941 i Vojens.

Erindringer fra Barndomshjemmet:

Min Mor, Kirsten Marie, var den fjerde i Rækken af Thomas Lauridsen Lund og Anne Kristines Børn. Som sine ældre Søskende kom hun tidligt ud at tjene, hendes første Plads var i Skodborg. Hun har mange Gange fortalt om de Kaar, som et Barn maatte taale dengang og om det Arbejde, som blev forlangt af en lille Pige, kun 8 Aar. Naar vi kender vor Børneforsorg og vor Lov-

givning idag angaaende Børnene, saa forstaar man, hvor haardt saadan en Lov har været tiltrængt. Mor tjente saa paa Gaarde, indtil hun blev gift med min Far i en Alder af 28 Aar. Meget havde hun lært i disse Aar, og meget fik hun Brug for senere i sit Ægteskab. I mit Hjem har der altid været smaa Kaar, men alligevel har Mor haft det bedst, efter at hun blev gift. Hun havde lært at arbejde, og hvor var Mor flittig. Jeg husker saa tydeligt, naar jeg som lille Pige var med Mor i Skolen, hvor hun havde Syskoleundervisning med de større Piger. Hendes Hænder var aldrig tomme. Stod hun en Søndag Eftermiddag og sludrede med en Nabo over Hegnet udenfor, saa var det med en Strikkestrømpe i Haanden, og jeg beundrede Mor, naar Strikkepindene klirrede, og Maskerne blev strikket lige saa hurtigt, som Snakken gik. Hun havde altid en Strikkestrømpe igang, vi var jo ogsaa 7, der skulde holdes vedlige. Hendes Sengetøj, som hun havde, da hun blev gift, var eget Fabrikat. Hun havde selv klippet Faarene, vasket Ulden, kartet og spundet det, havde farvet det i forskellige Farver og selv vævet det. Og selv om nogle Dyner er slidt, er nogle af dem endnu i Behold ca. 70 Aar efter. Jo, denne Børneflok havde lært at arbejde, og vi i de følgende Slægtled maa takke dem for, at de har lært os det samme.

De 4 Drengene var om Sommeren ude at tjene, og naar de kom hjem den 1. November for at blive hjemme i Vintermaanederne, saa blev der købt »Løjsbrød« (Wienerbrød), det var en Festaften. Mor sagde, at det var den bedste Aften i hele Aaret, naar hun igen kunde putte Dynen ned omkring sine 4 Drengene.

Den sværeste Tid i Mors Liv var den 1. Verdenskrig. Hun havde 4 Drengene med, Far var en Maaned for gammel, ellers var han ogsaa blevet indkaldt. Jeg husker, da hun havde bragt Heine, den yngste, sidste og lille af Alder til Toget. Da kom Mor hjem, saa paa mig og sagde: Saa, nu kan de Gud ske Lov ikke tage flere, nu har jeg dog min Pige tilbage. Hvor har hun ikke lidt ved at se alle sine Drengene drage i Krig, og hvor var Glæden stor, naar en af dem kom hjem paa Orlov. Nok

var den Tanke der, at de snart skulde afsted igen, men det blev skubbet til Side i Gensynets Glæde, og det bedste, hun kunde servere, blev stillet frem for hendes kære Dreng uanset de knappe Tildelinger.

Vi var 3 Personer hjemme. Vor ugentlige Ration af Fedtstof var 90 gr pr. Person, men Mor vidste Raad. I den Tid kom der hende tilgode, hvad hun havde lært i sin Ungdom. Far lavede Mor en lille Kærne, og af lidt Mælk hist og herfra kærnede hun selv lidt Smør. Hun støbte Lys i 1. Verdenskrig, hun syede, hun spandt for fremmede, altid var hun igang. Jeg har set hende slagte en Gris en tidlig Morgenstund, hvad selvfølgelig var forbudt. Hun gik i de yngre Aar med Far, naar der skulde høstes, sankes Kartofler, hakkes Roer eller andet Arbejde, som Far paatog sig. Og dog var Hjemmet altid pænt. Jeg husker ogsaa, at hun i Krigens Tid selv bagte Brødet, hun satte Surdejg hen fra den ene Gang til den anden, altid med et Kors i. Paa denne Maade bad hun Vorherre velsigne Brødet. Mor saavel som Far var troende. Ofte er jeg under 1 Verdenskrig kommet ind, uden at hun hørte mig, har set hende ligge paa Knæ i Bøn til Gud, og vidste, at hun bad Gud bevare hendes kære Dreng. Men hun fortalte mig, at hun altid bad: Din Vilje ske. For hellere vilde hun vide sine Dreng døde end lemlæstet saa haardt, som en grufuld Krig kan gøre det. Jeg saa ogsaa Mor, da hun — uden at blande Far i det — gik til en Bekendt, en Mand som havde hjulpet flere over Kongeaaen, og bad ham hjælpe Thomas over. Den Nat, Thomas gik over Grænsen, gik hun paa Gulvet frem og tilbage, indtil Manden kom tilbage med Budskabet, at alt var gaaet godt. Naar hun holdt Far udenfor, saa var Grunden den, at en evt. Frihedsberøvelse i saa Fald kun kunde overgaa hende og ikke Far, Familieforsørgeren. Saa afventede hun Gendarmen, og han kom, en bøs Herre ridende paa en Hest med en Sabel dinglende ved Siden. Jeg gemte mig ovre bag Hegnet, da jeg saa ham komme for at tage Mor i Forhør. Hun blev krydsforhørt, men Mor var ikke saadan at løbe om Hjørner med, hun løj ham frimodigt op i Ansigtet i Bevidstheden om, at hendes Dreng var i Danmark. Det var i September 1918.

Godt halvanden Maaned senere kom Vaabentilstanden, og heldigvis kom ogsaa de 3 andre Dreng hjem. De var blevet voksne og havde nu ikke andet Tøj end deres graa Feltuniform. Ogsaa her maatte Mor hjælpe, hun travede afsted og fik langt om længe skaffet 3 Sæt Tøj. Saa kom min Konfirmation i 1919. Tyskland var saa fattig, som det kunde blive efter 4 Aars Krig, og vi her i Grænselandet maatte skøtte os selv, Kongeaaen skilte os fra Danmark, og Tyskland havde intet, det var vel det Tidspunkt, hvor det var allerfattigst. Den Smule Stof, der laa i Butikkerne, var vævet af Kradsuld og Brændenælder, men heller ikke det kunde købes uden »Bezugschein« (Tøjkort). I Krigens Tid havde Heine fra Flyverne sendt Faldskærme hjem. Af disse Trekanter, som var lyseblaa, syede Mor mig en Bluse, men efter Vaskningen var den ene Halvdel omtrent hvid, den anden lyseblaa. Min sorte Kjole fik Mor i Rødding, hvor Bedstemor Anna Kristine havde en Bekendt, som var Manufakturhandler. Stoffet var dog overgemt, og Kjolen revnede i Ærmerne, inden jeg naaede Kirken. Frakke og Nederdel fik jeg syet af Uldtæp-

per, men trods alt saa havde vi Fred, og mine Brødre var velbeholdne hjemme. Jo, Mor fandt altid paa Raad, saa mange havde det værre end vi, intet var for meget for Mor, naar det gjaldt Hjemmet. Mor havde et godt Hjem med Far, den flittigste og mest tro Arbejder vidt omkring. Langt fra — ogsaa udensojns — kom Folk for at træffe Aftale med Far om forskellige Arbejder, de vidste, at Arbejdet der altid var i gode Hænder. Om Sommeren begyndte han sit Arbejde i Mosen Kl. 3—4 om Morgen, og naar han i Vintertiden gik paa Arbejde med sin Plejl, havde han sin Flagermuslygte med. Folk var jo ikke oppe, naar han kom til Arbejdsstedet.

Mor døde den 13. Maj 1938, hun blev syg Søndag den 8. Maj, som var »Mors Dag«. Med en Blomst i Favnen, som jeg havde foræret hende i Dagens Anledning, tog hun her fra Vojens, glad og godt tilfreds. Hun naaede lige hjem sammen med Far og faldt om paa Køkkengulvet ramt af en Hjerneblødning med paafølgende dyb Bevidstløshed, hvorefter hun døde 13. Maj. Men ogsaa om Mors sidste Øjeblik har vi smukke Minder. Umiddelbart før Bevidstløsheden sagde hun til Far: jeg er syg, jeg tror, jeg dør. Hun foldede sine Hænder og nævnte Børnenes Navne, men et paabegyndt Fadervor blev ikke færdig.

Far boede saa alene i vort Hjem og døde 12 Aar senere, ogsaa ramt af en Hjerneblødning paa Besøg hos Thomas i Anledning af Lauras Fødselsdag den 4. August. Far var ogsaa rask og glad lige til det sidste.

Jeg vil nu slutte min Beretning om mit Barndomshjem. Mange har vel haft lige saa godt et Hjem, men ingen har haft det bedre. Det bedste for Børnene i et Hjem er nu engang at vide, at intetsteds i Verden er det bedre og mere trygt end hos Far og Mor.

Det Motto, de saa kærligt gav os med hjemmefra: Vær ærlig, tro og flittig

*for det de Tak skal have,
for det som Mor hun virked for,
for det som Far han skabte
for os et Hjem saa trygt og godt.
Et Ære være deres Minde.*

Vojens i Januar 1955.

Magdalene Kunz.

ERINDRINGER FRA SØNDERJYLLAND af Thomas Rasmussen:

Naar jeg til Slægtsbogen er opfordret til at give et Bidrag om Livet og Forholdene her Syd for Kongeaaen, maa det nødvendigvis kun blive nogle mere spredte Bemærkninger, Emnet er altfor omfangsrigt. I det følgende har jeg derfor tænkt at samle lidt af mine Oplevelser og Indtryk fra Dreng- og Ungdomstiden, nærmere betegnet Tiden under Fremmedherredømmet og op til Genforeningen.

Da jeg er født 1897, maa Tiden forud fra 1864 kun lige nævnes. Den store Flugt fra Sønderjylland af den værnepligtige Ungdom var allerede standset. Landsdelens Affolkning kunde i det lange Løb kun tjene Tyskernes Interesse, og Na-

tionalitetskampen var nu taget op med alle Midler. Der var oprettet Vælgerforeninger og Sprog- og Skoleforeningen havde ligeledes optaget sit saare nyttige Arbejde med Pleje af det danske Sprog, Oprettelse af Biblioteker og Formidling af de Unges Besøg paa danske Efterskoler, Højskoler og Fagskoler.

Mit første Møde med de tyske Myndigheder fandt Sted i Kommuneskolen med dens to Klasser kaldet den store og den lille Skole. Fra de to Endevægge stirrede store Billeder af den gamle og den yngre Kejser Wilhelm ned paa os lidt benovede Elever. Tysk var det nemlig fra den første Dag og Andenlæreren, der skulde tage sig af de smaa, forstod ikke dansk. Og da vi andre ikke forstod tysk, kunde Starten nok være lidt vanskeligt. Et Par af de større Elever blev saa puttet ned mellem vi Nybegyndere, og med lidt Hvisken paa dansk begyndte Undervisningen derpaa. Skoletiden var 9 Aar for Drengene og 8 for Pigerne, men helt op til de øverste Aargange kunde der godt opstaa mange pudsige Misforstaaelser. En lille forsagt Purk kunde paa Lærerens gentagne lidt bøse »lout« (højere) nok ende med at udbryde paa godt sønderjydsk: Jamen, a kan et lout noue (lugte noget). Under disse Forhold blev Frikvartererne til Lyspunkter i mere end en Forstand, her blev der altid talt sønderjydsk, og selv om der et Par Gange kom Forbud mod at tale dansk paa Legepladsen, saa blev dette dog aldrig gennemført. Som Regel tog Lærerne ogsaa fornuftigt paa dette og mange andre Spørgsmaal. Førstelæreren eller Degnen, der ogsaa var Kirkesanger, var oftest her fra Landsdelen og talte jo sønderjydsk lige saa godt som vi andre. Som tyske Embedsmænd skulde de dog være meget paapasselige, en Tvangsflytning sydpaa hørte ikke helt til Undtagelserne. Iøvrigt lærte vi godt, og jeg mindes med Glæde mange af de skiftende Lærerkrafter.

Engang imellem kom der mere officielle Besøg af Skoleinspektørerne, den stedlige Skoleinspektør var Præsten, og mere sjældent mødte Kredsskoleinspektøren, en vaskeægte Tysker. I Skoleaaret faldt ogsaa et Par saakaldte Festdage: Kejserens Fødselsdag, Sedandagen den 2. Sept. m. fl. Der var kun en enkelt Time med Lærerens Foredrag om Dagens Betydning med tilhørende tyske Sange. Andagten og Begejstringen var ikke altfor stor, og Børn fra danske Hjem kunde godt blive sendt til Skole denne Dag i Tøj lidt daarligere end til dagligt. De større Drenges kunde gerne hejse Flaget, og optaget af Dagens Storhed og lidt fummelfingret, som Drengene kan være, kunde det nok ske, at den tyske Ørn gled til Tops med Hovedet nedad, en Spøg der dog ikke skulde gentages altfor ofte.

Hvor vi saa lærte det danske Sprog? Ja, der var et Par ugentlige Religionstimer paa dansk, men for en Flok Børn fra Smaakaarshjem repræsenterede dette ogsaa en Mérudgift til Bøger og Hefter, og jeg tror nok, at et Børneblad udsendt af Sprogforeningen ledte min Vej ind i det danske Sprogs Mysterier. Med visse Mellemrum kom der her som Opgave en Stil, hvor Fliden blev belønnet med en Bogpræmie. For Eks. A. D. Jørgensens »Fyrretyve Fortællinger af Fædrelandets Historie«. At vi samtidig blev flittige Gæster i Sprogforeningens Bibliotek i en letforstaaelig Trang til at lære lidt mere om »det gamle Land«, hvor over Halvdelen af vor Slægt havde sit Virke, vil være indlysende.

Selve Nationalitetskampen rykkede hurtigt os Børn ind paa Livet, og paa de store Valgdage, hvoraf jeg husker 1908 og 1913, kunde Bølgerne nok gaa lidt højt, ikke mindst sammenlignet med de mere tamme Valgkampe efter Genforeningen. Spørgsmaalet var jo kort og godt: Tysk eller dansk. Efterslægten kan maaske have lidt svært ved at fatte den Spænding om disse Valg i en Landsdel, hvor dansk var i stort Flertal. Man maa dog huske, at der stemtes efter Skatteydelse, saaledes at et Par store Skatteydere i et Valgdistrikt meget vel kunde mønstre $\frac{1}{3}$ af Stemmerne, mens der var en lang, lang Hale af Skatteydere til den sidste Trediedel. Da der tillige stemtes ved Navneopraab, og mange var økonomisk afhængige af tyske Arbejdsgivere, kunde Udfaldet ofte være ret tvivlsomt. Vi Drengene fulgte jo godt med i disse Holmgange, og ind mellem Valgene var der nok andet at spekulere over. Der var først de to Sprog, og hvor to væsensforskellige Sprog mødes i et Grænseomraade, kan dette alene give Anledning til mange Pudsigheder, der — selvom de er nok saa fornøjelige — alligevel kan give Anledning til mere alvorlige Betragtninger. Festligt kunde det være, naar en Hjemmetysker eller »Jyllands-tysker« (tilflyttet nordfra) forsøgte sig i det tyske Sprog, men de værste Uhyrligheder serverede vel nok tyske Præster, naar de skulde forkynde Ordet paa dansk. Tysk »aa« udtaltes som langt »a«, og naar et Ord som »saadan« blev udtalt som Satan, kunde Menigheden nok se lidt desorienteret ud. Klassisk er de mangfoldige Fortællelser af en Provst i Aabenraa, og naar han forkyndte den maabende Menighed, at »Ordet blev Flæsk og boede iblandt os«, saa kunde Tilhørerne vel forstaa, at han havde oversat det tyske »Fleisch« (Kød) til Flæsk, men Andagten var jo ligesom gaaet lidt tabt. Eller hvad mener man om følgende Stykke af en Ligtale: »Nu ligger hun her paa sin Bare (Baare), lader os stoppe vore Sokker (Sukke) og betragte hende Ende (Endeligt), den samme var sur.« Som et Modtræk og i Ønsket om at kunne høre Evangeliet forkyndt paa fejlfrat dansk, blev der da ogsaa oprettet en Del Frimenigheder, dog ikke uden stærk Modstand fra de tyske Myndigheder. Indrømmes maa dog, at disse tyske Præster ialtfald gjorde et ærligt Forsøg paa at tale til Befolkningen i dens eget Tungemaal modsat de offentlige Kontorer og Retten, hvor Sproget var tysk til stor Gêne for de mange ældre, der ikke havde lært tysk. Og man vil ogsaa forstaa, at naar vi større Børn sang eller nynnede: »Modersmaal er vort Hjertesprog, kun løs er al fremmed Tale«, saa var det ikke blot for den kønne Sangs Skyld, men tillige som en indædt Protest mod Fremmedherredømmet her i vor Landsdel.

Som vi Børn blev større, kunde vi heller ikke undgaa at lægge Mærke til de mange Baand, der udover Modersmaalet knyttede os til Landet Nord for Kongeaen. At kulturelle Foreninger og Institutioner som Foredragsforeninger og Forsamlingshuse, var oprettet og blev drevet efter dansk Mønster, kunde næppe undre, men ogsaa rent fagligt og produktionsmæssigt var vore Organisationer bygget op efter Forbilleder fra det gamle Land, ikke mindst vore Landbrugs- og Mejeriorganisationer. Landbrugskamret i Kiel søgte af al Magt at faa disse Foreninger og Sammenslutninger ind under sine beskyttende Vinger, men ved selv at uddanne og aflønne Konsulenter, afvistes ogsaa her den tyske Paavirkning. Jeg mindes

endnu den store Landsudstilling i Hannover i 1913, hvor de sønderjydske Mejerier fra en Ende af besatte alle Førstepladser og saaledes i Praksis understregede Forskellen mellem dansk og tysk Mejeribrug. Paa alle Fronter, politisk, kulturelt og økonomisk havde Danskheden saaledes i Praksis bevist »Denne Hjemstavn er vor«, og paa det store Aarsmøde i Haderslev lige før første Verdenskrig kunde henvendt til Tyskerne Stillingen gøres op med Hostrups stolte Ord:

*Du kan vel kro dig af Døgnets Kaar
og Sejre, de har dig skabt,
men du kæmper en Kamp imod tusinde Aar
og i den har du visselig tabt.*

Og dog syntes selve Muligheden for en Genforening i disse tunge Dage op til den første Verdenskrig saa fjernt som nogensinde. Som Europas stærkeste Militærmagt stod det store tyske Rige tilsyneladende saa stærkt som aldrig før. Under Statsborgerskab i dette mægtige Land, hvor Valgsproget var: Magt er Ret, syntes Genforeningshaabet at blegne, ikke mindst i disse Dage hvor sønderjydske Mænd gik med i den første Verdenskrig.

Hvem der har oplevet disse uheldssvangre Dage glemmer dem aldrig, disse lange Rækker af Mænd og Unge med deres Paarørende, grædende Kvinder og Børn tagende Afsked med Mand og Far, maaske for stedse. Kvinder løbende hulkende og hændervridende efter det bortkørende Tog, som om denne Meningsløshed endnu kunde standses i sidste Øjeblik. Hvor er Krig dog modbydeligt.

Det blev ingenlunde ved disse første Indkaldelser, og i disse fire, lange Aar blev Sønderjylland et Land med faa Mænd. Efterhaanden som Krigen trak i Langdrag afholdtes med kun faa Maaneders Mellemlum nye Sessioner. Folk, som før var kendt uegnet til Soldatertjeneste, maatte nu trække i Trøjen og helt unge syttenaarige fulgte Trop, Bunden blev skrabet.

Tungest følte vel Vilkaarene for de tilbageværende. Med Knaphed paa alt maatte Hjemmet holdes paa Fode, hvortil kom den stadige Uvished om de Paarørende ude paa de mange Fronter. Jeg skal ikke her forsøge at beskrive under hvilke Forhold og Afsavn, sønderjydske Kvinder i disse tunge Aar opretholdt Hjemmene, vi der var med i Krigen bar vel trods alt ikke den tungeste Ende.

1918 — Kolossen syntes at vakle, og eftersom Aaret gik paa Hæld, gik »Das grosse Vaterland« sin Opløsning imøde. Arbejder- og Soldatterraad blev oprettet efter kommunistisk Mønster, og da det røde Flag hejstes paa Marinestationen i Sønderborg, nikkede Folk til hinanden: »Nu mangler der kun det hvide Kors«. Paa det store Fællesmøde i Aabenraa i November blev det vedtaget af den tyske Rigsdag at kræve Statsborgerforholdet til Tyskland opløst samtidig med, at man bad Danmark modtage Sønderjylland. Fattig og hærget var Landsdelen efter disse fire Aars Krig, Sorgen over 6000 faldne knugede Hjemmene, men forude skimtedes Genforeningen med Danmark, og Sindsstemningen her i Sønderjylland kunde vel ikke komme til Udtryk i smukkere Form end med Terje Vigers Ord:

*Stort jeg mistet, men stort jeg fik,
bedst var det kanhænde, det gik som det gik.
Og saa faar Du ha' Tak da Gud.*

V

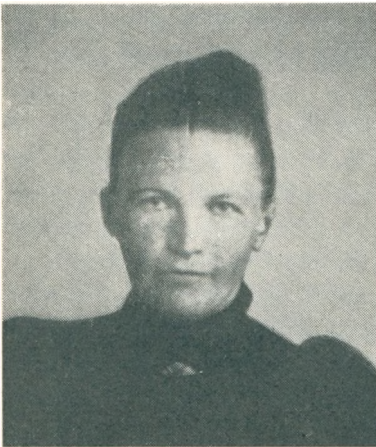
Jens Christian Lund

født d. 10. Oktober 1866 paa Maltbæk Mark i Malt Sogn. Død d. 17. Januar 1877 — 10 Aar gammel paa Krogstrup Mark i Skrave Sogn.

VI

Andreas Petersen Lund

født den 29. Maj 1869 i Krogstrup. Død den 11. Marts 1885 i Krogstrup — 16 Aar gammel.

VII

Magdalene Lund

født 19. Maj 1871 i Krogstrup, Skrave Sogn. Døde i Rødning den 4. September 1899. Hun var gift med Arbejder *Jens Andersen From*. — De blev viet i Rødning den 23. November 1893. Magdalenes Død i saa ung Alder skyldtes en ond-

artet Tuberkulose, som hun paadrog sig et Sted, hun tjente. — I Ægteskabet var der 2 Børn: A)—B).

A) *Laurids Thomsen From*, født i Rødning 8. Juni 1894, død 11. Juni 1894.

B) *Poul From*, født i Rødning 19. Februar 1898, død 24. September 1898.

Marie Sophie Lund

født den 20. April 1873 i Krogstrup, Skrave Sogn i Haderslev Amt. Død 14. September 1941 i København. — Hun var gift med *Anton Michal Jensen Gabs*, født den 17. Juni 1876 i Herning.

Marie kom som ung Pige til Nørre Jylland og var efter Brylluppet bosat nogle Aar i Viborg, men flyttede siden til København. Marie havde et varmt Hjerter for sin Hjemegn, som hun ofte besøgte ved Rejser, og da det gjaldt Sønderjylland den 10. Februar 1920, var hun med og gav sin Stemme for vort gamle Land. Hendes Mand Anton Gabs var i en Meneskealder ansat ved Frederiksberg Metalvarefabrik, og ved sin store Dygtighed avancerede han hurtig opover til de højeste Stillinger, helt til Driftsbestyrer, en Stilling han beklædte i mange Aar, indtil Alderen meldte sig. — I Ægteskabet 3 Børn: A)—C).

A) *Antonia Gabs*, født den 3. December 1897 i Viborg. Gift med Pastor *Olaf Svane*, født 30. September 1893 i Hjerminde, bosat i Højbjerg pr. Rødkjærsbro. — I Ægteskabet 1 Barn:

1) *Gunnar Olaf Svane*, født i København den 25. September 1927, Student fra Ribe Katedralskole 1945 og mag. art. fra Københavns Universitet 1950 i slaviske Sprog med serbokroatisk Sprog og Litteratur som Speciale. Har været Undervisningsassistent hos Professor Karlgren i København. I 1954 tog han Ansættelse som Lektor i skandinaviske Sprog og Litteraturer ved Universitetet i Ljubljana i Jugoslavien, hvor han ogsaa har meget at gøre med at fortælle om Nordens litterære Kultur, i Radio, Aviser, Tidskrifter og Bogforlag, man hungrer og tørster dernede efter at lære os heroppe at kende indefra. — Den 10. Oktober 1953 blev han i Højbjerg gift med mag. scient. *Svanhildur Jónsdóttir*, født paa Island den 24. August 1925. — I Ægteskabet 1 Barn:

a) *Jón Olaf Svane*, født den 21. August 1954 i København, døbt i Højbjerg.

B) *Maja Gabs*, født 18. September 1899 i Viborg. Gift med *Simon Hansen*, født 15. August 1890 i Holbæk. Stilling: Ingeniør og ansat i Ingeniørfirmaet Højgaard & Schultz. Bosat i København. I Ægteskabet 3 Børn: 1)—3).

1) *Kaj Hansen*, født 12. November 1919 i København, ansat hos I. G. A. Eichhoff Maskinfabrik's Salgsafdeling. Gift med *Ingeborg Hildegard Meyer*, født 2. August 1923 i Berlin—Charlottenburg.

2) *Ester Johanne Hansen*, født 24. Februar 1923 i København, død 14. November 1954 i Fredericia. — Vi i Slægten modtog Budskabet om hendes pludselige Død med Sorg, fordi vi her har mistet en god Ven, som paa flere Maader viste sin store Interesse for den Sag, der samler os. Paa Slægtsstævnet i Foldingbro, som blev holdt nogle Maaneder før hendes Død, holdt hun en Tale, hvor vi mærkede den varme Interesse og Kærlighed, hun havde til Slægten. — Velsignet være dit Minde —. Hun var gift med *Svend Boldrup Nielsen*, født 30. August 1921. Stilling: Togbetjent. — I Ægteskabet 2 Børn: a)—b).

a) *Nina Boldrup Nielsen*, født 8. Oktober 1947 i København.

b) *Hanne Boldrup Nielsen*, født 14. Juni 1951 i København.

3) *Gerda Hansen*, født 5. November 1928 i København. Gift med *Paul Gunnar Hansen*, født 11. Januar 1925 i Holeby. Stilling: Kabelmester, bosat i Kalundborg. — I Ægteskabet 1 Barn:

a) *Flemming Bo Hansen*, født 12. September 1951.

C) *Viktor Gabs*, født 5. April 1903 i Viborg. Stilling: Assistent. Gift med *Vibeke Krøger*, født 22. Marts 1920 i Nykøbing-Falster. Stilling: Fabrikinspektør. — I Ægteskabet 1 Barn:

1) *Elisabeth Krøger Gabs*, født 10. Maj 1950.

Johanne Lund

født 25. September 1875 i Krogstrup, Haderslev Amt, død 1. Maj 1946 paa Gram Sygehus, Haderslev Amt. Gift med: Landmand *Anton Olesen Eeg*, født 19. Juni 1872 i Jegerup, Haderslev Amt, død 15. December 1949 paa Lille Veum Hvilehjem, Brørup.

I Ægteskabet 8 Børn: A)—H).

A) *Sindet Kjestine Eeg*, født 31. Juli 1896 i Rødding, død 13. November 1927 paa Spangsbjerg Sanatorie pr. Esbjerg.

B) *Anna Kjestine Eeg*, født 27. August 1898 i Rødding, gift med Landmand *Johannes Peder Hansen*, født 12. December 1902 i Tranbjerg, Aare Sogn pr. Varde. Bopæl: Grærup pr. Oksbøl. — I Ægteskabet 4 Børn: 1)—4).

1) *Else Marie Hansen*, født 14. September 1925 i Tranbjerg, Aare Sogn pr. Varde. Gift med Arbejdsmand *Jørgen Christian Jacobsen*, født 30. August 1912 i Sdr. Bork. Bopæl: Brøndum pr. Guldager. — I Ægteskabet 1 Barn: a).

a) *Knud Jacobsen*, født 11. Januar 1947 i Rousthøje, Grimstrup Sogn.

2) *Alfred Hansen*, født 12. Februar 1927 i Rousthøje, Grimstrup Sogn, død 9. August 1927 i Rousthøje.

3) *Mary Hansen*, født 27. August 1929 i Rousthøje, Grimstrup Sogn. Gift med Landmand *Jørgen Bolvig Sørensen*, født 29. September 1924 i Rousthøje, Grimstrup Sogn. Bopæl: Rousthøje pr. Varde. — I Ægteskabet 1 Barn: a).

a) *Lissy Bolvig Sørensen*, født 10. Marts 1949 i Rousthøje, Grimstrup Sogn.

4) *Agnes Hansen*, født 13. Maj 1931 i Rousthøje, Grimstrup Sogn. Gift med: Arbejdsmand og Postbud *Jens Chr. Harborg Jensen*, født 2. Maj 1926 i Vejrs By. Bopæl: Vejrs Strand pr. Oksbøl. — I Ægteskabet 1 Barn: a).

a) *Anna Grethe Harborg Jensen*, født 26. September 1953 i Vejrs Strand pr. Oksbøl.

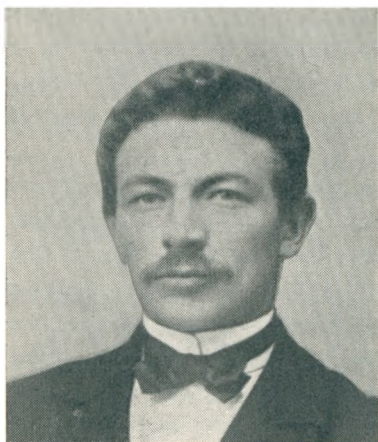

- C) *Thomas Eeg*, født 21. Maj 1900 i Københoved Skov, Skrave Sogn pr. Skodborg, død i September 1900 i Københoved Skov, Skrave Sogn pr. Skodborg.
- D) *Wilhelmine Henriette Eeg*, født 19. Januar 1903 i Københoved Skov, Skrave Sogn pr. Skodborg. Gift med Forretningsfører *Vagn Richard Jensen*, født 7. Februar 1902 i Aarhus. Bopæl: Overmarksvej 18, Kolding.
- E) *Thomasine Laurine Eeg*, født 10. September 1906 i Københoved Skov, Skrave Sogn pr. Skodborg. Gift med Murer *Jes Seeberg Møller*, født 15. Januar 1888 i Skodborg Skov, Skodborg Sogn. Bopæl: Mikkelsborg pr. Skodborg J. — I Ægteskabet 2 Børn: 1) — 2).
- 1) *Holger Eeg Møller*, født 10. Januar 1928 i Rødning, død ved Motorulykke 5. Juni 1948.
  - 2) *Niels Møller*, født 28. Oktober 1929 i Mikkelsborg, Skodborg Sogn. Stilling: Smed ved De danske Statsbaner.
- F) *Jenny Louise Eeg*, født 20. Juli 1909 i Københoved Skov, Skrave Sogn pr. Skodborg. Gift med *Elektriker Asmus P. Dellefsen*, født 11. December 1908 i Toftlund. Bopæl: Rødning. — I Ægteskabet 1 Barn: 1).
- 1) *Per Ervin Dellefsen*, født 7. Oktober 1943 i Sønderborg.
- G) *Else Marie Eeg*, født 24. April 1911 i Københoved Skov, Skrave Sogn pr. Skodborg. Gift med *Mekaniker Søren Bekker*, født 31. Maj 1909 i Fole. Bopæl: Hviding St., Sønderjylland. — I Ægteskabet 3 Børn: 1) — 3).
- 1) *Bent Bekker*, født 7. December 1930 i Jernvedlund. Stilling: Cyklemekaniker.
  - 2) *Andy Bekker*, født 9. December 1934 i Ribe. Stilling: Bagersvend.
  - 3) *Rita Laura Johanne Bekker*, født 14. September 1937 i Damhus pr. Ribe.
- H) *Clara Eeg*, født 6. Januar 1916 i Københoved Skov, Skrave Sogn pr. Skodborg. Gift med Frisørmester *Oscar Holger Hoffbeck*, født 3. Juli 1910 i Haderslev. Bopæl: Rødning. — I Ægteskabet 1 Barn: 1).
- 1) *Teddy Eeg Hoffbeck*, født 30. December 1942 i Rødning.

Om Johanne Eeg, født Lund, fortæller hendes Svigersønner samstemmende: Vore Hjem er præget af hendes Karakter og Egenskaber, som vi og alle, der kommer i vore Hjem daglig mærker. En udpræget Sans for store og smaa Ting — Orden, Renlighed og Flid, og af disse 3 Ting var hun ueftergivelig over for sine Døtre. Vi har aldrig set hende uden noget i Hænderne, og altid for andre.

Sorger, Modgang og Sygdom, som fulgte hende ustandselig fra 1916, da Manden blev indkaldt til tysk Militærtjeneste, og til hendes Dødsdag fik ingen Lov til at deltage i. For mange Aar siden fortalte hun en af Svigersønnerne, i en Samtale om hendes Barndomshjem, at hendes Far havde samme haarde Karakter over for sig selv og sine Børn.

Om Anton Olesens Eeg's Slægt kan fortælles, at hans Bedstefader var med i Krigen 1848—51. Paa den Tid blev Soldaterne kaldet ved Efternavn, han hed Olesen, men for at undgaa Forvekslinger tilføjedes deres Hjemstavns Kommune. Han var fra et Sogn i Nærheden af Grindsted, som hedder Eeg, og han blev saaledes kaldt for Olesen Eeg. — Efter Krigen bosatte han sig i Jegerup, og her kom han til at gaa under Navnet Olesen Eeg, og hans Børn blev ogsaa døbt med samme Navn. Nu i sidste Generation er Navnet Olesen helt forsvundet, de har kun et Efternavn, Eeg. — Paa denne Maade er et stort Antal Stedsnavne blevet til Efternavne, som nu videreføres i Slægterne.

X

Jens Christian Lund

født 25. December 1877 i Krogstrup, Skrave Sogn, død 28. Maj 1915 paa »Murholm« i Læborg Sogn i Ribe Amt. — Han var gift med *Else Marie Henriksen*, født 23. November 1879 i Brørup Sogn, død 4. Maj 1946.

I Ægteskabet 9 Børn: A) — I).

- A) *Thomas Lauridsen Lund*, født 1903 i Læborg, død 1903.
- B) *Thomas Henriksen Lund*, født 1904 i Læborg, død 1904.
- C) *Hedvig Kristine Henriksen Lund*, født 12. August 1906 i Læborg, gift 1926 med *Laurids Mortensen Jensen*, født 1. August 1902 i Tobøl, Føvling Sogn, har drevet Lastvognsforretning i Tobøl i 25 Aar. — I Ægteskabet er født 1 Barn, en Datter der døde som spæd.
- D) *Ole Henriksen Lund*, født 19. November 1907 i Læborg. Han er gift med *Bodil Madsen*, født 7. Juni 1912 i Tobøl, Føvling Sogn, bosat i Esbjerg, hvor de driver Mælk- og Brødforretning. — I Ægteskabet 3 Børn: 1) — 3).
- 1) *Else Madsen Lund*, født 13. Januar 1939 i Brørup.
  - 2) *Jørn Lund*, født 22. September 1943 i Brørup.
  - 3) *Kirsten Lund*, født 14. Februar 1946 i Brørup.
- E) *Anna Kirstine Henriksen Lund*, født 4. Marts 1909 i Læborg, gift med *Alfred Vestergaard Graversen*, født i Holsted 19. April 1916, ansat Ved E. og C. Hønsfoderfabrik i Esbjerg. — I Ægteskabet 1 Søn:
- 1) *Mogens Vestergaard Graversen*, født 7. August 1945 i Gern.
- F) *Alfred Henriksen Lund*, født 1910 i Læborg, død 1910.
- G) *Alfred Henriksen Lund*, født 4. Marts 1912 i Læborg, gift med *Sigrid Lundgaard*, født i Darum den 26. August 1911. Bosat i Aabølling, Føvling Sogn, hvor de har et smukt Husmandsbrug. Alfred har beklædt flere Tillidshverv i det offentlige, saaledes er han for Tiden

Medlem af Føvling Sogneraad, og i en Aarrække har han staaet som Formand for Husmandsforeningen. — I Ægteskabet 5 Børn: 1)—5).

- 1) *Lillian Lund*, født 28. September 1936 i Aabølling.
- 2) *Ruth Lund*, født 22. Januar 1938 i Aabølling.
- 3) *Niels-Erik Lund*, født 31. Oktober 1939 i Ribe.
- 4) *Elly Lund*, født 11. Februar 1941 i Aabølling.
- 5) *Jens Frede Lund*, født 27. Februar 1949 i Aabølling.

H) *Aage Henriksen Lund*, født 3. Marts 1913 i Læborg. — Efter udstaaet Læretid som Møbel og Bygningsnedker drev han selvstændig Forretning i Taarup paa Fyn i flere Aar, men opgav sin Virksomhed for at ofre sig for Indre Mission, hvor han nu er fast ansat som Missionær og er for Tiden bosat i Næstved. Han er gift med *Dinna Kiel*, født 10. September 1915 i Gestelev paa Fyn. — I Ægteskabet 6 Børn: 1)—6).

- 1) *Poul Henrik Lund*, født 31. August 1939 i Taarup.
- 2) *Gunnar Lund*, født 15. November 1941 i Taarup.
- 3) *Else-Marie Lund*, født 12. December 1942 i Taarup.
- 4) *Jens-Ole Lund*, født 26. Marts 1946 i Assens.
- 5) *Børge Lund*, født 18. August 1949 i Næstved.
- 6) *Karen Margrethe Lund*, født 4. Juli 1953 i Næstved.

I) *Marie Henriksen Lund*, født 13. Marts 1915 i Læborg, udlært som Damefrisør og driver som saadan en større Forretning i Aabenraa. Hun er gift med Repræsentant *Sigurd Pedersen*, født 9. Juni 1909 i Gaarslev. — I Ægteskabet 4 Børn: 1)—4).

- 1) *Birger Lund Pedersen*, født 19. Juni 1936 i Brørup, død 20. Maj 1937 i Aabenraa.
- 2) *Birte Lund Pedersen*, født 17. April 1938 i Aabenraa.
- 3) *Erik Lund Pedersen*, født 25. November 1941 i Aabenraa.
- 4) *Else Lund Pedersen*, født 24. Juni 1948 i Aabenraa.

Om sine Forældre skriver Datteren Hedvig Jensen:

Jens Lund var Landmand og overtog ved sit Giftermaal i 1902 sit Fødehjem i Krogstrup, men købte kort Tid efter Gaarden »Murholm« i Læborg Sogn, hvor han lagde sin Manddomsgerning, og hvor en Børneflokk paa 9 saa Dagens Lys. Han maatte desværre kæmpe mod en ordartet Sygdom, en Hjernesvulst, hvilket ogsaa førte til hans bratte og uventede Død i en Alder af kun 37 Aar. — Han unge Enke stod alene tilbage med 6 ukonfirmerede Børn i Alderen fra kun 8 Aar og til et Spædbarn paa 2 Maaneder. I 1916 solgte hun »Murholm« og købte et lille Hus i Brørup, og boede her til sin Død, i over 30 Aar. Ved Flid og Nøjsomhed klarede

hun alene, uden offentlig Hjælp sine Børns Opdragelse og Uddannelse paa en enestaaende dygtig og god Maade.

I Forbindelse med de Mindeord, som Hedvig Jensen har skrevet om sin Far og Mor, vil jeg gerne tilføje nogle Ord:

I min Barndom tilbragte jeg en Sommerferie paa »Murholm«, og det har altid staaet for mig som en rig Oplevelse. Jeg saa nemlig da, hvor haardt Arbejde de havde paa Landet.

»Murholm« var paa ca. 50 Tdr. Land, mest mager og karrig Jord, som aldrig gav det store Udbytte, men derimod en Mængde Arbejde, og de hang flittig i fra tidlig Morgen til sen Aften. I den Tid, der var Udtynding og Lugning, var Else med hele Dagen, de smaa Børn og til og med Barnevognen var med ude i Ageren.

Eftersom jeg forstaar, maa »Murholm« være en meget gammel Gaard, paa gamle Kort staa Gaarden nemlig afsat. Bygningerne, som stod der, var ogsaa meget gamle, mindst ca. 200 Aar. Min Onkel Jens havde gjort et stort Arbejde med at forbedre Gaarden, bl. a. byggede han ny stor Lade og fik i det hele god Drift i Gaarden. Jeg maa ogsaa nævne de to smukke Heste (Russere), han havde. Besætningen var ellers paa ca. 8 Kreaturer og nogle Kalve. Den Sommer, jeg var der, begyndte den Sygdom, som siden gav Onkel en saa altfor tidlig Død.

Onkel Jens og jeg blev gode Venner, vi kunde sidde og snakke sammen om alt mulig, naar vi var ude at køre, enten det var til Vejen med Lam, eller vi skulde en Tur i Mosen, og engang havde vi ogsaa en Søndagstur til Rødding. — Hans tidlige Død har sikkert været et haardt Slag for Tante Else, som sad igen med en stor Børneflokk. Hun var en flittig og dygtig Kvinde, og jeg forstod ogsaa, at der boede noget i hende, som gik udover det almindelige Arbejdsliv. Hun fortalte mig, at i hendes Ungdomsdage havde hun gaaet paa Højskole, jeg tror, det var Odder, og hun sagde, at det havde været den bedste Tid i hendes Liv. Dette at hun havde Interesse for højere liggende aandelige Spørgsmaal, gjorde at jeg altid værdsatte hendes Personlighed højt. Det er ogsaa sandsynlig, at denne Karakteregenskab har været medvirkende til, at hun kunde staa alene, og paa en saa udmærket Maade kunde opretholde Hjemmet, saa det blev et godt Hjem for deres Børn.

Sidste Gang, jeg var paa »Murholm«, var i 1953; da jeg gerne vilde se det igen, bilede vi derud en Aften. Vi blev venlig modtaget af den nuværende Ejer og vist omkring. Efter Lynnedslag og Ildebrand i 1947 er der foretaget betydelige Forandringer, Straataget var erstattet med Tegel og Huset indvendig moderniseret, ligeledes Stalden. Men de dejlige Marker var der, — de var de samme.

XI

Kristiane Lund

født 24. Oktober 1879 i Krogstrup, Skrave Sogn, død 26. April 1939 i Skodborgskov.

Hun var gift med *Martin Pedersen Skøtt*, født 27. Januar 1880 i Skodborgskov. —

Han var Smed og havde en Del Aar Smedien i Københoved, senere købte han en Landejendom ved Skodborg Skov, han

deltog i den første Verdenskrig og faldt 16. August 1917 i Flandern i Frankrig. — Kristiane sad igen med en stor Børneflokk, og Gaarden som ogsaa skulde passes, men hun klarede begge Dele med stor Dygtighed, til Børnene blev Voksne. — I Ægteskabet 7 Børn: A)—G).

A) *Anne Katrine Skøtt*, født 1. August 1906 i Københoved. Gift med *Johan Wennermark*, født 17. December 1902 i Tyrstrup Sogn, Haderslev Amt. Bosat i Taarning ved Christiansfeld. — I Ægteskabet 3 Børn: 1)—3).

1) *Aage Wennermark*, født 25. September 1930 i Tyrstrup.

2) *Edith Wennermark*, født 2. November 1931 i Tyrstrup.

3) *Ruth Wennermark*, født 10. December 1937 i Tyrstrup.

B) *Magdalene Skøtt*, født 12. Maj 1908 i Københoved. Gift med Landmand *Georg Christian Hjorth*, født 30. Juni 1901 i Frihedsminde, Kundske Sogn, Bornholm. Bosat i Ibsker pr. Svaneke, Bornholm. — I Ægteskabet 4 Børn: 1)—4).

1) *Ragnhild Elisebeth Hjorth*, født 26. Juni 1932 i Johnstrup, Klemensker Sogn, Bornholm. Gift med *Marcus Christian Blem*, født 11. Marts 1926 i Aldesro, Olsker Sogn, Bornholm.

2) *Aage Martin Pedersen Hjorth*, født 24. Marts 1934 i Johnstrup, Klemensker Sogn, Bornholm.

3) *Tove Dalby Hjorth*, født 13. Juni 1937 i Johnstrup, Klemensker Sogn, Bornholm.

4) *Vagn Christian Hjorth*, født 30. Oktober 1941 i Johnstrup, Klemensker Sogn, Bornholm.

C) *Kjestine Marie Skøtt*, født 15. Juli 1910 i Brendstrup, Rødning Sogn. Gift med *Johan Kühne*, født 15. Maj 1904 i Skodborg. — Bosat ved

Østre Lindet, hvor de har en Landejendom. Slægten Kühne nedstammer fra Magdeburg og blev i Aaret 1366 tildelt Adelsbrev. Slægtens Vaabenskjold blev i 1937 tildelt Johan Kühne, og det hænger nu i hans Stue i Østre Lindet. — I Ægteskabet 3 Børn: 1) — 3).

- 1) *Erna Kristine Kühne*, født 9. Februar 1932 i Stenderup ved Rødding.
- 2) *Einar Kühne*, født 31. August 1937 i Stenderup ved Rødding.
- 3) *Leif Henning Kühne*, født 2. November 1946 i Stenderup ved Rødding.

D) *Peter Petersen Skøtt*, født den 8. Januar 1912 i Brendstrup, Rødding Sogn, død den 27. November 1917 i Skodborgskov, Skodborg Sogn.

E) *Helga Luise Skøtt*, født 28. April 1913 i Brendstrup, gift med *Niels Sørensen Lund*, født 6. Juni 1908 i Gram. Landmand, bosat i Hoptrup ved Haderslev. — I Ægteskabet 4 Børn: 1) — 4).

- 1) *Anna Tove Lund*, født 8. April 1933 i Hoptrup.
- 2) *Elvira Luise Lund*, født 2. Marts 1936 i Hoptrup.
- 3) *Børge Sørensen Lund*, født 4. April 1942 i Hoptrup.
- 4) *Gerda Vanda Lund*, født 20. Februar 1944 i Hoptrup.

F) *Martha Marie Skøtt*, født 13. December 1914 i Skudstrup. Gift med *Christian Nissen*, født 11. December 1910 i Skrave Sogn. Stilling: Murer og bosat i Skodborg. — I Ægteskabet 4 Børn: 1) — 4).

- 1) *Christian Martin Nørr Nissen*, født 26. April 1935 i Skodborg.
- 2) *Edith Nørr Nissen*, født 22. September 1938 i Skodborg.
- 3) *Gretha Krista Nørr Nissen*, født 20. August 1940 i Skodborg.
- 4) *Else Nørr Nissen*, født 29. August 1947 i Skodborg.

G) *Christian Jensen Skøtt*, født 1. November 1915 i Skudstrup Mark, Skodborg Sogn. Den 30. Oktober 1954 gift med *Helga Magretha Juhl*, født den 30. Oktober 1930 i Arrild, hvor Faderen er Mejeribestyrer.

ERINDRINGER FRA MIT BARNDOMSHJEM.

Fader og Moder blev viet 1906, samme Aar overtog de Smedien i Københoved pr. Skodborg. De var saa der i nogle Aar, hvorefter de overtog en Gaard i Brændstrup, som de igen solgte i 1914, og samme Aar den 1. April overtog de vores Barndomshjem i Skodborgskov. Fem Maaneder derefter udbrød Verdenskrigen 14—18, hvor Far straks blev indkaldt til Militærtjeneste i den tyske Hær. —

Vi husker tydelig endnu den Dag, da Trompeterne langs Vejene forkyndte Indkaldelsen. — Nu kom der en svær Tid for Mor, som stod ene med Gaarden og 7 smaa Børn. — Tyskerne tog Mælken, og Kørerne skulde afleveres, og hvis det blev

skønnet, at der blev leveret for lidt Mælk til Mejeriet, blev der gjort Husundersøgelse af det tyske Politi — men han opdagede ikke, at der stod Fløde til Kæring bag paa Komfuret. — Naar vi skulde slagte Gris, skulde der søges om Tilladelse og angives Vægten, men Grisen vejede altid i Virkeligheden det dobbelte af det, som vi opgav, blev saa Tilladelsen bevilget, skulde der altid afleveres et Stykke Flæsk, gjorde vi ikke det, var det ikke sikkert, vi fik Tilladelsen igen.

Hvad det kneb mest med var Tøj, men jeg mindes endnu den Glæde, der blev, naar der kom Pakke fra min Kusine Gudrun med Tøj, og Mor fik travlt med at sy, for det var ikke til at købe Tøj, og det, der var at faa, var lavet af Brændenælder, som vi Skolebørn samlede i Bundter for derefter at blive afleveret. — En Dag kom uventet en Soldat ind, Overraskelsen blev stor, da det var Far, men de smaa Søskende kunde ikke kende ham og løb ud, men de kom snart ind igen og spurgte ham: »Er du Far«, de kunde nemlig ikke kende ham, da Far havde faaet Fuldsæg. — Men Glæden blev kun kort, og Dagene blev talt mange Gange, saa var Tiden udløbet, og Far maatte afsted igen. Saa var det den 17. August 1917, der kom et Brev fra Faders Kammerat, som lød ordret:

Ærede Fru Skøtt.

Allerførst vil jeg gjøre mig bekendt med Dem. Mit Navn er P. Roost smedemester i Arrild, Deres kjære Mand Martin var min bedste Ven og beste Kamerad som jeg havde i Kolonnen, nu er vi jo ikke mere sammen »Guds Veie ere Urandsagelige.« Jeg beder Dem kjære Fru Skøtt naar De læser dette Brev ikke at lade Modet synke, og ikke falde heelt i fortvivelse. Det er jo en meget haard Prøvelse for Dem og det gjør mig meget ondt for Dem, men Herrn leder jo alt til det beste. Deres kjære Mand er i gaar den 16. Aug. død en rolig og hurtig Død. — Ære være hans Minde. — Han er død efter et Flyverangreb, og det være Dem til Trøst at Han slet ingen Lidelse har udstaaet Han var død paa Stedet, og desforuden er der død een Kamerat mere, og een er haardt saaret. — Idag er Han bleven lagt i Kiste og imorgen bliver Han begravet paa Moorseele Kirkegaard tæt ved Kortriyk i Flandern.

Det er jo eet stort Savn for Dem Kjære Fru Skøtt og for deres Kjære Smaa, men dersom de ikke forsager og henvender Dem til den rette Trøster saa skal det jo nok gaa. — Det er for mig ogsaa eet stort Savn og tilligemed haart at overbringe Dem dette Sorgens Budskab. — Dersom De vil have nærmere Enkeltheder at vide saa indbyder jeg Dem til at besøge mig efter Krigen dersom Gud vil at jeg skulde komme lykkelig hjem igjen. — Hans Efterladenskaber og den Offisielle Dødsanmeldelse faar De fra Kolonnen een af de første Dage.

En Venlig Hilsen til Dem og de smaa Børn

P. Roost, Sergent
Fuhrp. Kol. 743.
Feldpost 359.

Men trods Sorg og Savn maatte Livet leves videre. Jeg mindes Mor, hvor har hun gjort meget for os, jeg husker endnu de Juleaftener, vi havde der hjemme, med stort Juletræ og Jesusbarnet i Krybben og Hyrderne paa Marken, og vores gamle Lærerinde var hver Juleaften hos os, der var ingen Steder, Juleaften kunde være skønnere, naar vi Børn sang alle de dejlige Julesalmer. — Ligesaa, naar vi gik med hverandre ud for at binde Neg efter Aflæggeren, eller vi gik sammen for at hakke Roer, eller Tiden var os givet til at lege. —

Jeg husker endnu hver Grøftekant med de hvide Anemoner og hvert Hegn, hvor der var vilde Jordbær og Blaabær, som blev trukket paa Straa, — ak, jeg gaar gerne de Steder endnu. — Da vores yngste Broder efter Moders Død har overtaget Gaarden, ønsker vi, at vi endnu i mange Aar maa besøge den Plet, som vi har elsket saa højt.

Stenderup den 8. Januar 1955.

Kjesticne M. Kühne, født Skøtt.

XII

Frands Peter Lund

født 10. Marts 1882 i Krogstrup, Skrave Sogn, Haderslev Amt. — Gift med *Maren Marie Kirstine Feddersen*, født 26. Oktober 1881 i Brendstrup i Rødning Sogn. I Ægteskabet 7 Børn: A)—G).

A) *Anne Lund*, født 15. November 1905 i Rødning, gift med *Jes Bennetsen*, født 17. April 1905 i Vester Lindet v/ Rødning, Landmand og bosat i Vester Lindet. — I Ægteskabet 5 Børn: 1)—5).

1) *Maren Bennetsen*, født 7. September 1932 i Vester Lindet. Gift 25. April 1953 med Traktorfører *Lundgren Jacobsen*, født 8. Juni 1927 i Hulbæk. Bosat i Mollerup pr. Ørum, Sønderjylland. — I Ægteskabet 1 Barn:

a) *Ketty Bennetsen Jakobsen*, født 23. April 1954 i Mollerup.

2) *Marie Bennetsen*, født 7. September 1932 i Vester Lindet.

3) *Peder Bennetsen*, født 17. Maj 1934 i Vester Lindet.

4) *Frands Olav Bennetsen*, født 15. December 1935 i Vester Lindet.

5) *Gerda Bennetsen*, født 9. November 1945 i Vester Lindet.

B) *Kristian Thomsen Lund*, født 27. December 1907 i Gjerndrup, gift med *Johanne Pedersen*, født 26. Februar 1910 i Harreby i Hygum Sogn, bosat i Lille Darum ved Bramminge. — I Ægteskabet 2 Børn: 1)—2).

1) *Frands Peder Lund*, født 3. December 1939.

2) *Arne Maskov Lund*, født 3. Januar 1944.

C) *Bodil Kirstine Lund*, født 15. April 1911 i Gjerndrup, gift med *Thorvald Hundebøl*, født i Fole Sogn. Han er Landmand og bosat i Harreby i Hygum Sogn, Sdr. Jylland. — I Ægteskabet 6 Børn: 1)—6).

1) *Inger Kirstine Hundebøl*, født 13. Januar 1931, døde i 1951, hun var gift med Thomas Frandsen, bosat i Arnum, Sdr. Jylland. — I Ægteskabet 2 Børn: a)—b).

a) *Poul Erik Frandsen*, født 10. Januar 1950.

b) *Anny Frandsen*, født 22. Januar 1951.

2) *Maren Hundebøl*, født 24. August 1933.

- 3) *August Hundebøl*, født 12. Februar 1941.
  - 4) *Ester Hundebøl*, født 16. August 1943.
  - 5) *Elly Hundebøl*, født 25. April 1945.
  - 6) *Henry Hundebøl*, født 14. November 1947.
- D) *Marie Magdalene Lund*, født 15. Juli 1913 i Gjerndrup, gift med *Marinius Høegh*, født 30. Maj 1905 i Vitterup. Vognmand og bosat i Mulvad ved Bramminge. — I Ægteskabet 2 Børn: 1)—2).
- 1) *Henning Høegh*, født 15. August 1935.
  - 2) *Aage Høegh*, født 13. Marts 1939.
- E) *Inger Margrethe Lund*, født 27. Juli 1916 i Gjerndrup, gift med *Kristian Knudsen*, født 8. August 1913 i Thyregod, bosat i Vejle. — I Ægteskabet 4 Børn: 1)—4).
- 1) *Tage Knudsen*, født 26. Maj 1938.
  - 2) *Klara Knudsen*, født 28. Oktober 1941.
  - 3) *Birthe Knudsen*, født 7. Januar 1946.
  - 4) *Boye Knudsen*, født 5. August 1950.
- F) *Thomas Lauridsen Lund*, født 21. September 1918 i Gjerndrup, gift med *Edel Juhl*, født 21. Juli 1922 i Folding Sogn. Thomas overtog Farsgaarden i Tirslund, men har senere solgt den og har nu Svigerforældrenes Gaard i Foldinggaarde. — I Ægteskabet 2 Børn: 1)—2).
- 1) *Kai Lund*, født 5. Februar 1942.
  - 2) *Bent Lund*, født 10. Juni 1945.
- G) *Magnus Jensen Lund*, født 23. Juni 1921 i Tirslund ved Brørup, gift med *Marie Kirstine Sjøberg*, født 5. November 1925 i Løjt Sogn ved Aabenraa. Bosat i Sønderskov Mølle i Folding, hvor Magnus er ansat som Fodermester. — I Ægteskabet 4 Børn: 1)—4).
- 1) *Herlof Feddersen Lund*, født 8. November 1945.
  - 2) *Harry Sjøberg Lund*, født 24. Oktober 1948.
  - 3) *Erik Lund*, født 4. Februar 1950.
  - 4) *Henning Thomas Lund*, født 17. December 1954.

FRANDS PETER LUND:

Som den yngste af den store Børneflokk fra Krogstrup, er han ogsaa den eneste nulevende. — Det er derfor ogsaa naturligt, at han er blevet som et Centrum for Slægten, ja næsten som en Far for alle vi andre, som i en tidligere Alder mistede Far eller Mor. Onkel Frands har ogsaa netop den Lune og stille Fremtræden, som vi alle værdsætter saa højt hos ham.

I hans Beretning fra sin Ungdomstid ser vi, at han ogsaa fik prøve, hvordan det var at leve under det tyske Herredømme, og det var vel ogsaa en af Aarsagerne

til, at han bosatte sig Nord for Kongeaaen. Han blev gift med Maren Marie Kirstine Feddersen, de var kendte helt fra Barn af og gik sammen til Præsten, og det blev saaledes den store Ungdomskærlighed, som kom til at holde gennem et langt Liv, for hun blev hans trofaste Ven gennem hele Livet.

Sammen gik de til Livets store Arbejde, først paa Gaarden i Gjerndrup, som de havde en Del Aar, og siden derefter i Tirslund, altid i trofast Arbejde for Hjemmet. Det har været mangan tung Arbejdsdag for dem begge, for vi ved, at paa en Gaard falder der ogsaa et stort Arbejde for Konen.

Saa fik de ogsaa den Glæde at se, det bar Frugter, det blev ikke bare de bølgende Agre med gylden Korn, det blev ogsaa en lykkelig Familie med 7 Børn, der voksede op hjemme hos Far og Mor.

Ja, Aarene er gaaet og Børnene er ude af Reden, og Frands og Maren har nu sit lille Hjem i Brørup, hvor de lever sit stille Liv. Den 10. November 1955 er det 50 Aar siden, de blev gift, og alle Tegn tyder paa, at de ogsaa skal faa opleve denne store Højtidsdag. Men den største Dag i deres Liv vil altid være den Dag, de var med og stemte Sønderjylland hjem til Danmark. — Det er rørende at høre dem fortælle om denne Oplevelse: Overalt, hvor de kom, blev de modtaget med Flag og Blomster, og Musikorkestre var mødt frem ved Stationerne. Og da selve Afstemningen var overstaaet, blev der holdt festlige Samvær i Forsamlingshusene, med Beværtning, og der blev sunget og holdt mange Taler for den store Dag. — Hvad der rørte sig i deres Hjerter kan vel ikke beskrives, men vi forstaar, at det var Glæden over Sønderjylland, deres Hjemland, som atter var forenet med vort gamle Fædreland.

Frands Lauridsen Winding

født 18. November 1837 i Malt Sogn, død 6. Juli 1902 i Vejen.

(Søn af Laust Thomsen i Maltbæk, se Side 33)

Købmand i Vejen

Christiane Carlline Dalgas

født 11. April 1850 i Vorbasse, død 5. Juli 1937 i Vejen.

Viet den 26. Februar 1869 i Vejen Kirke.

I Ægteskabet 12 Børn: I.—XII.

- I. *Laura Serina Winding*, født 15. April 1870 i Vejen, død 28. Maj 1870 i Vejen.
- II. *Ane Marie Winding*, født 22. September 1871 i Vejen, død 28. Maj 1910 i Gjesten.
- III. *Laurids Christian Winding*, født 21. Juni 1873 i Vejen (formodes druknet, Sømand).
- IV. *Niels Christian Winding*, født 2. April 1875 i Vejen, død 7. December 1951 i Seest. — En Del Aar havde han Slagterforretning i Kolding, men flyttede til Seest, hvor han var Mælkehandler. — Han var gift med *Marie Hørlych*, født 11. Januar 1878 i Hammelev Sogn, død 30. Marts 1949 i Seest. — I Ægteskabet 6 Børn: A)—F).
A) *Maren Hørlych Winding*, født 5. Januar 1902 i Kolding.
B) *Franciska Christiane Winding*, født 28. Juni 1903 i Kolding.

- C) *Laurids Winding*, født 15. Marts 1906 i Kolding, død 30. Juli 1954 i Kolding.
- D) *Betty Rigmor Winding*, født 22. Marts 1908 i Seest.
- E) *Laura Winding*, født 28. November 1911 i Seest, død 27. November 1924 i Seest.
- F) *Klara Winding*, født 11. August 1918 i Seest.
- V. *Carl Peter Winding*, født 11. April 1877 i Vejen. Købmand i Oksbøl i over 20 Aar og flyttede derfra til Varde, hvor han nu er bosat. Han var gift med *Margrethe Christensen*, født 19. December 1884 i Kjelst, Billum Sogn, død 3. December 1932 i Varde. — I Ægteskabet 4 Børn: A) — D).
- A) *Laura Winding*, født 21. Marts 1909 i Oksbøl.
- B) *Kirstine Winding*, født 15. December 1910 i Oksbøl.
- C) *Elly Winding*, født 25. November 1913 i Oksbøl.
- D) *Inger Winding*, født 17. Maj 1923 i Varde.
- VI. *Ane Serine Winding*, født 16. September 1878, død samme Dag.
- VII. *Ane Serine Winding*, født 11. August 1879 i Vejen, død 17. Oktober 1927 i Aarhus.
- VIII. *Thomas Viggo Winding*, født 23. September 1881 i Vejen. Han er udlært Konditor, som ung sejlede han en Tid som Skibsbager. I 1904 tog han Ophold i Amerika, hvor han først arbejdede ved sit Fag, det blev imidlertid for varmt for ham, og han købte sig en Farm og fortsatte som Farmer i mange Aar, han lever nu af sine Midler og er bosat i Tacoma, U.S.A.
- IX. *Magdalene Margrethe Winding*, født 1. December 1883 i Vejen, død 26. Juli 1936 i Aarhus. Hun var gift med Barber *Carl Stapelfeldt*, født 2. April 1876 i Fredericia, død i Aarhus 1941. — Stapelfeldt havde Barberforretning i Frederikshavn en Del Aar, derefter i Aarhus og Aabyhøj. — I Ægteskabet 7 Børn: A) — G).
- A) *Karen Margrethe Stapelfeldt*, født 20. Marts 1910 i Frederikshavn.
- B) *Knud Viggo Stapelfeldt*, født 24. December 1913 i Frederikshavn.
- C) *Lillian Stapelfeldt*, født 26. September 1917 i Frederikshavn.
- D) *Frands Robert Stapelfeldt*, født 7. Juli 1920 i Aarhus.
- E) *Hans Henning Stapelfeldt*, født 5. Februar 1922 i Aarhus.
- F) *Ellen Marie Stapelfeldt*, født 18. September 1925 i Aabyhøj.
- G) *Aase Elisabeth Stapelfeldt*, født 9. Januar 1930 i Aabyhøj.

- X. *Betty Sofie Winding*, født 21. Juni 1886 i Vejen. — Hun har været Jordemoder fra 1913 til 1952, altsaa i 39 Aar, de sidste 20 Aar i Oksbøl. — Det har været et langt Liv i Pligtroskab, og en samvittighedsfuld Gerning som fortjener den største Anerkendelse. — Vi i Slægten vil takke hende, fordi hun ved sin store Interesse har været med til at bevare Slægtens Minde.
- XI. *Gudmund Valdemar Winding*, født 16. Marts 1889 i Vejen, Stilling: Cigarmager, bosat i Vejen. Gift med: *Mette Kathrine Nielsen*, født 14. September 1890 i Greis. — I Ægteskabet 1 Barn:
A) *Tage Winding*, født 15. August 1919 i Vejen, gift med *Eva Roed*, født 15. April 1924 i Herning. — I Ægteskabet 2 Børn:
1) — 2).
1) *Hanne Roed Winding*, født 27. Januar 1944 i Herning.
2) *Erik Roed Winding*, født 13. April 1950 i Herning.
- XII. *Reinholdt Tolvtevar Winding*, født 13. December 1891 i Vejen, Købmand, driver som saadan en Forretning i Horsens. Gift med *Jessy Martha Mortensen*, født 3. December 1903 i Løsning Sogn. — I Ægteskabet 1 Barn:
A) *Erik Winding*, født 31. Juli 1934 i Horsens.

ERINDRINGER FRA MIT BARNDOMSHJEM.

Som ganske ung kom Far i Købmandslære hos en Købmand Petersen, Nissumgaard, hos ham var han i 2 Aar, fra 1. Maj 1852 til 1. Maj 1854. Derefter var han hos en Købmand Obeling i Kolding fra Maj 1854 til 25. Juli 1855, saa var han udlært. — Derefter var han Kommis i Haderslev, hvor længe ved jeg ikke, derfra rejste han saa til Vejen og begyndte Forretning der, først i en gammel Bygning. Men der trængtes snart til mere Plads, og han købte da ca. 1 Tdr. Land og byggede her i 1862 vort Fødehjem. Det blev bygget i flere Etaper, saaledes blev Stuehuset med Butik bygget først, senere købte han mere Jord og byggede Udhuse, Gaarden blev kaldt »Trindvang«.

Fader var en streng Mand og led undertiden af Melankoli, han havde Sukker-syge i mange Aar, og det gjorde jo ikke Humøret bedre. — Vi blev sat godt til Arbejde, for Far sagde: »Den bedste Arv man kan give Børn er at lære dem at arbejde«. — Men vi fik Penge for at luge Roer og den Slags, dem fik vi i vor Sparebøsse, saa havde vi dem at give Julegaver for. — Foraar og Efteraar, naar den Rejsende i Manufaktur kom, fik vi Piger Lov til at udtage, hvad vi helst ville have til en ny Kjole.

Vi havde altid en festlig Jul. Fader lavede omtrent til hver Jul et lille Lotteri og hvor vi alle, ogsaa Folkene, maatte trække fem Gange. Nitterne betød et Æble, ellers var der forskellige Ting fra Butikken, som vi saa kunde bytte indbyrdes eller i Butikken, bagefter spillede vi Kort om Pebernødder. — En Juleaften fandt Far paa at drille Karlen, hans Julegave, som bestod af et 10 Kr. Guldstykke,

gemte Far under Vingen paa Juleenglen i Træets Top. Karlen ledte efter Gaven, som Far sagde var paa Træet, men tilsidst blev han fornærmet og sagde, at der bestemt ingen Gave var til ham, men da Moder gjorde ham opmærksom paa den lille Pakke, og han fik Indholdet at se, blev Humøret højt. — Det var en stor Gave dengang, men han havde tjent dem i flere Aar. Som Regel havde mine Forældre sine Folk i flere Aar, men de blev efter Datidens Forhold godt behandlede. Hvis vi Børn var uartige mod dem, og de sagde det til Mor, fik vi Klø for det. Far var den, der gav den største Pige- og Karleløn i Sognet, og hvis de i vaade Somre maatte arbejde i Marken med Kornet om Søndagen, fik de altid noget ekstra for det. —

Somme Tider, naar Far var oplagt dertil, spillede han for os paa Harmonika, og vi dansede til, undertiden kom Nabobørnene over og dansede med. — Moder var altid den første om Morgen og den sidste om Aftenen. Jeg kan huske, vi lavede Smør og Ost selv, bagte baade Rugbrød og alt andet, naar vi slagtede Køer og Grise, havde vi Slagter, men blev der slagtet en Kalv eller et Lam, klarede Mor det selv. Ja, Mor havde meget at gøre, hun vilde ligesom Far have Orden over alt, vi Børn havde hver nogle Ting, vi skulde gøre før eller efter Skoletid.

Fader vilde gerne drille lidt, han var i Sogneraadet i flere Aar, naar de saa kørte hjem fra Sogneraadsmøder, som blev holdt paa Fattiggaarden en Mils Vej fra vor Bolig, lod han Gaardmændene køre først fra Gaarden for saa at køre forbi dem alle, han havde nemlig et Par raske Russere, som Gaardmændene i Førstnningen kaldte for Killinger, men de store Heste kunde ikke holde til det Tempo, som Russerne satte op.

Faders Fødselsdag var altid festlig, da kom som Regel begge hans Brødre, saa længe de levede, undertiden ogsaa nogen af Søstre og deres Mænd. —

Betty Winding.

FRANDS LAURIDSEN WINDING.

Som den næstældste Søn af Laust Thomsen og Ane Marie Frandzdatter var han en kendt Personlighed indenfor Slægten. Det, vi først lægger Mærke til er, at han bærer Navnet Winding, som var Moderens Slægtsnavn, og vi hør tidligere lagt Mærke til, at ingen af Børnene bærer Faderen Laust Thomsens Efternavn, men den Slags forekom meget før i Tiden, da der ikke var saa faste Regler for Navne. — Han blev i 1869 gift med Christiane Carlline Dalgas, hun var født i Vorbasse og er af den landskendte Dalgasslægt, Faderen Christian Dalgas ejede »Skjødebjerggaard« i Vorbasse, den var paa 700 Tdr. Land. Han var Søn af Godsejer og Kammerraad Dalgas til Godset »Aldebertsminde« ved Vejle.

Som unge bosatte de sig i Vejen, og her blev saa deres Hjem igennem alle Aar. — Da jeg var Dreng, besøgte jeg engang Stedet, det kan have været omkring 1908, jeg havde været en Sommer i Sønderjylland, og paa Hjemvejen rejste jeg sammen med Bedstemoder, vi var et Par Dage i Københoved hos Kristiane og Marthin. Skøtt, derfra rejste vi saa op til Vejen, hvor vi ogsaa var et Par Dage.

Der laa en vis Patina og Romantik over det gamle Hjem, en trelænget Bondegaard og i den midterste var Butikken, det var saadan i gammel Stil med hvidt Sand paa Gulvet. — Jeg husker ogsaa, at Far ofte fortalte om, naar han som Dreng besøgte sin Onkel, det kunde jo være forskellige smaa Oplevelser, men jeg husker ogsaa, at han fortalte, at der stod en vis Respekt om Winding, og der skulde være god Orden overalt. Saaledes skulde den store Gaardsplads, som var brolagt, altid være ren og luget for Ukrudt og Græs, og det var der jo meget Arbejde med, men i Orden skulde det være.

I mange Aar kom Frands Winding ogsaa meget sammen med sin Broder Thomas, som ofte kom paa Besøg, men saa var det ikke altid, at Winding fik gjort Genvisit til Krogstrup. Saa var det en Dag, som Thomas sagde: »Nu har vi været her saa mange Gange, og du har ikke besøgt os, saa nu kommer vi ikke mere.« Da der nu var gaaet en passende Tid, forstod jo Winding, at det nu var Alvor, og da varede det heller ikke saa længe, før der blev gjort en Tur istand til Krogstrup. — Ja, der er nok mange Minder, der knytter sig til den gamle Købmandsgaard i Vejen, hvor en stor Børneflokk i Tidens Løb voksede op. — Da Frands Winding døde, fik min Far en lille Erindring efter ham, en Porcelænsvase, som altid havde staaet paa hans Kontor og fyldt med Cigarer til Kunderne, naar de kom ind for at betale, eller kanske for at faa en Passiar om de Problemer, som dengang var aktuelle. Denne Vase er nu i min lille private Samling, desuden fik jeg ogsaa nogle gamle udenlandske Mønter, for da Vejen jo laa nær Grænsen, kom der ofte omvandrede Handelsmænd Syd fra i Butikken, saa det hændte ikke saa sjælden, at der var fremmede Mønter i Kassen, og disse blev saa taget fra.

Efter som Tiden er gaaet, er der ogsaa sket Forandringer der, da jeg i 1954 var paa et kort Besøg der, var de tre Bygninger omdannet til Lejligheder, saaledes saa det nu gav Plads for flere Hjem. Men den ene Fløj ejes og beboes endnu af Slægten, Sønnen Gudmund og hans Kone Kathrine. —

SLÆGTENS NAVNE.

Vi nærmer os Afslutning af Bogen, og mange vil kanske nu og da kaste Tankerne tilbage til de mange Generationer, og vil sikkert heller ikke undgaa at finde de kendte Navne igen fra Slægt til Slægt. — Igennem mange Hundrede Aar var det Skik og Brug, at de 2 ældste Sønner og de 2 ældste Døtre blev opkaldt efter Bedsteforældrene, det hørte med til Ærbødighed, og man saa vel ogsaa deri, at de enkelte Personer paa denne Maade ligesom levede videre i Slægten. — Der er ingen Tvivl om, at denne Skik i høj Grad har medvirket til at holde Slægten sammen, den røde Traad var mærkbar, og er det fremdeles helt til vor Tid. Derfor kan man ogsaa snart mærke, om man er paa hjemlig Jord, naar man søger lidt i Slægten.

Desværre er denne Skik nu ved at ophøre ogsaa indenfor vor Slægt, selv Navnet Thomas, som vi finder igen i hvert eneste Slægtsled, er nu meget vanskeligt at finde i de sidste Led. — Hvis vi var opmærksom paa den Betydning, det har

for Bevarelse af Slægten som Slægt frem i Tiden, var der maaske en Mulighed for, at vi atter gik over til den gamle Opkaldelsesskik. Der er gammel ærerig Tradition at bygge paa, og den Aand og Pietetsfølelse, som vore Forfædre havde for sin Slægt og for den Egn, de beboede, har vi meget at lære af. — Vi maa ikke blive saa »moderne«, saa vi glemmer den Jord, hvorfra vi kom. —

OPTEGNELSER FRA SKRAVE SOGN:

Skrave Sogn har været Anneks til Rødding i 400 Aar, siden 1. April 1904 eget Sogn med egen Præst. Sagnet fortæller, at Kirken er bygget af Dronning Dagmar, Kirkeklokken bærer følgende Indskrift i Oversættelse fra Latin:

*»Hil Dig, Maria, Du Benaadede«
i det Aar ved Pinse.*

Krogstrup har i gamle Dage kun haft en Gaard, i 1542 nævnes en Jep Matzeu som Ejer af den. Gaarden brændte i 1801 og blev da udparceleret, i en Beskrivelse fra Aaret 1838 er der 4 Gaarde og 1 Kaadnersted. I Midten af forrige Aarhundrede var der meget Hjemmearbejde i Skrave Sogn. Det var Træarbejde, dels til eget Brug og dels til Salg. Ved Huse og Gaarde saa man store Ophobninger af Træ fra Sognets Skove. Dette Arbejde drev man nærmest som Husflid, men hos Indsiddere og Arbejdere drev man det ogsaa som Erhverv. Med dette Træarbejde kørte man saa til Marked i Holsted, Ribe og Varde, hvor det fandt rivende Af sætning og bragte god Fortjeneste til Hjemmets Arne. — Som en Modsætning til vor Tid kan nævnes, at omkring 1790 kostede en god Ko 5 Daler kurant. Penge havde man i den Tid ikke mange af, men det hele reguleredes jo, uden at man brugte megen Mønt. Bønderne i Skrave maatte hvert Aar ved Fastelavnstid aflevere Tiende til Rødding Præstegaard, den bestod af 162 Tønder og 5 Skæpper Rug, af dette Kvantum fik Degnen 12 Tønder og 2 Skæpper.

OPTEGNELSER FRA RØDDING:

Det vil være kendt, at det meste af Danmark har været dækket af store Skove, saadan var det ogsaa i Sønderjylland.

Fra Lillebælt og til Vesterhavet strakte sig den store Farrisskov Landet over. Nu er der kun her og der nogle Rester tilbage, lidt ved Rødding, Jels og Gram og saa videre. At der har boet Mennesker her i denne Tid, har vi flere Beviser for. — Den Bæk, som løber gennem Rødding, og som nu er overdækket, har i fordums Tid været betydelig større. Den har sit Udspring fra Jels Sø og passerer Skodborg og Langetved og Hjerting, hvor den optager Rødding Bæk, herfra gaar den saa i forskellige Retninger Vest paa, indtil den optages af Nipsaaen ved Ribe. Der har altsaa været en Slags Forbindelse med Kysten og Havet.

Paa begge Sider af de her nævnte Vandløb sees Mængder af Gravhøje, som vidner om, at her har Oldtidens Folk boet og færdes, og det er sandsynligt, at dette

Vandløb har været den eneste og letteste Maade at komme ind i Landet paa. Med den Tids slanke og smaa Skibe har de kunnet sejle helt ind til Rødding. Byen kaldtes i Førstningen »Rything«, hvilket kommer af »ryddet«. Det betyder altsaa en ryddet Plads. Siden blev den kaldt for Rotting, som saa atter er blevet til Rødding.

Eftersom at Dele af de store Skove er blevet ryddet, har Nybyggerne slaaet sig ned, og vore Forfædre maa faktisk regnes helt fra den Tid, da Landet blev taget i Besiddelse. — De Stenøkser, som Thomas fandt paa Markerne ved Rødding, er netop fra den Tid. Og naar de ligger her paa mit Skrivebord, synes jeg, de ofte sender Tankerne paa Flugt til fjerne Tider. Og for et forunderligt holdbart Materiale, Flint har været. Efter mange Tusinde Aars Forløb er de i Dag lige fine, vel har de faaet mange Saar af Plovjernet, men det fortæller kun om de mange Slægter, som i Tidernes Løb har faaet dem ind i Harve eller Plov, indtil de en Dag renvasket af Regn og Sol bliver samlet op af en af Slægten, en Thomas.

Og hvad har saa ikke Sønderjylland maattet gaa igennem i Tidernes Løb som Følge af dets geografiske Beliggenhed, af Krige, Intriger og af Plyndringer fra fremmede Tropper, som skulde op i Kongeriget til et eller andet krigersk Formaal. Saaledes fortælles, at da den svenske Konge Karl Gustavs Soldater i Aaret 1659 kom fra Polen og drog skændende og brændende igennem vort Land, greb Folket til Nødværge. Derom haves Efterretninger fra hele Nordslesvig.

Saaledes havde Røddingpræsten Anders Pedersen og Skodborgpræsten Jørgen Johan Thøring samlet en stor Skare modige Folk fra By og Omegn for at imødegaa Fjenden. Da en Trop ad den gamle Landevej Syd fra nærmede sig Rødding, tog Præsterne med deres Folk Stilling Sydvest for Røddinggaards Skov kaldet Hoved. Derfra skød de paa de forbigående Tropper. Svenskerne gjorde straks Front og fyrede igen, og efter en kort Kamp laa Røddingpræsten med flere paa Valen, medens de øvrige af deres Stridsmænd flygtede bort. Præstens og de andres Lig kastede Svenskerne i en Lergrav. Rødding By blev plyndret, Præstegaarden og det meste af Byen afbrændt. Præsten fra Skodborg var ogsaa blevet saaret, han flygtede til Ribe, hvor han døde 3 Dage efter Slaget. Ved Ribe var der forsamlet henved 3000 Flygtninge, og der herskede stor Nød blandt dem. Den Lergrav, hvori de faldne var kastede ned, kaldtes siden »æ Præstkild«. Da jeg i 1952 besøgte Stedet, var der rejst en Mindesten med følgende Inskription:

*»Her vog Sværdet Præsten Hr. Anders Pedersen i
Ufredsaaret 1659.«*

KONGEBESØG I RØDDING.

Det var af stor Betydning for Rødding, at Højskolen kom, der blev et mere rigt pulserende Liv over Byen, allerede det første Aar, da Skolen blev oprettet, havde den den 14. September Besøg af Kong Kristian den Ottende og hans Dronning Karoline Amalie. Majestæterne ankom til Rødding Lørdag den 14. September 1844,

Klokken 1½ om Eftermiddagen. Ved Indkørslen til Byen Syd for Kirken var der rejst en Æresport med to smukke Dannebrogspaner. Derunder hang en Trætavle med gyldne Bogstaver. Indskriften mod Sydsiden lød:

Chr. R. VIII

*Sandhed og Ret, Kærlighed og Fred,
Være Kronens skønneste Smykke.*

og mod Nordsiden:

*Kongeparrets Fryd
Danefolkets Vel.*

Majestæterne besaa først Kirken og gik derfra ad den daværende Kirkesti over til Højskolen, hvor der var stor Modtagelse.

Medens dette foregik, kørte Dronningen fra Kirkepladsen hen til Alleen, der fører ind til Højskolen. Her underholdt hun sig med flere, især Kvinder. Hun fortalte, at hun selv havde spundet Garn til 50 Alen Lærred og opfordrede dem til at være flittige og sparsommelige, og hun gav rigelige Gaver til mange.

Kongen ledsagedes ved Besøget paa Højskolen af sine tre Adjudanter Kammerherre Blicher, Kaptajn Zartmann og Major Fernandes. Prinsen af Augustenborg, som var med i Følget, var synlig uinteressert og opholdt sig hele Tiden ved Vognene, og der var heller ikke nogen, der henvendte sig til ham. Da Kongen og hans Følge kørte fra Rødning, blev de fulgt af en stor Rytterskare til Skodborghus, hvor Rytterskaren fra Rødning afløstes af en fra Kongeriget. Ved Skrave Kirke blev der gjort et lille Ophold, imedens de kongelige besaa Kirken.

DEGNEBOLIGEN:

Efter 1846 blev de til Embedet hørende Jorder solgte til Højskolen, i hvis Mark den laa. Huset blev taget til Bolig af en af Højskolens Lærere, og saaledes boede her fra Begyndelsen af 1850 til 1860 Lærer J. L. Knudsen, og i dette Hus er den saa bekendte Forfatter Jakob Knudsen født. Degneboligen beboedes saa af forskellige Familier indtil 1880, da den brændte. Denne Brand var forudsagt 25 Aar før den gik i Opfyldelse. Paa Iver Møllers Gaard tjente en gammel Avlskarl, som kaldtes »store Kresten«. Da han en Morgenstund ganske tidlig var kommet ud paa Marken, saa han Huset staa i lys Lue, men før han kom af Hesten, var Synet forsvunden.

»Æ DENHUS«.

Dette laa i »æ Dentoft« paa en høj Banke, der med sin store smukke Blomster- og Frugthave skraanede jævnt ned mod Bygaden og var den mest idyllige Plet i hele Byen. »Æ Denhus«, som de gamle altid kaldte det, og de Personligheder som færdedes, hører til de gamle Minder.

DE GAMLE LANDSBYSKRÆDDERE.

De gamle Landsbyskræddere var tit Originaler af egen Slags. I Hjemmet havde de ikke meget at bestille, og de gik derfor ud til Folk at sy. Der var Fest i Huset den Dag, Skrædderen med sin Dreng kom for at sy Klæder af det ny Tøj. Havde Mesteren undersøgt Tøjet og udtalt sin Kritik over det, kom det næste Punkt, det var, hvor meget der kunde faaes ud af Tøjet. Vor Mor havde gerne beregnet det til lidt mere, end Skrædderen mente at kunde faa ud af det.

Middagen bestod sædvanligt i Grønkaal og Flæsk den Dag. En gammel Skrædder udtalte da ogsaa en Gang, at han havde spist Grønkaal saa længe, at han syntes selv at være en stor Kaalorm.

Paa den Tid kendte man ude paa Landet grumme lidt til Aviser, men de gamle Mestre vidste en uendelig Masse Nyt og kunde fortælle de dejligste Røverhistorier, man vilde høre. — Intet Under, at det var en hel Begivenhed, naar Skrædderen kom i Huset og Naboerne indfandt sig om Aftenen, og saa endte man gerne med et Slag Kort.

POSTVÆSENET:

Postbude kendtes ikke i Landdistrikterne før i Slutningen af Tresserne. Man hjalp sig med den saakaldte Diligence, en gulmalet lukket Vogn med 4 Heste for, som kørte imellem Haderslev og Ribe. Der var Plads i Vognen til 4 Passagerer. Den skulde køre een Mil i Timen, og med 3 Timers Ophold undervejs varede en Rejse fra Ribe de 7 Mil til Haderslev, under normale Forhold 10 Timer.

Diligencen kørte fra Haderslev om Morgenen og var i Gramby ved Middags-tide. Hestene spændtes fra og førtes ind i den gamle Gramby Kro. Der var Postholderi, som det kaldtes, og der stod altid, fra hvilken Side Diligencen end kom, 4 Heste til Afløsning. Naar man var færdig, saa spændtes de friske Heste for, og Postillonen i lyseblaa Benklæder, rød Frakke med Spidskjole, rød Kasket og en stor rød Kørekappe besteg Bukken. Han tog Tømmen til de fire Heste, greb den store Pisk, svingede den engang rundt, gav Hestene et Ryk med Tømmen, slog et vældigt Smæld med Pisken og Hestene satte af Sted i skarp Trav. Han blæste en Melodi i et Horn til Farvel, og paa samme Maade hilste han altid Goddag, naar han kom. Ligeledes blæste han i Hornet ved enhver By for at give sig til Kende, og for at Folk skulde sørge for, at der ikke var noget til Hinder for Gennemkørselen, men det var ogsaa en Hilsen til Beboerne. — Saaledes var den kongelige Brev- og Pakkepost, som dens officielle Navn lød.

DEN SIDSTE ULV.

I det sydøstlige Hjørne lige ved Holtegaarden blev den sidste Ulv paa Rødding Bymark dræbt. Stedet er siden kaldt Tyge Møllers Krog efter den Mand, som dræbte den. Det har været omkring Tiden ved 1812.

SLÆGTSSTÆVNET I SKRAVE OG FOLDINGBRO

den 25. Juli 1954.

Det forberedende Arbejde med Stævnet varede i flere Maaneder, og da Dagen kom, var det med spændt Interesse, vi imødesaa Udfaldet. — Det havde regnet i flere Dage, og det hele saa lidt mistrøstigt ud, men da Søndagen kom, lettede Vejret op ad Formiddagen, og da vi kørte til Kirken, brød Solen igennem.

Her paa Kirkepladsen foran Skrave Kirke havde vi saa den første glædelige Oplevelse, den ene Bil efter den anden svingede frem, og kendte og ukendte hilste paa hinanden, for os alle var det en stor Glæde, at saa mange var interesseret og havde fulgt Indbydelsen. Alt i alt var der vel mødt op imod 150 af Slægten, og den gamle Kirke var paa det nærmeste fuldsat, da Orglet tonede i med »Den signede Dag med Fryd vi ser«. — Det var en højtidelig Stund, da de mange Stemmer fyldte det gamle Kirkerum, for herinde havde saa mange af Slægten tidligere været samlet om det evige Ords Sandheder, som nu paa denne Dag blev givet os af en af vore egne, Missionær Aage H. Lund, som vi ikke vil glemme, fordi han kom og gav os denne Oplevelse.

Et lille Minde gav denne Gudstjeneste os ogsaa. — Da Solen brød igennem Vinduet i den tykke Mur, flagrede en Sommerfugl over Prædikestolen som en Budbringer fra den store Natur, eller var det som en Hilsen fra fjerne Tider, fra de som vi netop mindedes. — Efter Talen blev sunget »Dejlig er Jorden«, og da Forsamlingen højtidelig forlod den gamle Kirke, spillede »Kongernes Konge«.

Ved Graven over Stamfædrene Thomas Lauridsen Lund og Hustru Anne Kjestine, var det ogsaa en meget højtidelig Stund, da den gamle Kirkeklokke slog nogle Slag, imedens den eneste nulevende af deres Børn, Frands Peder Lund, nedlagde en smuk Mindekrans pyntet med røde og hvide Baand fra Efterslægten. — Fra Thraneslægten blev ogsaa nedlagt en smuk Krans, desuden blev Graven pyntet med flere Blomsterbuketter, som kærlige Hænder havde bragt med. Efter Højtideligheden blev sunget »Altid frejdig naar du gaar«.

Derefter begav man sig i Bilerne til Foldingbro Kro, hvor Stævnet Kl. 14 aabnedes af Thomas Lauridsen Lund, Foldinggaard, som i sin Tale ønskede Velkommen til dette første Stævne af Slægten. — Efter fælles Kaffebord fremsagde Peder Thrane en af ham for Anledningen skrevet Prolog, som vakte stort Bifald. Desuden blev sunget mange af vore kendte og kære Sange, hvorefter der blev givet en Redegørelse for Slægtens Afstamning og for Slægtsbogen, som var under Udarbejdelse. — Derefter var der frit Samvær, og Deltagerne kunde faa Anledning til at hilse paa hinanden, der blev ogsaa taget et Billede af samtlige Deltagere. — Efter Aftensmad Kl. 19 blev der holdt en Række Taler af forskellige Slægtsmedlemmer: Thomas Rasmussen, Vagn Jensen, Johan Kühne, Alfred Lund, Aage H. Lund, H. Chr. Henriksen, Ester Bolderup, Asta Lund, Bjørn Borgen og flere.

Det vedtoges at mødes om 3 Aar, og der var ligeledes stor Tilslutning til at faa udgivet Slægtsbogen.

SLÆGTSSTÆVNET I 1954

PROLOG

ved Slægtsstævnet i Foldingbro den 25. Juli 1954.

Af Peder Thrane.

Ja, saa skal jeg forsøge at sige noget sødt,
og allerførst siger jeg: rigtig vel mødt
alle vidunderlige kendte og ukendte Frænder,
det er jo meget sparsomt, vi hinanden kender, —
kender end ikke hinandens Navn,
ja, det er i Virkelighed et begrædeligt Savn,
men vi har det Haab, og vi har den Tro,
naar vi nu her er mødt i Foldingbro
og har set paa hinanden og snakket og leet,
tja — saa er det sket.

Det gælder jo ogsaa her i vores Familie,
vi maa alle have Gaa-paa-Mod og god Vilje
til at opfriske eller stifte Bekendtskab,
saa vil vi opdage, det var et Tab,
at vi ikke for længe siden fik den Idé,
det er skønt at mødes og hinanden se, —
hvordan vi er i Sind — hvordan i Figur —
og saadan videre i denne Dur.

Men det, der ellers Slægter sammenbinder,
det er de mange, mange fælles Minder.

Minder lader ganske vist som ingenting,
men de er dog de lønligste Kildespring.

Nu er det ikke Mening, enkelte skal Underholdningen besørge,

nej, vi skal snakke løs og hinanden spørge —

søj mæ no lig', hvad er det, do hi'r, —

og saadan sejer vi stadig til fli'er og fli'er.

Beskedenhed er hver Mands Fryd,

men jeg vil slaa til Ørenlyd

for at mange — rigtig mange ta'r Ordet,

mens vi her er placeret ved Fordøjelsesbordet,

desværre kan man ikke rejse sig op,

uden de ryster og sitrer paa Hoved og Krop, —

er bange for ens Snak skal gaa i Skudder-mudder,

hvad gør det, om det hele er Sludder. —

Ved en Fest som denne er vi alle lige,

og alle har vi Lov til noget at sige,

for at grine af hinanden er at grine af sig selv —

vort Blod det flyder fra samme Elv.

Slægt skal følge Slægters Gang, —

enten vort Liv bliver kort eller lang,
 saa blev vi dog et Led i den lange Kæde
 skabt for at virke og hinanden glæde. —
 Vi kender et Liv fra Vugge til Grav,
 hvad kender en Bæk til det store Hav. —
 Den Tid vi skal virke paa Jorden heneden
 er uhyre kort, maalt med Evigheden.
 Vi følger Slægters Spor i stort og smaat,
 i Flintøksten efter Harvens Tænder,
 i Mosefundets Smykke plumpt og raat,
 i Kirkens Kvadre lagt af brede Hænder —
 skriver Jeppe Aakjær i en af sin kendte Sange,
 ja, i Virkeligheden er der mange,
 der intet eller uhyre lidt ved,
 hvorfra de i Tidernes Morgen er stammet ned.
 I Skolen lærer Børnene Kongerækken udenad,
 det er endda i Skolebogen et meget vigtigt Blad,
 men hvad vort eget Ophav har bedrevet,
 derom er der ikke en Linie skrevet,
 vi ser det saa ofte ude paa Landet,
 der føres Stamtavle paa meget, blandt andet
 Hingste og Hopper, Tyr og Ko,
 Buk og Ged og Orne og So,
 Faar og Vædder, Høne og Kok —
 og meget mere, men det er nok,
 men Mand og Kone i Gaard og Hus
 de deler Livet som Rotter og Mus —
 lever og slider som en selvfølgelig Sag,
 jo i Morgen kommer der atter en Dag,
 men hver, der kender sine Dyrs Stamme
 og ikke sin egen, han bør sig skamme.
 Men det er altsaa om at vaagne af Blund
 og herinde tænke paa Slægten: Lund —
 da især Ane Kjestine og Thomas Lund.
 Jeg ved ikke, om der er gjort de store Fund,
 men saa meget laa stille hen i Taage,
 men saa oppe i Norge bor der en Fætter Aage,
 ja han blev jo gift med en af de fagre Jenter —
 tænk en Pige fra Norge, ens Fætter henter
 og ta'r ham med op i den kolde Sne, —
 hun maa da være værd at se,
 og det glæder os herhjemme, hun er til Stede —
 naa, men det var Fætter Aage, der gav sig til at smede

eller rettere sagt hige og søge
 i guldene Skrifter og gamle Bøger. —
 Selv Verdens lykkeligste Ægtemand
 kan godt faa Længsler mod sit gamle Land,
 og med Aage gik det nok ligesaa;
 han stævnede til Danmarks Kongeaa —
 paa denne minderige og omstridte Plet,
 hvor Livet slet ikke var altid saa let,
 der var det, vore Bedsteforældre stiftede Hjem,
 fik en Børneflokk stor, der voksede frem.
 Saa vidt jeg ved, var der tolv i alt, —
 nogle vil synes, det var næsten for galt,
 men det var almindelig Skik i disse Tider,
 nu er det, som Mennesker ej ret mer' gider —,
 men Grunden er vel den, Thit Jensen har tolket.
 at Verden er ved at være overbefolket,
 og saa er det klogt at holde Maade —,
 vi skal altid lade Fornuften raade.
 Den ældste af Flokken, som altsaa var stor, —
 det var Elsebeth, som blev vores Mor.
 Ja, jeg maa indrømme, at det var trist,
 men alle Navne husker jeg ikke for helt vist;
 men det er der heldigvis andre, der ved —,
 her kan Onkel Frands Lund give den bedste Besked.
 Han er den yngste og sidste, der er i Live
 af Flokken, hvorom vi vil tale og skrive.
 Men vi har ogsaa en Slægtskomité, —
 det kan enhver da paa Indbydelsen se.
 Det er Thomas Lauridsen Lund fra Folding,
 han er jo frisk og ikke nogen Olding.
 Kirstine Marie Kühne, Øster Lindet, —
 hun er sikkert ogsaa oplysende sindet.
 Minna Jensen fra Kolding Stad
 hun kan vist klare alt baade hvem og hvad.
 Aage Thomas Lund fra norske Sandefjord
 han vil selvfølgelig føre det store Ord,
 Thomas Lauridsen Hünkemeyer —
 han hjælper nok ogsaa at bringe Dagen til en Sejr.
 Magdalene Marie Kunz fra Vojens a',
 der venter vi ogsaa lidt Luftninger fra.
 Hedvig Kristine Jensen fra Tobøl By
 hun er baade veltalende og frisk som ny.
 Og saa er det Maja Hansen fra København, —

vi haaber, hun er kommet for at tage os i Favn.
 Saa er det min egen beskedne Personlighed —
 det er selvfølgelig utrolig alt, hvad jeg ved.
 Det første alvorlige vi maatte lave,
 det var selvfølgelig ved Kirken i Skrave,
 hvor vores Fætter Aage H. Lund
 klarede den højtidelige og dybe Stund.
 Dagen er kommet. Vi er midt i Stævnet.
 Hvad har mon hidtil selv vi evnet.
 Lad os hylde vor Slægt, hvad de gav i Arv,
 lad os bygge videre af samme Marv. —
 Lad os frydes over, at vi blev født —
 og at vi kan lide hinanden — — *vel mødt!*

Der blev desuden foretaget en Indsamling til Vedligehold af Slægtsgraven paa Skrave Kirkegaard, for dette Beløb har Thomas Lund afgivet følgende Beretning:

Indsamlet ved Slægtstævnet	Kr. 106,00	
Betalt 5 Aars Leje af Gravst.	»	24,00
Krans til Slægtstævnet	»	25,00
Billeder til Avisen (Dannevirke)	»	10,00
Vinterkrans	»	8,00
Balance	»	39,00
		<hr/>
	Kr. 106,00	106,00

Kassebeholdning 1. Januar 1955 Kr. 39,00.

Slægtsstævnet blev livligt omtalt i Pressen, baade før og efter dets Afholdelse. — Vi gengiver her nogle Avisudklip, som viser, at Stævnet fik en bred Plads og var i disse Dage Samtaleemne i store Dele af Sønderjylland.

Dannevirke:

SLÆGTSFESTEN I FOLDINGBRO

150 af Slægten deltog, og man vedtog at samles igen om tre Aar.

Henvend 150 Mennesker deltog i Slægtsfesten i Søndags for Thomas Lauridsen Lund-Slægten. Den indledes med en Gudstjeneste i Skrave Kirke, hvor en af Slægten, Missionær Aage H. Lund, Næstved, prædikede, og i Tilslutning dertil var der Kransenedlæggelse paa Slægtsgraven for Stamfaderen, Thomas Lauridsen og Hustru Anne Kirstine Lunds Gravsted paa Skrave Kirkegaard.

Om Eftermiddagen samledes Deltagerne, der var kommet i langt større Antal end beregnet, i Foldingbro Kro, hvor et af Udvalgsmedlemmerne, der har tilrettelagt Festen, Gaardejer Thomas Lauridsen Lund, Foldinggaard, bød velkommen. Saa talte andre af Udvalgsmedlemmerne, Billakerer Aage Thomas Lund, Sandefjord, Norge, om Slægtens Historie og redegjorde for en Stamtavle, han har ud-

arbejdet. Peter Thrane, Elmely, Føvling, læste en Velkomstprolog, han havde skrevet. Thomas Rasmussen, Branderup, talte om Slægtsbogen, som han foreslog udgivet, saa alle af Slægten kunde faa et Eksempplar. Alfred Lund, Aabølling, talte om Slægtsminder og takkede Aage Lund for det store Arbejde, han har gjort ved Slægtsforskning. Direktør Vagn Jensen, Kolding, med flere talte derefter.

Ved Kaffebordet talte Hans Chr. Henriksen, Kolding, der takkede, fordi han fik Lov til at opleve den smukke Slægtsfest, og videre talte Ester Nielsen, f. Hansen, hun mindedes Barndomsaarene hos Slægten og overbragte samtidig en Hilsen fra sine Forældre og sin Bedstefar Anton Gabs.

Kl. 18 samledes man til Spisning, hvor der blev talt af Thomas Lauridsen Lund, Foldinggaard, Bjørn Borgen, Norge, Missionær Lund, Næstved, og Aage Lund, Sandefjord, der sluttede Samværet. Det vedtoges at mødes om 3 Aar, og Arrangementet forestaas af samme Udvalg, der har ordnet Festen i Aar.

Et andet sønderjydsk Blad skriver:

EN 200 AAR GAMMEL SLÆGT SAMLET I FOLDINGBRO
*Slægtens »Lund«, der stammer fra Sønderjylland, samlet ved Kongeaen
fra alle Verdensdele i Gaar.*

Slægten Thomas Lauridsen Lund af Eskelund var i Gaar samlet til Slægtsmøde paa Foldingbro Kro. Der var mødt omkring 150 Slægtsmedlemmer, og Stævnet indledtes med Andagt i Skrave Kirke, hvor en af Slægtens Medlemmer, Missionær Aage H. Lund, prædikede, og efter Gudstjenesten var der Kransenedlægning paa Slægtsgraven.

Det var en broget Forsamling, der deltog i Slægtsstævnet. Den havde internationalt Tilsnit, idet Slægten har forgrenet sig til Udlandet, til Tyskland, Canada og saa fjernt som New Zealand, mens de nordiske Lande har taget en stor Del af Slægten.

Slægtsroden er fra Ødis Bramdrup. En af Sønnerne tog Eksamen fra Universitetet i København, og da han senere flyttede til Rødning, skiftede han sit Navn til Vonsild efter Byen Vonsild ved Kolding. En anden Slægtsgren var Lund-Familien i Jegerup. Flere af disse Familier er forevige paa Billeder, der var udstillet paa Slægtsstævnet, og da Slægten i Aar samledes for første Gang, blev den fotograferet paa Gruppebilleder.

Rimsmeden og Revyforfatteren Peter Thrane, »Elmely«, Føvling, oplæste en Prolog, han havde forfattet i Festens Anledning, og ved den efterfølgende Middag havde forskellige Slægtsmedlemmer Ordet til en Omtale af deres Optegnelser fra Slægtsbøger og Erindringer.

Der var almindelig Enighed om at bevare Tanken med Slægtsmøder, og Arrangementet forestaas af følgende Komité: Thomas Lauridsen Lund, Folding, Peder Thrane, »Elmely«, Føvling, Kirstine Marie Kühne, Ø. Lindet, Wilhelmina Jensen, Kolding, Aage Thomas Lund, Sandefjord, Norge, Thomas Lauridsen Hünkemeier, Rødning, Magdalene Marie Kunz, Vojens, Hedvig Kristine Jensen, Føvling, og Maja Hansen, København.

*— Lad mig kun flagre hen som Blad i Høst,
naar du, mit Land, min Stamme, frit maa leve,
og skønne Sange paa den danske Røst
maa frie, stærke Sjæle gennembæve.
Da staar en ny Tids Bonde paa sin Toft
og lytter ud mod andre Lærkesange,
mens Himlen maler blaat sit Sommerloft,
og Rugen gulnes tæt om Vig og Vange.*

Jeppé Aakjær.